

HÉÉCHOÓ

Uwáábojte méénúnehjí uubálleháámi

Píívyéébé Apííchó tsááíñe némeíñe

¹ Muúbe Téóópiroj, íhdée diéllevu o cáátúnúháámí pañe ó úúballé páneere muhdúhjáa Cáání éllevu níjkyejívú ipyétsihvújuco Jetsóó úwááboobéré méénuhíjcyanehjí.

² Muuráhjáa ímamyémuke iújcúmeke Píívyéébé Apííchoj téeveri níwáávebe íiná ditye méénúíñevu. ³ Áamedívúhjáa muurá ídsijívé boone bóhówáávehíjcyaaabe 40 coojívá hajchótá ímiáánéjuco dibye bóhíne ditye iwáájácuki. Áamekéhjáa Píívyéébé avyéjutu úwáábohíjcyaaabe.

⁴ Aabéhjáa néé diityéke:

—Jerotsarétúi kiávú mépehdíñe. Météhmeceói tétsihdyu Llihíyóo ámúhakyé íájcuíñé nehíjcyáne.

⁵ Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsohíjcyáne nújpácyori. Áánetu ihdyu lléváhréjuco ámúhá pañévú Píívyéébé Apííchó úcááveíñe. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Jetsóó níjkyejívú pééneé

⁶ Aaméhjáa tsiíñe dííbyema idyóbéévétsihvu néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a ícyooca tsiíñe ú ímíbaávyétsoó méííñújí tsíjtyé hójtsí pañe íjcyájucóótuki?

⁷ Áánéllihyéhjáa neebe:

—Tsá ámuha teene mewáájácúityuró múúcoocá Llihíyó tehdu méénuíñe. Óvíi ihdyu mújyú íimílléijyu méénuube páneere dííbyé hójtsiri íjcyáabe. ⁸ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchó ámúhadívú nítylene ámúhá pañévú úcáávécoca ámuha téené ihnáhoori méúwááboó óhdityu íjcyáné uwááboju Jerotsarée múnáakee, Jodéá iinúji múnáakee, Tsamááriá iinúji múnáakee, íjcyane. Aane téhdure tsújáávé pahúllevá múnáadívu.

⁹ Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu Jetsóo ditye íiteneriyé tsúuca cáamevu wátyóhiivéhi. Aabéhjáa ojtsó pañévú tsúuca tévééveíñúúbeke tsáhájucó ditye ájtyúmitúne. ¹⁰ Aaméhjáa cáamevu dibye péhullévuré íitehíjcyáronáa míityétsi ávyéta tsítsi íwajyámúúcú néémutsi bóhówaavé diityédívu. ¹¹ Aamútsíhjayáa néé diityéke:

—Ámuúha Gariréa iinúji múnaa, ¿aca iiná caame ámuha méíitehíjcyáhi? Muurá ámúhama ícyahíjcyáabe Jetsóo péjucóo ámúhadítyú níjkyejívu. Aabéjucóo idyé tsiiñe tsááiñe muhdúhjané ámuha meíténáa ipyéhduú. Ehdúhjáa neemútsi diityéke.

Matíake ditye újcune Jóódáúvú cápayóóve

¹² Aaméhjáa oríívó bájú íjcyátsihi íjcyátsihdyu oomí Jerotsaréevu. Píhiréhrée técoomítyú téhbaju múhajchótá wáyeéévejcóójí meúlléiyóné jodíómú taúhbaju néené hajchóta. ¹³ Aaméhjáa técoomívú úújeté ípyée íicyahíjcyajávú cáámééjiri íjcyáné mijcóhovu. Ílluméhjáa diitye: Péédooroo, Jacóóboo, Jóááá, Aderéee, Perípee, Tomáaa, Baatoroméee, Matéoo, tsijpi Apéó hajchi Jacóóboo,

tsáha múnaa cananjítámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóodaá, éhdume. ¹⁴ Aaméhjáa paíjyuvaré dóbéévehíjcyá tééhó pañévu Píívyéébema íhhyúvaki. Áamemáhjáa ijcyámé Jetsóo nahbémuu, tsíjjuu, tsijtye walléémuu, íjcyame.

¹⁵ Áijyúhjáa Péédoro íñahbéjté 120-meva íjcyáméj pñínévu íjyócuúvéne néé diityéke:

—Ámuúha táñahbému, tsúúca pajtyéné éhnehjáa Píívyéébé waajácúháámitu Jóoda píáábóneri Jetsóoke ditye ékééveíñe cáátúnúmeíñe.

¹⁶ Ehdúhjáa muurá dibye dííbyedívú méénútsoíñe tsúúcajátújuco Píívyéébé Apííchó nehíjcyané Dabííúvuj tééveri. ¹⁷ Diibyée muurá Jóoda

Jetsóo mamyémú meíjcyáméejpi tsaméhjíí dííbyema mewákímyeíhíjcyáábe. ¹⁸ Aabée

ímityúné méénune ditye áhdóne dsíídsí dibye wájójcoíñéne íjycúnemma ahdómé tsátsii ííñuji.

Áané boonétúhjáa muurá iye dsíjívétsómeíbyé áákityé apáhajchíí íhbáu áachívújuco. ¹⁹ Aanéhjáa

Jerotsarée múnaa iwáájácúne dityée áhdotsíí meménú Atséédama ‘Tújpácyo Ájtsi’ nééiyóne.

²⁰ Muurá Tsááamóháámitu téénetu nééené:

Íávajáréjuco dííbye ja cóévajari tsáhájucó múha íjcyáityúne.

Téhdure ídyé tsiíñe nééené:

Tsíjpiiyéjuco dííbye wákímyéivu cápáyóóveíñe.

²¹⁻²² Ahdícyane muurá ijcyámé tsaate éhnee Jóaa Jetsóoke tsójtsoobe cáamevu pétsihvújuco meke náhbénuhíjcyáme. Áamedítýú ihdyu óvíi méujcú tsáápiikye dibyée ímíááné ídsíjívétsihdyu bóhíne úúbállehíjcyáííbyeke. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

²³ Ahdújucóhjáa míityétsikye ditye pevénérei ménenúne tsáápiikye diityétsidítú iújcuiki. Tsáápíhjáa Jotséé díbyere ‘Batsabáa’ némeíbyé téhdure Jójto imyémé íjcyáabe. Áánetúhjáa tsijpi Matía. ²⁴ Áámútsí hallúvúhjáa íllu Píívyéébema ihjyúváme:

—Ayúju Ávyéjuúbe Píívyéébeéj, uu muurá páme íbuwáánéré ú waajácúhi. ²⁵ Aabe ihdyu ú waajácú caabyé u tújkevéleebe íjtyétsidítú úcááveíñé díhjú uwaáboobe íjcyá Jóódáuvúu ímítú nájcaúvú úújetéébe cápayóóve.

²⁶ Ehdúhjáa Píívyéébema íhjúvátshdyu nehcomé diityétsidítú cáabyeké iújcuíñe. Aanéhjáa úújeté Matíadívu. Aabéjucóhjáa úcaavéné 11-mevaréjuco íjcyame Píívyéébe uwaáboju úwááboméré péhíjcyáímyé pañévu.

2

Píívyéébe Apííchó níityene

¹ Aaméhjáa pámeere tsijtye cahcújtso múnáama ‘Pejtecojtée’ némeíñe wañéhjij cóójí dóbeevéhi. ² Áánacáhjáa peecúteré ehne múúne tsíjpané kiijyébá tsááne íhjuvádú néene tsáá cáametu. Aanéhjáa ávyeta wádóoové pájá pañére. ³ Árónacáhjáa tsúuca cújúwaj péetédú ‘n’iwáhníwá’ tsáápitsá hallúvú bóhówaavéne. ⁴ Ehdúhjáa diityé pañévú Píívyéébe Apííchó úcaavéné diityéké ihjúvatsó tsíjtyéhjij íhjúháñeri ditye lléébótúrójúhjíri.

5 Téijyúhjáa ijcyámé tsijtye jodíómú tétsihi Jerotsaréeri Méécáánikye muhdú ñjtsúcunúdu úráavyehíjcyámé panévá iñújíneta tsáameé.

6 Aaméhjáa mítyane tétsii íhgyuba íjcyane illéébóne diityédívú píhcyavéhi. Aaméhjáa úvánujcátsí tsaatétsáhjí ditye íhgyúvájúhjíri íhgyuváne illéébónema. 7 Ááneríhgyáa úváhtúuuvémé néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne íjtye Gariréa múnaa íjcyatúne?

8 ¿Aca muhdú íivane ávyeta meíhgyúvájúhjíri íhgyúvame? 9-10 Muurá íñe íchii mee panévá iñújíne múnaa Páátiaa, Méédia, Eráaa, Metsopotáamiaa, Jodéaa, Capadótsiaa, Póotoó, Áátsiaa, Píríjiaa, Pajpíriaa, Ejíhtoo, Tsiréené tujkéveri íjcyane Áápirícaa, éhdúné iñújíne múnaa. Áhdure ijcyámé Róómátu tsáamedítýú tsaate páñétúejte jodíómu. Téhdure ijcyámé jodíómú íjcyaturómé diityé uwáábó úráavyehíjcyáme. 11 Áhdure ijcyámé Créétama Aráábiá múnaa. Ílluume íñe melleebó muhdú Píívyéébé ihtsútú diityéké íhgyúvatsóné meíhgyúvájúhjíri.

12 Aaméhjáa téeneri úllévenúmé idyé tsiíñe néjcatsíhi:

—¿Muhdúami íhya tsáma teénej?

13 Árónáacáhjáa tsaate diityédí iúúhívaténe néehí:

—Íllure líyíícyavéme.

Péédoro íhgyuváne

14 Áánéllíihyéhjáa diitye 11-mevadítyú Péédoro íjyócúúvéne kéévánécoba néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íñe múhdumé Jerotsarée múnáama tsijtye íjcyamej, cáhawáá ámuúhama o ihjyuváné ímíñeúvú melleebúcunuj. ¹⁵ Tsá muha mellíyícyávetú eene ámuha múúhadítúyú menéhdú. Muurá llíyicyáve múnaa íjcyarómé tsá ícyooca ááméjutúréi nuhba íjcyánáa llíyícyávetúne. Aanéjii awáá muhdú muha méllíyícyáveéhi. ¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnájpi Joéé íñe ícyooca pájtyénetu nééhií:

¹⁷ Muurá nihñéré miamúnáa pañévú Táapííchó ó pícyoóhi. Ááméj tsiménémúháábé íibúwá déjúcotu táuwááboju ijchívyeéhi. Ováhtsámú naavédú nénehji ííténé pañe diityémá ó ihjyúvaáhi. Áánetu kéémémuma ó ihjyúvaá ityúwaháñé pañe. ¹⁸ Ehdu ó ájcuú Táapííchotu pámeere múhdumé táicúve múnaa íjcyámeke wajpíímumáyé walléémuke. Aame táuwáábó méénuúhi. ¹⁹ Ájyju caame iévéhoowávú ó úújétsoó páhduváré nénehji meúllévenúnéhji. Áánetu ííñújiri íjcyaiñé téené uubálleháñé mítyane méénujcatsiháñé pañe tújpacyo wágóóóveíñe. Áhdure íjcyaiñé panévaré áíívyéne ójtso. ²⁰ Muurá cóójíejpi nuhba áábáteéhi. Áánetu péjcojéjpi íjcyáa tújpacyóduréjuco. Ehdu páhduváré nénehji pájtyeé Ávyéjuube Jetsóó tsáaiñe ávyétá ihtsútú nééíñe úmíwari. ²¹ Aane pámeere múhdumé dííbyedi tsúúráméihijcyámé ihdyu pájtyéteéhi.

Ehdúhjáa Joéej tééveri Píívyéébe nééhií.

22 Ahdícyane, ámuúha tamúnaa ijraéémuj, cáhawáá melleebúcunu tsiiñe ámuúhake o nééiñe: Muurá ámuháyé méwaajácú Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábej tééverií Píívyéébe panévare méénúráityúronéhjí méénuhíjcyané ámuúháj piñévu. Téenerí muurá meke úújetsójúcoóroobe ímiáané Píívyéébe dííbyeke walloóne. 23 Áróóbedívúu ámuha ímityúmeke méméénutsó páwachékevu mewatyétyéhcútsóneri Píívyééberéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco néhdújuco. 24 Áróóbekée muurá dííbyere Píívyéébe bóhiísó tsúúca dsíjívéjúcóóroóbeke. Muuráhjáa tsá muhdú dsíjívé dííbyeke méénúityuróne. 25 Muuráhjáa Dabíiúvú dííbyedítyú nééhií:

Paíjyuvaréé Ávyéjuube óomaye ú ícyahíjcyáhi. Aabe muurá oke ú téhmehíjcyá íínerí o íllityétuki. 26 Ááneri mítyane o ímíjyúúveebe uke ó duurúvahíjcyáhi. Áánéllíi o dsíjívécooca tsaímíyé úúma ó íjcyáhi. 27 Muurá tsá tabóhí u íhvéjtsóityú tene iwágóóóveki. Áhdure tsá u íhvéjtsóityú dííicúve múnáájpikye mítyane u wájyúúbej pi ícúbáhrámeíñe. 28 Muuráhjáa oke ú waajácútsó ímiáájítóvu. Aabe mítyane ó ímíjyuuvé óóma u íjcyánéllíihye.

Ehdúhjáa Dabíiúvú néé Jetsóodítyu.

29 Aabéhjáa muurá diibye Dabíiúvú dsíjívéébeke ditye cúúune ícyoocápi dííbyeúvú nijkye íjcyáhi, ámuúha táñahbému. 30 Muuráhjáa Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi íjcyáábeúvú ímiáané waajácú Píívyéébe dííbyeke néhíjcyané dííbyeúvúj

tsiiménémúhaabe líyaatémedítýú Críjto ávyéjuutéiñe díbyeúvúu ávyéjuutédu. ³¹ Ehdúhjáa tene pájtyeiñe íhdétújuco iwáájacúdú íjcyáábeúvú nehíjcyá Críjto idsíjívétsihdyu bóhiibe wágóóóvéityúne. Áhduréhjáa nehíjcyáábeúvú dílbyej pi muhdú íjcyáityúne. ³² Ahdújucóo muurá dílbyeke Píívyéébe bóhiitsóne. Aane muha pámeere méwaajácúhi. ³³ Áábekée Píívyéébe illuréjuco ávyéjujtsóne. Áábej téeveri muurá íne icyooca Cááni Íapííchó múúhá pañevú picyóó dílbyekéhjáa íñéhdújuco. Aane íne páneere ámuha maájtyumíné, melléébone, Píívyéébedítýuré tsáá Ílli Jetsóoj téeveri díbye méénune. ³⁴⁻³⁵ Íllúhjáa muurá tsiíne Dabíiúvú néehíi:

Ávyéjuubée néé táavyéjúúbeke: Íchihvu táúniúvú di-icya dímunáake úúma o táhjáne hajchóta.

Ehdúhjáa néébeúvu. Áronáacáhjáa ihdyu tsá díbye íhdityu íhjuvatúne. Muuráhjáa tsá díbye cáamevu níjkyejívú péetu Críjto péhduú.

³⁶ Aane ihdyu ámuha pámeere tamúnaa ijraéémú méwaajácúiyá Píívyéébéé Mepájtyetétsoobe Críjtoke pícyóóbeke ámuha páwachékevu medsíjívétsóóbeke.

³⁷ Ehdúhjáa Péédoro nééne diityéké múhdurá pájtyénéllii pámeere diitye uwáábojtéké néehíi:

—¿Aanéhaca íne muhdúí muúha, ámuúha múúhá nahbémuj?

³⁸ Áánélliihyéhjáa Péédoro néé diityéke:

—Ímityúné ámuha meícyahíjcyané meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá ámúhá imítýú ámúhá hallúrí íjcyájúcóótuki. Ááne métsójtótsaméí Jetsocríjto mémeri Píívyéébe ámúhá pañevú

ipícyo Íapíícho. ³⁹ Aane muurá íñe íhdétújucóo úúbállémeíhijcyáné pámeere ámúháj tsiménémúháábema ámúhá wáábyuta. Téhdure pámeere pahúllevá múnáake Méécááni Píívyéébe wábyújtsómé wáábyuta teéne.

⁴⁰ Ehdúhjáa Pééodoro diityéké iúwáábótsihdyu nééhií:

—Ímiánejcúvuréjuco mepájtyé míamúnaa ímityúné ícyahíjcyánetu.

⁴¹ Ahdújucóhjáa múhdumé dííbyé uwáábó cáhcújtsodumé tsójtsótsámeíñe. Áijyúhjáa tsúuca cahcújtso múnaa lííyaatémé 3,000-mevájucó. ⁴² Aaméhjáa diityé uwáábó úraavyémé tsaímíyé náhbévájcatsímyé tsatsíhvú idyóbéévéne Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi. Téhduréhjáa Jetsóo dsijívé íitsaavéné pááaho iwátújcatsíñé máchohíjcyáhi.

Tujkénúejte Jetsóo uráávyé múnaa muhdú ícyahíjcyáne

⁴³ Aanéhjáa ímí íjtsúcunúme. Áámemáhjáa uwáábojte méénúráítyúronéhjí méénuhíjcyáhi.

⁴⁴ Aaméhjáa tsaímíyé ínáhbévájcatsíñe panévatúré píáábócatsíhijcyáhi. ⁴⁵ Ihñénéhjíhjáa ínáhjíhénúne píáábohíjcyámé píhtómeke. ⁴⁶ Aaméhjáa paíjyuvaré dóbéévehíjcyá duurúvajávú Píívyéébeke idyúúrúvaki.

Tsaímíyéhjáa ihjyáháñeri íjcyame Jetsóo dsijívé íitsaavéné pááaho iwátújcatsíñé máchohíjcyáhi. ⁴⁷ Ehdúhjáa Píívyéébeke ditye dúúrúvahíjcyáné tsijtye ímí íjtsúcunúhi. Aaméhjáa éhnííñevu lííyaaté Píívyéébé píáábori tsúuca pájtyetéme.

3

Úllehíjcyátuube úlléjucóóne

¹ Tsájcuuvéhjáa Péédorómútsí Jóááma péé duurúvajávú Píívyéébema ditye íhjuvahíjcyáne ééveri. ² Áijyúhjáa tsaapi tsííménedítýújuco úllétúúbeke pícyohíjcyámé tééjá lleehówavu ‘Ímíwu’ némeítsihvu dibye ityáúmeihíjcyaa dsíídsike tééjá pañévú úcáávemeke. ³ Aabéhjáa diityétsikye táúmeí dsíídsike tééjá pañévú úcáávémútsikye. ⁴ Áánélliihyéhjáa díbyedívú ííténe neemútsi:

—Éje, cáhawáá múhtsikye dihtej.

⁵ Aanéhjáa íjtsúcunúúbé dityétsí tsíeménevu ájcuíñe. ⁶ Áronáacáhjáa Pééodoro néé díbyeke:

—Tsá muhtsi medsíídsívatúne. Áronáa ihdyu uke muhtsi mépiááboóhi. Ahdícyane Natsarée múnáájpi Jetsocríjto mémeri díjyócuúvéne duhlle.

⁷ Ehdúhjáa néebere ímiánéjcuéhójtsitu iékéévéébeke íjyócujcáronemáyé tsúúca ímíjpyetéébe. ⁸ Aabéhjáa tsaímiyéjuco úllebe cáhtsíníbaabéré diityétsima úcaavé tééjá pañévú Píívyéébeke dúúrúvaabére. ⁹ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame ájtyumí ímíhyéjuco úllebe Píívyéébeke dúúruváne. ¹⁰ Aanéhjáa waajácúmé diibyéjuco duurúvájá lleehówarí ‘Ímíwu’ némeítsihyi ácuúcuunúúbé piáábó táúmeihíjcyaaabe dibye íjcyane. Ááneríhjáa ávyeta ullévenúmé díbyedi.

Duurúvájatu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeítsihvu Pééodoro íhjuváne

11 Aabéhjáa tsúuca ímíjpyetéébé tsá íhvéjtsotú diityétsí Péedorómútsikye. Ááneríhjáa míamúnaa itsájúréevéne dsíinécunú diityé éllevu duurúvájatu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeítsihyi íjcyáme éllevu.

12 Áámekéhjáa Pééodoro íájtyúmíne néehíi:

—Ámuúha tamúnaaj, ¿aca muhdú íivane ámuha meúllévenúne múhtsidyívú méíité tehdu múhtsí íhnáhooríyé muhtsi meméénúnerííivari? Áhdure ¿aca ímiájtétsí muhtsi meíjcyánéllii tehdu mémeenúhi?

13 Muuráhjáa téhdure méíhdé múnáaúvú Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, éhdume cáánívahíjcyaaabe Mépiivyéébé Ílli Jetsóoke téeneri ávyéjútsohíjcyá éhnée ámuha ávyéjuté hójtsí pañévú meíhvéjtsóóbeke. Muuráhjáa Piráátó dííbyeke ácádsíjcaáyóiyónáa tsá ámuha meímíllétúne.

14 Diibyée ímiáábé hallúvú íhjyúvatúmé ámuha cáábyerá dsíjívétso múnáájpi hallúvúré méíhjyúvá díbye íjchívyeki. 15 Ehdúu ámuha mélliihyánutsó diibyéjucó meke bohíívú ájcúúbedívu. Áróóbekée muurá Píívyéébe bóhíitsóhi. Aane muha méwaajácúhi.

16 Áábeke muhtsi mecáhcújtsónéllii muurá íñe áánu ímíjpyeté dííbye mémeri dííbyé íhnáhoori ámuha meííténeríye.

17 Ahdícyane, ámuúha tamúnaaj, muurá ó waajácú ímiáánéjucóo ámuha pámeere ámúhá avyéjuté má dííbyeke medsíjívetsóné ámúhá íbuúúné aabáte. 18 Áróonáacáa ihdyu tehdujucó díbye ícúbáhrámeíñé tsúúcajátújucóo Píívyéébe íhjyú uubálla múnáaj tééveri néhdújucó. 19 Áánéllii

ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco méíbuwáávé ténehji ámuháma iábájíívémeí ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki. ²⁰ Muurá meéllevu wállóóiibe Ílli Jetsocríjtoke tsúúcajátújucóo meke dibye pájtyetétsoíñé iñéébeke meke dibye iújcúvaki. ²¹ Aabe muurá níjkyéjiri íjcyáá páneere muhdúhjáa Píívyéébe íhgyú uubálle múnáaj téeveri tsúúcajátújuco iñéhijcyáné ímíbaávyétsóné hajchóta. ²²⁻²³ Íllúhjáa muurá Moitséeúvú néé méíhdé múnáaúvuke: “Ávyéjuube Píívyéébe méhdityu pícyoó tsaapi íhgyú uubálle múnáajpi íjcyáííbyeke íñéé oke ipícyohdu. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco. Muurá dííbyeke cáhcújtsotúmé wágóóóveéhi.”

²⁴ Áhduréhjáa tsijpi Píívyéébé íhgyú uubálle múnáajpi Tsamoéeúvú íhgyúvahíjcyá íñe icyooca muhdú pájtyénéhjitu. Áábeúvú boonéhjáa idyé tsijtye íjcyáméhjiúvú íhgyúvahíjcyá téénetu. ²⁵ Ehdúhjáa muurá Píívyéébe íhgyú uubálle múnáaj téeveri nehíjcyá meeke pámeekére. Muuráhjáa méíhdé múnáaúvuma pámeekéré meke ipíááboíñé Aavaráaúvuke íllu neébe: “Pámeere ííñújí cuwáábema íjcyáíñé piáábó díjtsiménémúháábej téeveri.” ²⁶ Muuráhjáa Píívyéébe Íllíkye wallóo tujkénú mee íjraémuke dibye ipíáábo méimítyuháñé meíhvéjtsoki. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

Péedorómútsí Jóáama ávyéjute úmíwari íjcyane

¹ Aanéhjáa Péedorómútsí Jóáama míamúnáama íhjúvahíjcyárónáa tsáacunúmé llúúvájtee, duurúvájá tehmejté avyéjuúbee, tsadotséomuu, íjcyame. ² Aaméhjáa cayóbaávaté Jetsóope dsíjíveebe bóhíhdu idyé tsijtye dsíjívémé bóhííñé dityétsí úwáábónetu. ³ Aaméhjáa íékéévémútsikye cuvéhoojánú cuvéhrejuco tene néénéllíihye. Aamútsíhjáa téhulléré tsítsíivéhi. ⁴ Áronáacáhjáa diityétsí uwáábó lléébúacunúhíjcyamedítýú mítyame cáhcújtsómemaúbáhjáa tsúúca úújetémé 5,000-mevájucó tsamééré wajpíímu.

⁵ Aanéhjáa awáá tsíjcyooji píhcyaavéjucóomé Jerotsaréevu ávyéjutee, túkevítsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame. ⁶ Áamemáhjáa íjcyámé llúúvájte avyéjute Anáaa, Caipáaa, Jóáaa, Arejáadoroo, éhdume. Téhduréhjáa íjcyámé diityéjééejte. ⁷ Aaméhjáa diitye avyéjute néé Péedorómútsikye ditye íjchívyétsóne itsíva diityé éllevu. Ahdújucóhjáa ditye tsájtyémútsikye ditye nééneé:

—¿Aca ííne íhtsúturí ámuhtsi méénúraítýuróné méméénuhíjcyáhi, pane mumémeríhyaja?

⁸⁻⁹ Áánéllíihyéhjáa Péédoro Píívyéébé Apííchó ípañe íjcyaaabe néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémú avyéjutej, ámuha ííne múhtsikye médilló éhnée íayáábedítýújuco úllétuube áanu muhdú ímíjpyeténé ámuha mewáájácuki. ¹⁰ Áánéllíi ícyooca muhtsi ámúhake méúúballeé teéne. Muurá ihdyu Píívyéébere ímíjpyetétsó dííbyeke éhnée ámuha páwachékevu Natsarée

múnáajpi Jetsóoke medsíjívétsóóbeke ibóhíitsóóbe mémeri. ¹¹ Muuráhjáa diibyéjuco éhne múúne ímichi nééwáyutu jaa éjkedu néébeke ámuha meéhdíiválléroobe ícyooca ijcyá páñetúejpi teene jaa ímichi páñetúétsihdyu éjkedu néébeé. ¹² Tsá tsijpi íjcyatú meke pájtyetétsoóbe. Tsáháa muurá tsíjpiikye Píívyéébe méménutú míamúnáake pájtyetétsoóíbyeke.

¹³ Ehdúhjáa dityétsí íhgyúváneri diitye ávyéjute ullévenúhi. Aaméhjáa waajácú dityétsí idátsó nééméejtétsí íjcyane tsáijyúubaré waajácúhaamíné íitehíjcyátumútsi. Áronáacáhjáa ítsaavémé Jetsóomáa dityétsí ícyahíjcyáne. ¹⁴ Aanéhjáa dityétsí ímíjpyetétsoobe tétsihyi íjcyánéllii tsáhájucó ditye íná néétu diityétsidítu. ¹⁵ Áanélliihyéhjáa ílluréjuco ditye wáalloone diityétsikye tétsihdyu. Áané boonéhjáa tsamééréjuco íhgyúvájcatsíñé muhdú diityétsikye imyéénúíyóneri. ¹⁶ Néjcatsímýéhjápeé:

—¿Aanéhaca íñe muhdú méméénúiyá diityétsikye? Muurá pámeere Jerotsarée múnáa waajácú méénuráíturóné dityétsí méénune. Aane muhdú metóónúíyónejívari. ¹⁷ Áronáa ihdyu metsu meíllívyéébo diityétsikye dityétsí éhnííñevu Jetsóodítu íjcyané uwááboju pámehdívuré tsújaúcútúné ihde.

¹⁸ Ahdújucóhjáa tsiíñe ípíúvámútsikye ditye ávyeta bóijcyúné dityétsí íúwaabójúcóótuki.

¹⁹ Áronáacáhjáa neemútsí diityéke:

—Cáhawáá méíjtsaméí keená ímí Píívyéébe íjtsúcunúne. ¿A amúhakyéré muhtsi melléébóne dííbyeke tsá melléébóitúne? ²⁰ Tsáháubá

muhtsi meíhvetéítyuró Jetsóodítyú íjcyáné uwááboju meúwáábohíjcyánetu dibyée iúwáábóne méénuhíjcyanéhjí muhtsi maájtyúminéllíihye.

²¹ Ehdúhjáa dityétsí néénéllíi ibóíjcyúróne ílluréjuco ditye íhvejtsóné diityétsikye. Tsáháhjáa ditye píívyetétú muhdú diityétsikye imyéénúiyóné tsáápiikyéhjáa dityétsí ímíjpyetétsónéllíi mityame Píívyéébeke ávyéjújtsónéllíihye. ²² Aanéhjáa diibye dityétsí ímíjpyetétsoobe 40 pijcyábá ehniíñevújuco.

Cahcújtso múnaa piáábó táúmeíñe

²³ Aamútsíhjáa tsúúca ditye ácádsíjcaáyomútsí íñahbéjte éllevu ipyééne úúballé páneere muhdú llúúvájte avyéjújtemá túkevéjtsojte diityétsikye nééneé. ²⁴ Áanéllíihyéhjáa tsaméhjí íllu Píívyéébema ihjyúváhi:

—¡Ayúju múúhá Avyéjuube Píívyéébeéj, uu muurá ú íjcyá páneerée iévéhóowari íjcyánéhjima ííñuji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyane, u ípívyéjtsoóbel! ²⁵ Aabée muurá dííicúve múnáajpi Dabííúvudi Díapííchó íjcyáne j tééveri u nééhií:

¡veekí tsííñe íñújíine múnaa páhduváre
idyáíívéjcatsíñe ítsámeíhijcyá íínetú
diityéké piáábóítyúnéhjiri? ²⁶ Muurá
ávyéjújte pítyácócatsíhijcyá Avyéjuube Críjtoke
imyéénuki.

Ehdúhjáa muurá u néé Dabííúvuj tééveri.

²⁷ Aanée muurá téénéllíi ícyoomívú píhcyáávehíjcyámé Heróódee, Póótsio Piráátoo, tsííñe ííñuji múnaa, muuha ijraéémú avyéjújtee, íjcyame Daachi Jetsóoke imyéénu múúhakyée

pájtyetétsóííbyeke u wállóobeke. ²⁸ Áábekée meenúmé tsúúcajátújucóhjáa ihdyu u néhdújuco. ²⁹⁻³⁰ Aame muurá u ííténáa téhdure múúhake meénúllehíjcyáhi. Áánéllii ihdyu óví múúhake ú túkévejsó dííhtsútuuri muha meúwáábohíjcyá díuwaáboju íínerí íllityétúme. Áhdure múúhake píáábó muha meénúráityúronéhjí chéméméhjike mebóhíitsohíjcyá Daachi Jetsóo mémeri.

³¹ Ehdúhjáa Píívyéébema íihjyúvānetu ditye níjkévānāa tétsii diityémá uuvécunúhi. Aanéhjáa Píívyéébé Apííchó diityé pañe íjcyame íínerí núhnévetúmé úwáábohíjcyá dííbyé ihjyu.

Pámé wáábyutáre íjcyane

³² Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama tsajíjtóré íjtsámeímyé tsá néhíjcyatú ihñénéhjí íhdyúenéhjí íjcyane. Tsáápiitsá éhnéhjáa páme wáábyutáre íjcyáhi. ³³ Aaméhjáa diitye uwáábojte úúbállehíjcyá Ávyéjuubée Jetsóo ídsíjívétsihdyu bóhííne. Áámekéhjáa Píívyéébe mítyane píáábohíjcyáhi. ³⁴ Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama ímí píáábócatsíhíjcyá íínetú píhtótsójcatsítyúme. Tsaatéhjáa ííñújínema, íhjáháñema, íjcyame ténehji íñáhjíhénúne dsíídsí píhjúcuhíjcyá uwáábojtédívu. ³⁵ Áánetújucóhjáa ditye ácu híjcyáné tsaate diityédítyú píhtómeke. ³⁶ Áíjyúhjáa íjcyabe diityédítyú Revítámuube Jotséé Chííperévúhjáa ditye tsíímávaábe. Áábekéhjáa uwáábojte íúúhinúné meménú Benabéedívu

‘Ímijyújtsoóbe’ nééiyóne. ³⁷ Aabéhjáa íiñújí
iñáhjíhénúne áhdovu ajcú diitye uwáábojtéke.

5

Ananíamútsí mewa Tsapíírama ímityúné méénune

¹⁻² Áhduréhjáa Ananíamútsí mewa Tsapíírama
íiñújí iñáhjíhénúne áhdotu tsane újcúnéj
coéénevu diitye uwáábojtéké ajcú pánéhjíjtaráhdú.
Aanéhjáa mewa waajácú dibye muhdú méénune.

³ Áábekéhjáa Ananíake Péédoro nééhií:

—¿Aca íveekí Naavéné uke íbúwájtsónej péévé
muhdú ú meenú díiñújí áhdo? ¿Ááne pánehjídú ú
tsivá cóééne? Ú imillé múúhake u álliñe tehdujuco
Píivyéébé Apííchó ímillédú u méénune muha
meíjtsúcunúroki. ⁴ ¿Aca muhná teene íiñújí?
Ááneráa dihñe teéne. Ááne áhdóo dihñéreíyo.
Tsáháa tsane u újcúnéj coééné u tsiváítyuró
pánéhjíjtaráhdú. Aanéhaca idyé múúhakyéré u
állíñejívari. Muurá téhdure Píivyéébeke ú allíhi.

⁵ Ehdúhjáa Péédoro néénemáyé Ananíá ílluréjuco
dsíjiveebe áakityéné baavújuco. Ááne uubálléhjáa
lléébome mítyane íllityéhi. ⁶ Ááhoúvukéhjáa
ováhtsámú íbíjínúne tsajtyé icyúúuki.

⁷ Ááne boonétúhjáa mewa wajtsí iná ájyúke
pájtyene wáajácútulle. ⁸ Áállekéhjáa idyé Péédoro
népejtsóhi:

—¿A téhdunéjucóo ílluunéré ámuhtsi
menáhjíhénúné ámuhtsí íiñújí?

Áánéllihyéhjáa neéle:

—Éée, téhdunéjucópeé.

⁹ Áronáacáhjáa Pééodoro néé díílleke:

—ǵíveekíhjáa ehdu ámuhtsi mémeenúhi?
 ǵAca ámuhtsi méijtsúcunú Píívyéébé Apííchó
 wáájácúityuróne? Éje, aatyé muurá tsáá
 dítyáǵiúvuke icyúúújétsihdyu. Aame muurá icyooca
 uukéréjuco cúúutéiñe.

¹⁰ Ehdúhjáa dibye néenemáyé tsúúca dsǵíjívelle
 áákityé dííbyé Iliñévu. Áálledívúhjáa diitye
 ováhtsámú wajtsí íitémehóvuréjuco. Áalleúvukéjhjáa
 idyé itsájtýéne cuuúmé ájyú úníutu. ¹¹ Ehdúhjáa
 Ananíamútsikye méwama tene pájtyéneri cahcújtso
 múnaa mítyane íllityéhi. Áhduréhjáa tsijtye teene
 iwáájácúne íllityéhi.

Méénúráityúronéhjǵ méénúmeiñe

¹² Aanéhjáa diitye uwáábojte dóbéévehíjcyá
 duurúvájá pañévu tsátsii ‘Tsaromóo’
 némeítsihvu. Aaméhjáa méénuhíjcyá mítyane
 méénúráityúronéhjǵ míamúnááj pǵnévu.

¹³ Áámekéjhjáa cáhcújtsotúmé diityémá
 náhbévahíjcyáturómé ímí ijtsúcunúhi. ¹⁴ Téijyúhjáa
 idyé tsijtye wajpíímumáyé walléémú cóbéévehíjcyá
 duurúvájá pañéahcujsó Píívyéébeke. Aaméhjáa
 éhnííñevu mítyaméjuco lílyaaténe. ¹⁵ Áánétúhjáa
 chéméméhjike íhbotáháñeri ijchívyetsómé
 hulléjjítónéj pǵnévú téeneríváa Pééodoro pájtyéébe
 náávéubaré diityé hallútú pájtyéneri ditye
 íbóhiiki. ¹⁶ Téhduréhjáa idyé íuníúécoomíjǵ
 múnaa Jerotsaréeri íjcyáábe éllevu tsívahíjcyá
 chéméméhjike. Áhduréhjáa tsívahíjcyámé naavémú

ípañe íjcyame ícúbáhrámeíhíjcyámeke dibye
ibóhíitsoki.

Uwáábojtéké ditye ícúbahráne

¹⁷ Aanéhjáa pañétúejpi llúúvájte avyéjúúbema
tsadotséómú nomíutáává diitye uwáábojtédi.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa diityéké cuvéhoojánúme.

¹⁹⁻²⁰ Áronáacáhjáa tépejco níjkyéji múnájpi
cúvéhóójá llehówááne ipááyúnetu íjchívyétsómeke
néé ditye míamúnáake duurúvájá pañévú
iúwááboté muhdú Píívyéébeke meúraavyéne.

²¹ Ahdújucóhjáa ditye cúúvéneturé tééjá pañévú
ipyééne úwaabóne. Áánáacáhjáa diibye pañétúejpi
llúúvájte avyéjuube íñahbénu múnáama pihjyúcú
túkevítsojtéke. Áánemáhjáa tehme múnáake
wallóomé diityé éllevu cúvéhóójá pañétú ditye
iújcutéki. ²² Aaméhjáa péeme úújeté íávajávuréjuco.

²³ Áánélliihyéhjáa ióómíñe néémeé:

—Muha méúújetérá cúúveja cóhpé wátájcámeíjyá
tehme múnaa llehowááne téhmehíjcyámedívu.
Áronáa muha llehowááne mépaayú dáíháñeréjuco
tsaatéubaré pañe íjcyájúcootúne.

²⁴ Ehdúhjáa ditye úúbálléneri diibye pañétúejpi
llúúvájte avyéjuúbee, duurúvájá avyéjuúbee, tsijtye
llúúvájteé, íjcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca kiávú pééiyóme? ²⁵ Áronáacáhjáa tsaapi
téhullétú tsáabe néé diityéke: Áánerá éhnéijyu
ámuha mecúvéhoojánúme éhlle duurúvájá pañe
uwááboríjyuco.

²⁶ Áánélliihyéhjáa tehme múnáa avyéjuube
péé tsaatémá diityé éllevu. Aaméhjáa diityéké

ícúbáhratúmé tsajtyé míamúnaa néwayúúnevu diityéké áamúiyóné apííchori. ²⁷⁻²⁸ Aaméhjáa diitye ávyéjujtédívú wájtsítsómeke pañétúejpi llúúvájte avyéjuube néehíí:

—Ááneráhjáa muha ámúhakey mébóijcyú ámuha meúwaabójúcóótu eene ámuha meihjyúvahíjcyáábedítyú íjcyáné uwááboju. Árónáa ¿íveekí éhniíñevuré ámuha méúwaabóhi? ¿íveekí ámuha Jerotsaréeri dííbyé uwááboju metsújaúcuéne méimíllé díbyéé dsíjívéné múuhá hallúvú mewátyanúne?

²⁹ Áánélliihyéhjáa Pééodoro néehíí:

—Árónáa ihdyu Píívyéébe múúhakey néhdújuco muha meméénune míamúnaa múúhakey bóijcyúrónáaaca. ³⁰ Muuráhjáa téhdure méíhdé múnáaúvú dííbyeke cáánívahíjcyaaabe Mépiivyéébé Jetsóoke bóhiísó éhnée páwachékevu ámuha mewátyétyéhcutsoobe dsíjívéébeke. ³¹ Áábekée muurá díbye ávyéjuutétsoobe ícyooca íjcyá dííbyé úníuri Ávyéjuube Pájtyetétsoobe íjcyáábej téeveri mee ijraéémú ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco meíbúwááve ténehji máhallúrí íjcyájúcóótuki. ³² Aane muurá Píívyéébé Apííchó múúhadívú bóhówajtsóné íñe muha meúúbállehíjcyáhi. Muurá ímiááné dííbyeke mecáhcújtsómé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhi.

³³ Ehdúhjáa Pééodoro nééne diityéké cáyobáávatétsómé imíllera diityéké ídsíjívetsóne.

³⁴ Árónáacáhjáa paritséómuube ‘Gamariée’ némeíbyé taúhbájú uwááboobe íjcyáábeke

míamúnaa ávyejúúllehíjcyaaabe diityéj pñínétú
 íjyóóúúvéne néé dityéi íjchívétso áachívú
 wahájchotáwu diitye uwáábojtéke. ³⁵ Ááné
 boonéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúhaj, téñbúwá tsáma méjicyaco. Ááne
 ímíñeúvú méjtsámeítshdyu aatyéké méméénuco
 ámuha meméénúhájchíjyu. ³⁶ Muuráhjáa ‘Téoda’
 némeíbyé itsúcunúmeíhijcyá íhtsútuube íjcyane.
 Áábemáhjáa muurá ijcyámé míamúnaa 400-
 meva. Áróobekéhjáa tsaate dsíjívetsóné boone
 pámeere dííbyema íjcyarómé pahúllevávú tsújaavé
 tétsíhjí daihañéréjuco. ³⁷ Téhduréhjáa Gariréa
 múnáajpi Jóódake pajtyéné míamúnáake ditye
 éévehíjcyáijyu. Áábemáhjáa muurá téhdure mítyame
 íjcyaróobeke idyé dsíjívetsóme. Ááné boonéhjáa
 dííbyema íjcyarómé ílluréjuco wáhchájabáne.
³⁸ Áánéllii ámuúhake o néé diityéké éhñíñevu
 ámuha mepátsárijcyójúóótuki. Muurá ihdyu
 ímiááné míamúnáadítyuré tsááné uwááboju ditye
 úwáábohíjcyáhájchíí diityémá nijkévaíñé muhdú
 ámuha diityéké meméénútúrónááca. ³⁹ Áánetu
 Píívyéébedítyú tsááné uwááboju íjcyáhájchíí tsá
 ámuha muhdú meméénúityúne. Áánéllii téñbúwá
 mejicya.

Tsá tene ímityú Píívyéébeke ámuha ímityúné
 medáñívéne. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa dííbyeke
 ditye lléébone. Árónáacáhjáa ihdyu diitye
 uwáábojtéké ipíúvámeke wátsihcyúme. Áámekehjáa
 iácádsíjcaáyo tsiñne bóijcyúmé ditye iúwaabójúóótu
 Jetsóodítyú íjcyáné uwááboju. ⁴¹ Aaméhjáa péé

imíjyúwu Píivýééberéhjáa ihdyu íhvejtsódújuco Jetsóodítýú íjcyáné uwáábójú hallútú núcójpítsó ícúbáhrámeiyónnáaáca. ⁴² Aaméhjáa íhvéjtsotúmé éhnííñevúré pajcójíivaré úwáábohíjcyá duurúvájá pañévu. Téhduréhjáa tsíjtyeke íhjáhañevúré úwáábomé péhíjcyáhi.

6

Uwáábojte piáábojte íjcyáímyeke ditye mémenúne

¹ Aanéhjáa téijyu tsúúca mítyaméjuco cahcújtso múnaa líyaaténe. Áanáacáhjáa tsaate jodíómú íjcyaromé gríéégómú ihjyúrí íhjuvámé imúnáadítýú nehíjcyá dityévaa píibájyujtéké panévaturé piáábohíjcyatúne. ² Áánéliihyéhjáa diitye méjtúhatyu míityétsi íjcyame uwáábojte pámeere cahcújtso múnáake ipíhjuúcúmeke néehíi:

—Muurá íñe Píivýéébé uwááboju muha meúwaabómé tsá tsíñéhjiri metúhújkímyeítyuróne.

³ Áhdícyane, ámuúha múuhá nahbému, amúhadítýú tsaate ímiáámé 7-meváké menéhcóne téenevu mepícyó Píivýéébé Apííchó diityéké túkévétsohíjcyámeke. ⁴ Áánetu ihdyu muha dííbyeke piáábó metáúmeíñe dííbyé uwááboju meúwáábohíjcyáhi.

⁵ Ehdúhjáa ditye néene ímí tehdújuco íjtsúcunúnéllii meménújucoómé Ejtéébaké Píivýéébé Apííchó túkévéjtsóneri ímí dííbyeke úráavyehíjcyáábeke. Áábé hallúvúhjáa meménúmé illúúmeke: Perípee, Próócoroo, Nicanóoo, Timóoo, Paméénaa, Ajtiokíia múnáajpi Nicoráa jodíomuube íjcyátúroobéé diityé uwááboju tujkénú

iúráavyehíjcyátsihdyu Jetsóokéréjuco cáhcújtsoóbee, éhdúmeke. ⁶ Áámekéhjáa tsajtyémé diitye uwáábojté élleву. Áámé hallúvúhjáa íhyójtšine ipícyóóne táumeímyé piáábo.

⁷ Ehdúhjáa Píívyéébé uwááboju Jerotsaréevu tsújaavéné mítyame cáhcujtsómé éhnííñevu llíyaatéhi. Áhduréhjáa mítyame llúúvájtedítýú cáhcujtsóhi.

Ejtéébake ditye ékeevéne

⁸ Áijyúhjáa Ejtéébá méénuhíjcyá méénúráítýúronéhjí Píívyéébe piáábóneri.

⁹ Áábemáhjáa táhjácatsíhijcyámé tsaate pihcyááveja ‘íicúve múnaa íjcyájúcootúme’ némeíjya múnáama Tsirééne múnaa, Arejadriía múnaa, Tsiríútsiá iíñúji múnaa, Áátsiá iíñúji múnaa, íjcyame. ¹⁰ Ároméhjáa tsá dííbyeke táhjatú Píívyéébé Apííchóré túkévéjtsóneri díbye íhgyúvahíjcyánéllíihye.

¹¹ Áánéllíihyéhjáa ahdómé tsaatéké ditye dííbyé hallúvú iállíñe iñéé díbyéváa Píívyéébé, Moitséeúvuu, íjcyámútsidítýú ímityúné íhgyuváne.

¹² Ehdúhjáa ditye nééne túkévéjtsójtémá taúhbájú uwáábojtéké muhdú dáriivémé awáá dííbye Ejtéébake iékéévéébeke tsajtyé ávyéjúté élleву.

¹³ Áábéllíihyéhjáa nehcomé tsíjtyeke dííbyé hallúvú ditye iálliki. Aaméhjáa néé dííbyedítýu:

—Áánu ímityúné íhgyúvahíjcyá duurúvájatuu, Píívyéébé taúhbájutuu, íjcyane. ¹⁴ Áhdure nehíjcyaaabe Natsaréé múnáajpívá Jetsóo duurúvaja iwáchájánúne Moitséeúvú uwáábó cápáyoácoíñe.

15 Ehdúhjáa ditye néénéllii ávyéjútémá tsijtye tétsihyi ácújcatyémé itécunú diibye Ejtéeba húmí amítsarahcówu níjkyéji múnáájpi humídu.

7

Íhyallúvú Ejtéebá íhjuváne

1 Áábekéjháa páñétúejpi llúúvájte avyéjuube néehí:

—¿Ava ímiááné ehdu teénej? 2 Áánélliihyéjháa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá amúhake o nééne melleebúacunuj. Muurájháa Mépiivyéébé íhtsútuube íjcyaaabe bóhówaavé méihde múnáajpi Aavaráaúvudívú Haráavúí dibye péétúné ihde Metsopotáamíá iinújiri íjcyáábedívu. 3 Áábekéjháa neébe: “Pámeere dihyájkímuke díiinújima díhvéjtsóne peeco uke o wállóóné iinújivu.”

4 Ahdújucójháa muurá dibye iinújí Caadéatu péébe úújeténé Haráavu. Áané boonétújháa cááni dsíjívétsihdyu Píívyéébere tsivá dííbyeke íñe ícyooca meíjcyáné iinújivu. 5 Aanéjháa ímiááné dííbyeúvuke íajcuíñé inéérónáa tsáhái dibye dííbyeke ájcutú tééné iinújivu. Áronáacájháa ihdyu neebe dibye dsíjívéné boone íajcuíñé dííbyéj tsiménémúháábekéréjuco díbyeúvúí tsímávátúrónáaaca.

6 Áhduréjháa neebe dííbyeúvudítú llíyaaténéj tsiménémúhaabe tsííñé iinújiri tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame ícúbáhrámeííñe 400 píjcyá hajchóta. 7 Téhduréjháa Píívyéébe néé diityédítu: “Eene kééné iinújí múnáá hójtsírí

ditye íjcyámema teene ó ímíbájchoóhi. Áané boone ó íjchívyétsoó téhullétú diityéké ookéréjuco ditye íícúve íchihvu.” ⁸ Muuráhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuma muhdú dibye íjcyáííne pityájcoju imyééne néé pámeere dííbyéj tsíménémúhaabe ikíhdyahírótsámeíki. Ahdújucóhjáa dibye méénune ílli Itsáake itsíímáváábeke ⁸ coojívá dibye íjcyátsihvu. Áhduréhjáa diibye ílli Itsáaréjuco méénune íllíkye Jacóóbóke. Aabéhjáa idyé Jacóóbó meenú téhdure íitsíimeke ¹²-nevá dohjíba múnaa mee ijraéémú ihdéejtéké itsíímávámeke.

⁹ Aaméhjáa diitye méíhdé múnaa Jacóóboúvuj tsíímé nomíutáávahíjcyá íñahbe Jotséedi. Áánemáhjáa dííbyedívú tsaatéké ditye náhjíhenúmé tsajtyé dííbyeke Ejíhtó íiñújivu. Áróobekéhjáa ihdyu Píívyéébe píáábohíjcyá panévare dííbyeke pátyehíjcyánéhjitu. ¹⁰ Aanéhjáa dííbyeke dibye túkévéjtsónej péévére teene Ejíhtó íiñújí avyéjuube Paraóó ímí dííbyeke pícyohíjcyáhi. Muuráhjáa dííbyeke pícyoobe íiñújí túkévéjtsóobe íjcyaaabe téhdure páneere dííbyé tsíeméné tehmeébé dibye íjcyaki.

¹¹ Áijyúhjáa muurá mítyane míamúnaa ícúbáhrámeí ájyábari Ejíhtó íiñújí, Canaáa íiñújí, íjcyájícu múnaa. Tsáháhjáa téjyú méíhdé múnáaúvudi majcho íjcyatúne. ¹² Áronáacáhjáa Jacóóboúvú Ejíhtó íiñújíri tsátsii majcho íjcyane iwáájácúne wallóó íitsíime méíhdé múnáaúvuke ditye téhullétú tsane iújcutéki. ¹³ Áané hallúvúhjáa tsiíne péémedívú botsíi Jotséé waajácútsámeí

diitye iñahbé mudívu. Átsihdyúhjáa diibye Ejíhtó iññújí avyéjuube waajácújucóó caatyé múnáajpi dibye íjcyane. Áánéllihyéhjáa neebe dibye ipíúva pámeekéré imúnáake. ¹⁴ Ahdújucóhjáa Jotséé píuvané cááni Jacóóboke pámeere ihyájkímú 75-meva íjcyámema. ¹⁵ Aaméhjáa téhulle ícyahíjcyámé pámeere dsíjívé 12-nevá dohjíba múnáape mee íjraéémú íhdéejte íjcyame diibye cááni Jacóóbomájuco. ¹⁶ Áámeúvukéhjáa tétsihdyu icyúúrómeke tsúúcajátú tsiíñe iáábyúne tsajtyémé Tsikyéevu diibyéhjáa Aavaráaúvú Hamóouúvú tsíímedítú áhdóné nijkyénetu icyúúuki.

¹⁷ Aanéhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuke pítyájcóne éévé tsúúca pííhínáa memúnáa éhnííñevu lííyaaté mityáméjuco teene Ejíhtó iññújivu. ¹⁸ Áíjyúhjáa tsíjpiiyéjuco úcaavéné tééné iññújí avyéjúúbedívú Jotsééúvuke wáájácútuúbe. ¹⁹ Aabéhjáa iállíñe ícúbáhrahíjcyá diityédi. Áánemáhjáa nehíjcyabe dítye ítsííméwuúmuke iwáámíuhíjcyá béhnere itsíímáváméwuújike. ²⁰ Téíjyúhjáa Moitsééúvú tsíímávámeíbyeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. Áábéwúukéhjáa cáánímutsi téhmehíjcyá pápíhchúú nuhbáva. ²¹ Áábéwúukéhjáa tsúúca dítyétsí wáágoójúcóóroóbeke Ejíhtó iññújí avyéjúúbé aiyúwá íjccúúbeke keemévetsóhi. ²² Áábekéhjáa dítye úwááboobe waajácú páneere diityé múnáape wáájacuhíjcyanéhji. Aabéhjáa ávyétá tujkévebe íná imyéénúnetu, íhhyúvúnetu, panévatúre.

²³ Aabéhjáa 40 píjcyábájuco íjcyabe íjtsámeí imúnáake iááhívetéíñe. ²⁴ Aabéhjáa

téhullévú péébe cábuuvé Ejíhto múnáajpi memúnáajpidi ícúbábrahíjcyáábedívu. Áábekéhjáa lliihyánuúbe. ²⁵ Áijyúhjáa ijtsúcunúúbé memúnáaúvú tsúuca wáájacúné dííbyej tééveri Píivyéébe diityéké ditye ícúbábrahmeíhíjcyánetu íjchívyétsoíñe. Áronáacáhjáa ihdyu tsáhái ditye wáájacutúne. ²⁶ Áané tsijcyoóójhjáa idyé úújetéébé tsamútsiyé memúnáajtétsí méénújcatsímútsidívu. Áámútsikyéhjáa imílléroobe idyówajcaróne. Áronemáhjáa neebe diityétsikye: ¿íveekí ámuhtsi tsané múnáajtétsíyé meíjcyamútsí méméénújcatsíhi? ²⁷ Áronáacáhjáa ímichi cáábyedítýú tene tújkévaabe diibye Moitséeke néehí: “¿Múha uke picyóó ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki? ²⁸ ¿Mityá oke ú lliihyánuú éhnéijyu Ejíhto múnáajpikye u lííhyanúdu?” ²⁹ Ehdúhjáa díbye néénetu ílluréjucó Moitséé wááneé. Aabéhjáa úújeté Madiáá iíñújivu. Aabéhjáa téhulle tsiíñé iíñújiri íjcyaaabe tsiímavá míityétsikye téhullétú ityáábáválledívu.

³⁰ Aanéhjáa 40 pijcyábájucó díbye ínéubará píivyéetúné iíñújiri íjcyánáa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé dííbyedívú úméhéwu pééetécunúné pañe ‘Tsinaí’ némeíhbááj píihívu. ³¹⁻³² Ááneríhjáa mítyane ullévenúúbé. Áánélliihyéhjáa ímíñeúvú ííte díbye píihívérónáa Píivyéébe dííbyeke néehí: “Oo ámuhá Píivyéébé ó ijcyá dííhdé múnáaúvú Aavaráa, Itsáa, Jacóóboo, íjcyame oke cáánivahíjcyáabe.” Ááneríhjáa íllityéne úúvécunúúbé tsáhájucó tsiíñé íitetúne.

³³ Áábekéhjáa tsiíñe neébe: “Díjtyúhápaajiné tácoríjco íñe úhdivu o bóhówáávénéllííhye.

³⁴ Muurá ó waajácú tahñéjté Ejíhtori íjcyame wánícyámeíhijcyané íícúbáhrámeíñeri. Áámeke díjtyééveri o íjchívyétso íñe úhdivu ó bóhówaavéhi. Ahdícyane uke ó wallóó téené iíñújívu.”

³⁵ Ehdúhjáa Píívyéébe néé Moitséeke éhnéhjáa memúnáajtétsiúvú ‘¿múha uke picyóó ímítyúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?’ nééróóbeke. Píívyééberéhjáa ihdyu néé úméhéwu péétécunúné pañe níjkyéji múnáajpi dííbyedívú bóhówáávéébej tééveri díbye memúnáaúvuke íjchívyétsoki. ³⁶ Ahdújucóhjáa

méénúráítyúronéhjí imyéénúnej tééveri díbye íjchívyetsóné méíhdé múnáaúvuke Ejíhtó iíñújítu. Aaméhjáa ííneubará píívyétúné iíñújívu péeme Tújpañe Móóa pajtyé nújpacyo dówáávéjítori. Aabéhjáa téhulle 40 pijcyábá íjcyaaabe méénuhíjcyá méénúráítyúronéhjí. ³⁷ Aabéhjáa mee imúnáadítýú néehíí: “Píívyéébere muurá pícyoó méhdityu ihjýú uubálle múnáajpikye íñe o íjcyadu nééííbyeke. Aabe ihdyu nééne méllééboco.” Ehdúhjáa

néébeúvu. ³⁸ Aabéhjáa muurá ííneubará píívyétúné iíñújíri méíhdé múnáaúvuma íjcyáábedívú níjkyéji múnáajpi bóhówaavé “Tsinaíí” némeíhbaúvú. Áábemáhjáa ííhjúváne ájcuube dííbyeke Píívyéébe taúhbaju cáátúnúmeíñevu díbye íájcu méíhdé múnáaúvuke.

³⁹ Áróobekéhjáa tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ílluréhjáa dííbyeke ityáhjálléne tsiíñe imílleromé íóómiñe Ejíhtó iíñújívu. ⁴⁰ Áánemáhjáa dííbyé nahbe Aróoke néémeé: “Mééma meenu Píívyéébedu

néméhjike piéhullévúré meóómícyooca meke ditye ityúkévéjtsoki. Kiávú íñe díñahbe Moitséé úújeté mekéé Ejíhtó iññújitu íjchívyétsónema.”
⁴¹ Ahdújucóhjáa ditye níjcyone jééú ocájíwuúdú néébeke. Áábekéhjáa íícúvehíjcyámé iyámeke illííhyánúméhjidi. Ááneríhjáa mítyane ímíjyuuvémé iíye iññjcyóóbeke íícúvehíjcyáneri. ⁴² Áánéllíhyéhjáa illuréjuco Píívyéébe diityéké íhvejtsóné ditye awáá idyúúrúvahíjcyca caame íévéhóowari íjcyáméhjike. Muurá dííbyé ihjyú uubálle múnáájpi waajácúháámítu nééneé:

¿Acáa ámuha íjraéémú oke méíícúvehíjcyá iyámeke mellííhyánúmedi 40 pijcyábá íñnéubará píívyétúné iññújiri ámuha meíjcyácooca?
⁴³ Tsáhaá. Muuráhjáa oke íícúvetúmé ámuha méíícúvehíjcyá ámuháyé meméénúméhjike. Áánemáa ámuha métsatyéhíjcyá níjcyotáábé Moróoke ihjyáwúuma. Áhdurée ámuha métsatyéhíjcyá níjcyotáábé míícúruwa Rejpáake Píívyéébedi ámuha medíllónema. Áánéllíi ámúhakey ámúhá iññújitu o íjchívyétsómeke ó wálloó Babiróóniá iññújí ehniññevu.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpi caatúnúhi.

⁴⁴ Aanéhjáa muurá téhulle íñnéubará píívyétúné iññújiri méíhdé múnáaúvudi íjcyaja iyámé mííhénetu méénúmeíjyá duurúvaja dityéhjáa Píívyéébé taúhbaju cáatúnúmeíñé newáyuwáané pícyohíjcyaja. Ehdúhjáa méénuube Moitsééúvú Píívyéébe dííbyeke néhdújuco muhdúhjáa íájtyumídu. ⁴⁵ Aajájucóhjáa

dityéúvú ínetsóné tsííñé iíñújivu Píívyéébéhjáa Jotsoééúvuma tééji múnáake íbótoácóne dííbyeke ájcujívu. Áájareíkyéhjáa ícyahíjcyá Dabííúvú íjcyané hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa diibye Dabííúvú waajácú ímí Píívyéébe dííbyeke píaabóne. Áánéllihyéhjáa imílléroobe imyéénune béhja Jacóóboúvúu téhdure cáánívahíjcyaaabe Píívyéébé wáábyuta teeja iyámé miihénetu méénúmeíjyá cápayóóve. ⁴⁷ Áronéhjáa íllíyējuco Tsaromóóúvú méénune teéja. ⁴⁸ Áronáa Píívyéébe tsá íjcyatú apááñéré duurúvaja míamúnaa méénújá pañe. Muurá ihdyu ihdícyátsihjíríyé dííbye. Muurá illu dííbyé ihjyú uubáalle múnáajpi néehíí:

⁴⁹ Níjkyéjiri táavyéjú iyyáwá hallúrí o íjcyaaabe ó ejécunú páneere ííñuji. Aanéjííva ¿muhdííwáne já ámuha óóma méméénuú tétsihyi o íjcyaki? ⁵⁰ Aanéjucóo páneere múhdúné tsíeméné íjcyane o ípívyejtsóne.

Ehdúhjáa neebe Píívyéébe íhgyú uubáalle múnáajpij téeveri.

⁵¹ Áronáa ámuha ávyetá nuuhéjute meíjcyámé íbuúúné éhne Píívyéébeke wáájácútúme íbuúúnédu. Aame ámuha Píívyéébé Apííchó néené tsihdyuré méícyahíjcyá méíhdé múnáaúvúu ícyahíjcyádúre. ⁵² ¿Acáa cáábyeké Píívyéébé íhgyú uubáalle múnáadítyú méíhdéejtévú pevénére ítécunúhíjcyáhi? Muuráhjáa líihyánuhíjcyámé ímiáábé Crijto ííñújívú tsááiñe úubállehíjcyárómeke. Aabée muurá Crijto tsááróóbeke ámuháyējuco mellííhyanúne. ⁵³ Muuráhjáa tsúúca ámúhama níjkyéji múnáaj téeveri Píívyéébé taúhbaju

Íjcyájúcooróné tsá ámuha melléébohíjcyatúne.

Ejtééba dsíjivéne

⁵⁴ Ehdúhjáa Ejtééba néenélii dííbyedívú cayóbaávatémé íhwañeene íhdónema. ⁵⁵ Aanéhjáa diibye Ejtééba Píívyéébé Apííchó ípañe íjcyaaabe ájtyumí níjkyéjiri Píívyéébe íavyéjuri íjcyáábé úníuri Jetsóo íjcyáábeke. ⁵⁶ Aabéhjáa néehíi:

—Muurá ó ájtyumí Míamúnáájpidívúu ípívyééveebe níjkyéjiri Píívyéébé úníuri íjcyáábeke.

⁵⁷ Ehdúhjáa dibye néerónáa íllure íñúhejúúné iwátájcóne dííbyé tujkévetu túruuvémé íhjúcunúmére. ⁵⁸ Aaméhjáa técoomítyú tsiéllevu itsájtyéébeke áámuhíjcyá néwayúúnevu. Aaméhjáa íwajyámúúné ityácóríjcámeíjyahjívú téhmetsó tsaapi ováhtsa ‘Tsáoro’ némeííbyeke.

⁵⁹ Aabéhjáa Ejtééba ditye áámúroobéré Píívyéébema íllu íhjúváci: “Ávyéjúúbej, tabóhí duúcu.” ⁶⁰ Átsihdyúhjáa imímóúúvéne kéévánécoba neébe: “Ávyéjúúbej, díícúvedí íñe íjtye ímityúné méénúróneri.” Ehdúhjáa íñétsihdyu dsíjivéébe. Aanéhjáa Tsáoro ímí íjtsúcunú ditye dííbyeke lííhyanúne.

8

Cahcújtso múnáake Tsáoro ímityúné dárívéne

¹ Téijyúhjáa Jerotsaréeri cahcújtso múnáa ícúbáhrámeííñe tujkéváhi. Áánetúhjáa tsújaavémé Jodéa iinújiri. Tsaatéhjáa péé Tsamáaría íñújívú. Áronáacáhjáa íhdyu uwáábojte tsá kiávú péétune. ² Aanéhjáa ímí Píívyéébeke

úraavyémé diibye Ejtéebaúvuke kímóóveméré cuuúhi. ³ Áané tujkéveríhjáa diibye Tsáoro cahcújtso múnáake wajpíímumáyé walléémuke ícúbáhraabéré ihjyáháñetu tsajtyé icyúvéhoojánuki.

Tsamáaría iiñújiri ímiáájú uwááboméñe

⁴ Áronáacáhjáa Jerotsaréetu pehíjcyámé pahúllevaré úwáábomé. ⁵ Áánetúhjáa Perípe Tsamáaría iiñújiri íjcyácoomívú ipyééne téhdure úúbállehíjcyá diibyéjuco Críjto Mepájtyetétsoobe íjcyane. ⁶ Áábedívúhjáa mítyane míamúnaa píhcyaaavémé lleebúcunúhíjcyá díbye úwaabóne. Aaméhjáa íítehíjcyá méénúraítyúronéhjí díbye méénune. ⁷ Tsaaté pañétúhjáa naavémuke díbye wáágoomé íhjúcunúmeré diityé pañétú íhívvehíjcyáhi. Áhduréhjáa íjpi vááúmeítyúméhjíma úllétúméhjíke ímípyetétsohíjcyaaábe. ⁸ Ááneríhjáa técoomí múnáa mítyane ímíjyuuvéhi.

⁹ Áíjyúhjáa íjcyaaabe tétsihyi ‘Tsimóo’ némeíbyé apííchoóbe. Aabéhjáa álliibyéré pehíjcyá teene Tsamáaría múnáake. Nehíjcyaaabéhjáa pane iwáájacúne. ¹⁰⁻¹¹ Áábedítúhjáa ícyátújtsíméné íllure diityéké díbye íapííchori álliñéhjí icyáhcuíjtsóne nehíjcyáhi:

—Áánúhaca ihdyu Píívyéébé íhnáhoóma.

¹² Áánetúhjáa ihdyu Perípe Píívyéébé avyéjutu íjcyané uwááboju Jetsocríjtodítújuco pájtyene úwaabóné cáhcujtsómé tsójtsótsámeí wajpíímuu, walléemu, íjcyame. ¹³ Áhduréhjáa diibye apííchoobe Tsimóo íjcyároobe icyáhcuíjtsóne ílluréjuco tsójtsótsámeíñe. Aabéhjáa Perípema

Íjcyaa be ullévenúhijcyá méénúráítyúronéhjí díbye méénúneri.

¹⁴ Aanéhjáa diitye Tsamáaría iĩnúji múnaa tsúuca Píívyéébeke cáhcujtsóné uwáábojte Jerotsaréeri Íjcyame iwáájácúne wallóo diityé éllevu Péédorómútsikye Jóáámaá. ¹⁵ Aamútsíhjáa téhullévú ipyééne diityé hallúvú piáábó táumeí Píívyéébeke dííbyé Apííchó diityé pañévú iúcaáveki.

¹⁶ Tsáháikyéhjáa diityé pañévú tene úcaávetú ditye Jetsóo mémeri tsójtsótsámeíjyúcóórónáaaca.

¹⁷ Áánéllihyéhjáa diityé hallúvú íhyójtšicu ipícyóóne dityétsí Píívyéébeke piáábó táumeíñé tujkéveri botsí dííbyé Apííchó úcaavé diityé pañévu.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsí méénune diibye Tsimóo íájtýúmíne néé diityétsikye íáhdóiyóné dsíídsídívu.

¹⁹ Neebéhjápeé:

—Cána oke maájcú éénevu ooréjuco tsaaté hallúvú táhójtšicu o pícyóóné tujkéveri Píívyéébe Apííchó diityé pañévú iúcaáveki.

²⁰ Áánéllihyéhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—ǵíveekí múhdurá dííjtsaméi? Muurá teene dídsíídsímáyé ú wágóóóvéiyáhi. Úubá ú íjtsúcunú Píívyéébe téénevu meke ájcune maáhdóiyóné dííbyeke. ²¹ Muurá tsá díwáábyuta tene Íjcyatú Píívyéébe uke tujkévééllétúnéllííhye. ²² Ahdícyane eene ímityúné u íjtsámeíñé díhvéjtsóne dííbyeke piáábó táumeí. Tsáijyu múúne úhdi íídáátsóvéne ábájííveebe ímityúné u íjtsámeíñe. ²³ Muurá ó waajácú ímityúné dípañe Íjcyane éhne múúne iyáábé nijpáyú nehniwu néhdu nééneé.

24 Ehdúhjáa Péédoro diibye Tsimóoke néenélii neebe dííbyeke:

—Ané táhallúvú Píívyéébeke piáábó métáuméi eene oke u néhdu tene oke ipájtyétuki.

25 Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyu Tsamáária iĩnújiri patsíhjiwá múnáake iúwáábótsihdyu óómimútsí Jerotsaréevu.

Perípemútsí Etiopía múnáájima

26 Átsihdyúhjáa níjkyéji múnáajpi diibye Perípeke néehíi:

—Dípye Jerotsaréetu Gáátsávu pééju iĩnéubará píívyétúné iĩnújitu pájtyéjuri. 27 Ahdújucóhjáa téhullévú péébe cábuuvéné Etiopía múnáajpi eonóocodívú téené iĩnújí avyéjuulle ‘Cadáátse’ némeille dsíídsí tehmeébedívu. 28 Aabéhjáa Píívyéébeke Jerotsaréevu idyúúrúvájétsihdyu íjchíémiri iĩnújivu óómiiibye éeveebéré pehíjcyá Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Itsaiaúvú waajácuháami.

29 Áánáacáhjáa Píívyéébé Apííchóré diibye Perípeke néehíi:

—Éhmi íjchíemi duhjéte. 30 Ahdújucóhjáa péébe lléébúacuné dibye éévene. Áábekéhjáa neébe:

—¿A ú waajácú iiná nééiyóné u éévehíjcyáne?

31 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsáhaá. Múhdutú ó waajácuú múha oke úwáábónejíivari.

Ehdúhjáa iĩnéene píúvaabe dííbyeke íjchíémí pañévu. 32 Aanéhjáa Píívyéébé ihjyu cáátúnúmeíñé dibye éévehíjcyáné íllu néehíi:

Obééjake múúne illííhyánu ditye tsájtyedu tsajtyémé dííbyeke. Aabe pevétsihjídú íjcyáábeke dsíjívetsómé éhne múúne obééjáwu pevétsihjídú íjcyáábeke ditye níítsudu.
³³ Áábeke idátsó meenúme. Aabe ííñújiri tsá íjcyájúcootúne. Aane íñe ¿múha téijyú múnáadítýú úúbálléiyá muhdúhjáa téijyu míamúnaa ícyahíjcyáne?

Ehdúhjáa nééne éévehíjcyáabe.

³⁴ Átsihdyúhjáa neebe Perípeke:

—Cána oke ímíñeúvú duubállé múhdityúhjáa ehdu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi nééneé. ¿A íhdityu, mityá tsíjpihdítýúpeé?

³⁵ Áánélliihyéhjáa teene dibye éévehíjcyánetu úwááboobe dííbyeke ímiáájú Jetsóodítýú íjcyáne uwááboju. ³⁶ Aamútsíhgyáa péhíjcyamútsí úújeté tsátsii nújpacyo íjcyátsihvu. Átsihvúhjáa diibye eonóócó néé Perípeke:

—¡Éje, íchiíhya nújpacyo! ¿Aca tsá oke apáhajchíí u tsójtsóítýuróne?

³⁷ Áánélliihyéhjáa Perípe néé dííbyeke:

—Ihdyu tehjújoco ímiááné u cáhcújtsóhajchííjyu. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ímiááné ó cáhcujtsó Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchi íjcyáábeke.

³⁸ Áánélliihyéhjáa Perípe néé dibye íjchíemi idyáíívyétsoki. Áámítúhjáa íñítýéne peemútsí teene nújpacýó pañévú Perípe dííbyeke itsójtsoki. ³⁹ Átsihdyúhjáa dityétsí íjchívyénáa Píívyéébé Apííchóré tsajtyéjucóó Perípeke.

Áábekéhjáa tsáhájucó eonóócó ájtyúmitúne.
 Átsihdyúhjáa iiyéjucó díbye péhijcyáné tsaímijyúúre.
 40 Áánáacáhjáa díbye Perípe Átsóótó cóomijyjuuco.
 Aabéhjáa pacóomiváryé úwááboobéré péhijcyaaabe
 úújeté Tsetsaréavu.

9

Tsáoro Jetsóoke cáhcujtsóne *(Hch 22.6-16; 26.12-18)*

¹ Áané tujkéveríhjáa Tsáoro lliihyánúllehíjcyá
 cahcújtso múnáake. Aabéhjáa péé llúúvájte
 avyéjúúbe éllevu waajácuháámí ityáúmeíki.
² Aanéhjáa díbye ájcúháámima peebe Damájcori
 íjcyáné pihcyáávejáané avyéjute éllevu néhcoobéré
 Críjtodítýú íjcyáné uwááboju úráávyehíjcyámeke
 Jerotsaréevu itsájtye wajpíímumáyé walléémuke.
³ Aabéhjáa téhullévú juuváyí péébe tsúúca
 técoomívú pííhírónáa díbyedívú peete cádiivyé
 cáámetu. ⁴ Aanéhjáa díbyeke baavu íjcaáyóóbeke
 Jetsóó díbye ájtyúmituubéré néehíí:

—íTsáoj, Tsááoroj! ¿íveekíami oke ú
 pátsáricyohíjcyaj?

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Múha uu Ávyéjuúbej?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Oo Jetsóó oke u pátsáricyohíjcyaaabe. Árónáa
 muurá uure ú tútávátsámeíhijcyá éhne múúne ócáji
 naatsóú ínúbíjcóne iiye tútávájtsámeídyu.

⁶ Ááneríhjáa Tsáoro íllityéébé úúvécunúúbére
 néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca ñná ú imíllé o méénune?

Áánélliihyéhjáa Jetsóó díbye ájtyúmítuubéré nééhií:

—Wa ihdyu dipye kiávúhjané u péhullévu. Téhullévúu uke neeímyé ñná u méénuíñe.

⁷ Ááneríhjáa dííbyema pééme mítyane íllityé ditye ájtyúmítuubéré dííbyema íhjuváneeri. ⁸ Aabéhjáa baatu íjyócuúvétsihdyu tsáhájucu hállúvatúne. Áábekéhjáa patóhcoríyējuco ditye úújetétsóné teene Damájcovu. ⁹ Aabéhjáa téhulle pápihchúúj coojívá hállúvátuube íjcyabe tsá majchóubáre, adóubáre, méénutúne.

¹⁰ Áijyúhjáa tétsii tsaapi cahcújtso múnáajpi Ananíá íjcyáábedívú Jetsóó naavédú nééne íbóhówajcárótsihvu dilló dííbyeke. Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Cáhawáá ‘ñmiánéjcu’ némeíñé ulléjijtóvú pééne Jóóda ja dillo Táátsó múnáajpi ‘Tsáoro’ némeííbyekej. Muurá tééjari íjcyabe piáábó táumeíhijcyá Píívyéébeke. ¹² Aabe téhdure naavédú nééne ííténé pañe ájtyumí dííbyé hallúvú díhyójtšicu u pícyoone díbye tsiíñe ihállúvaki.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Ananíá nééhií:

—Ávyéjuúbej, mítyame oke úúbállehíjcyá díbyevá Jerotsaréeri díuwááboju cáhcújtso meke ímityúne méénuhíjcyáne. ¹⁴ Aabe muurá eene íllevu tsáá llúúvájte avyéjunte nééjuri cahcújtso múnáake itsájtyeki.

¹⁵ Árónáacáhjáa Jetsóó nééhií:

—Wa ihdyu dipye díbye éllévuj. Muurá téhdure óhdityu íjcyáné uwááboju úwááboobéré pehíjcyáá tsiíñé iñújñíne múnáake íavyéjutéhjimájucó. Áhdure ámuha imúnaa ijraéémuke úwáábóíbye. ¹⁶ Áábeke ó waajácútsoó muhdú díbye téené déjúcotu ícúbáhrámeíñe.

¹⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii péjúcoobe Ananíá diibye Tsáoro íjcyajávu. Aabéhjáa tééjá pañévú iúcaávéne díbyé hallúvú íhyójtscu ipícyóóne néé díbyeke:

—Muúbej, Avyéjuube Jetsóó éhneváa juuváyí u tsáánaa úhdivu bóhówááveebe oke wallóó diéllu uuva tsiíñe u hállúvábé pañévú Píívyéébé Apííchó iúcaáveki.

¹⁸ Ehdúhjáa Ananíá néénemáyé íhyálluúúcú pañétú amóóbé mihédú néene áákityéné boone hállúvájúcoóbe. Aabéhjáa ílluréjuco tsójtsoótámeíñe.

¹⁹ Átsihdyúhjáa botsíi imájchóne tsíjpanúúbe. Aabéhjáa teene Damájcori íjcyáné cahcújtso múnáama múhdúj coojívará íjcyáhi.

Tsáoro Damájcotu úwáábótujkénúne

²⁰ Átsihdyúhjáa tsúúca úwáábótujkénuube diityé pihcyáávejáané pañévu. Aabéhjáa nehíjcyá ímiáané Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane.

²¹ Ááneríhjáa pámeere iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Acáa tsá áanu éhne cahcújtso múnáake ímityúné dáríívehíjcyatú Jerotsaréeri? Diibyéjuco muurá íñe íllu tsáane llúúvájte avyéjuté éllu tsaatéké itsájtyeki.

²² Ehdúhjáa ditye néjcatsíyónáa éhniínevúré iúwáábóné pañe nehíjcyaaabe ímiáané diibyéjuco

Jetsóó Criíto íjcyane. Ááneríhjáa íllure
tsájúréévétsoobe imúnaa jodíómuke teene
Damájcori íjcyámeke.

Tsáoro pállójcóné

²³ Átsihdyúhjáa diitye imúnaa íjcyarómé
pítyácójcatsí dííbyeke illííhyánúroki. ²⁴ Áánemáhjáa
pécóhajchótá cójíhajchótá téhmehíjcyarómé técoomí
llehówáané dííbyeke illííhyánuki. Árónáacáhjáa
waajácújúcoobe teene. ²⁵ Áábekéhjáa cahcújtso
múnaa úvérújtsí pañévú iúácóóbeke pejco
niityétsó técoomí míhletátú áachívújuco. Ehdúhjáa
pállójcoobe Tsáoro ditye líííhyánúíyónetu.

Tsáoro Jerotsaréeri

²⁶ Aabéhjáa Jerotsaréevu úújetéébé imíllerá
íñáhbévájcatsíñé técoomíyí íjcyané cahcújtso
múnáama. Áróóbedíhjáa íllure íllityéme.
Tsáháikyéhjáa ditye wáájácutú dibye téhdure
cáhcujtsójucóóné Jetsóoke. ²⁷ Áábekéhjáa Benabéé
uwaábojté éllevu itsájtyéébedívú waajácutsó
diityéké ímíñeúvu. Úúbálleebéhjáa diityéké muhdú
Jetsóó juuváj píínévú dííbyedívú bóhówáávéébema
íhgyúvátsihdyu péébe dííbyedítyú íjcyané
uwaáboju Damájco múnáake íínerí íllityétuube
úúbállehíjcyáne. ²⁸ Aabéhjáa Jerotsaréeri
íjcyaaabe diityémá úwááboobéré pehíjcyá tsijtye
imúnaa cáhcújtsótúmeke íínerí íllityétuúbe.
²⁹ Aanéhjáa tsaate imúnaa íjcyarómé griéégómú
ihjyúriyéjuco íhgyuvámé dííbyema ityáhjácatsíñe
líííhyánúllehíjcyá dííbyeke. ³⁰ Aanéhjáa íñáhbéjté
cahcújtso múnaa iwáájácúne tsajtyé dííbyeke

Tsetsaréavu. Átsihdyúhjáa wallóomé dííbyeke Táátsóvuú.

³¹ Áijyúhjáa Jodéaa, Gariréaa, Tsamááariaa, Íjcyané iñújíneri Íjcyané cahcújtso múnaa tsaimiyéjuco Íjcyane Píívyéébé Apííchóré diityéké píáábóneri. Aaméhjáa éhniíñevu lííyaatéhi.

Enéa ímíjpyeténe

³² Téhduréhjáa Pééodoro pahúllevaré ááhíveebéré péhíjcyabe úújeté Ríídári Íjcyané cahcújtso múnáadívu. ³³ Aabéhjáa téhulle ájtyúmité ‘Enéa’ némeííbyeke 8 pijcyábájuco íjpi vááúmeítyúneri chémehíjcyáábeke. ³⁴ Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, tsúuca Jetsocríjtó uke bóhiísóhi. Ahdícyane dácúúvéne ílluréjuco dicyúwá díimibájcho. Ahdújucóhjáa díbye téijyuré ácuuvéne. ³⁵ Aanéhjáa Ríídaá, Tsaróoo, Íjcyáoomícyu múnaa íájtyúmíne muhdúhjáa íicyahíjcyanéjí íhvéjtsóne Jetsóokéréjuco cáhcujtsóne.

Dóoca bóhíne ídsíjívétsihdyu

³⁶ Téijyúhjáa Íjcyalle cahcújtso múnáalle Jóópéri Tabítá gríéégómú ihjyúrí ‘Dóocaá’ némeílle. Aalléhjáa ávyetá ímiáállé Íjcyalle píáábohíjcyá ídáátsóméhjike. ³⁷ Aalléhjáa téijyu chémelle dsíjívéhi. Áalleúvukéhjáa iñíjtyúne picyóomé cáámééíjiri Íjcyané míjcohó pañevu. ³⁸ Áijyúhjáa diibye Pééodoro Íjcyacóomí Ríída píhíré teene Jóópétuú. Aanéhjáa cahcújtso múnaa díbye kíá Íjcyane iwáájácúne wallóo míityétsikye dííbye éllevu. Aamútsíhjáa neeté dííbyeke:

—Uuva ú peé íícúí múúha éllevu.

39 Ahdújucóhjáa dibye péene diityétsimájucó técoomívu. Aabéhjáa úújetéébeke tsajtyémé teene mǎjcohó pañévú kiá tééhoúvú íjcyáhullévu. Áánaacáhjáa tétsihyi pííbájujyte walléemú máatyóri íjcyame úújétsópejtsó dííbyeke dílleúvúhjáa dsícohíjcyané wajyámuunévu. 40 Áané boonétúhjáa pámeekéré áachívú íjchívyétsóne Píívyéébema ihjyúvaabe imímóúúvénema. Aabéhjáa dílleúvudívú ííteebéré néehíi:

—Tabítaj, múúhama dacúúve.

Ehdúhjáa dibye néenemáyé íitéjúcoólle. Aalléhjáa dííbyeke íájtyúmíne tsúúca ácuuvéhi. 41 Áállekéhjáa íhyójtsícutu íékéévéne íjyócuycároóbe. Áánemáhjáa cahcújtso múnáama pííbájujytéké ipíúváne úújétsóobe tsúúca bóhíilledívu. 42 Aanéhjáa teene Jóópé múnáa mítyame iwáájácúne cáhcujtsó Jetsóoke. 43 Átsihdyúhjáa Péédoro coéváhíi tsúcájá técoomívú ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeííbyé Tsimóo jávu.

10

Péédorómútsí Conéeríoma

1 Íjcyaabéhjáa Tsetsaréari ‘Conéerio’ némeííbyé tsáha múnáa ‘Itariáno’ némeííñé tsodáhómú avyéjuube íjcyáabe. 2 Aabéhjáa paíjyuvaré Píívyéébeke piáábó ityáúmeííñé ícyahíjcyá muhdú dibye ímillédu. Pámeemáyéhjáa íhyájkímuma duurúvahíjcyámé dííbyeke. Áhduréhjáa jodíómuke piáábohíjcyáabe panévatúre. 3 Aabéhjáa tsájcuuve naavédú néene ííténé pañe ájtyumí níjkyéji múnáajpi dííbye éllevu tsááneé. 4 Aabéhjáa dííbyeke

díllónéllii íllityécunúúbéré dííbyedívú íiteebéré nééhií:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá Píívyéébe ímí ijtsúcunú piáábó dííbyeke u táúmeíhijcyáne. Áhdure ímí ijtsúcunúúbé ídáátsóméhjike u piáábohíjcyáne. ⁵ Ahdícyane Jóópévu tsaatéké wallo ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ némeííbyeke. ⁶ Téhulle muurá diibye tsijpi Tsimóó ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeííbye ja únéú úníuri íjcyájari. Diibye uke neé íiná u méénuííne.

⁷ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi Conéeríoke ínééne pééné boone piúvaabe míityétsi íúniú múnáajtétsikye. Áhduréhjáa piúvaabe tsaapi tsodáhó ímí Píívyéébeke úráavyehíjcyáábeke ityújkevélléébeke. ⁸ Áámekéhjáa ímííneúvú iúúbálléne wálloobe teene Jóópévu.

⁹ Aaméhjáa péhijcyámé tsíjyu tsúúca técoomíj piíhíríjyuco íjcyánáa Péédoro nériivyé já hallúvú Píívyéébema íihjyúva cójípíinéjyuco íjcyáííñaáca.

¹⁰ Téijyúhjáa mítyane ajyábáávatéébe. Áábemáhjáa ditye majcho méénúné hajchótá tétsii íjcyáábedívú naavédú nééne bóhówaavéhi. ¹¹ Ááné pañéhjáa ájtyúmiibe cáámetu wájayámúbácobádú nééne téjtyóhjitú dóhjíváné dííbyedívú níityene.

¹² Áhbácóbá pañéhjáa pañévámé pamévá jodíómú dóótúné iyáme. ¹³ Áámedívúhjáa dibye úllévenúrónáa Píívyéébe dííbyeke nééhií:

—Aatyédítýú bo tsaatéké lííhyánúmeke tsájtyéne didyoy.

14 Áronáacáhjáa neébe:

—Tsáha, Avyéjuúbej, tehdúi mújyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtéke.

15 Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Íveekí doorátujtédívú ú meménú ímiáámé íjcyámeke?

16 Ehdúhjáa dííbyeke Píívyéébe nées pápihchúújyúva. Áané boonéhjáa tsiíñe piéhullévúré pééne cáámevu. 17 Ááneríhjyáa dibye ítsámehíjcyánáa tsúúca llééhowávú wajtsíjucóomé Conéerío walló múnaa dibye íjcyaja dílloméré péhíjcyáme. 18 Aaméhjáa dílló tééjari dibye íjcyáhajchííjyu.

19 Aabéhjáa téené íjtsaméiyíyéi íjcyánáa tsiíñe Píívyéébé Apííchó nées dííbyeke:

—Pápihchúúmeva uke nehcóhi. 20 Diityémá peeco ñná néétuubére. Muurá oore ó walló diityéké díéllevu.

21 Ahdújucóhjáa dibye diityé éllevu ipyééne nééneé:

—¿A oke ámuha ménehcóhi? ¿Aca muhdú néénéllii ímichi ámuha metsáá taéllevu?

22 Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Ihdyu muha metsáá tsodáhómú avyéjuube Conéerio ímiáábé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyáábeke ámúha múnaa jodíómú ímí ítsúcunúhíjcyaa neéjuri. Dííbyekéváa níjkyéji múnáajpi nées dííbye jávú u pééne dííbyema u íhjúvaki.

23 Ehdúhjáa ditye néénéllii Pééodoro diityéké nées dityéi icyúwa tépejco tétsii. Átsihdyúhjáa botsíi

tsíjcyooji diityémá péébeke tsaate cahcújtso múnaa nahbénúhi.

²⁴ Aaméhjáa tsíjyu úújeté Tsetsaréavu eenée Conéerio ihyájkímuma íñahbévajtéké ipíúvámema dííbyeke téhmehíjcyátsihvu.

²⁵ Aanéhjáa Péédoro dííbye jávú ááhívéíyóné ihdéré ijchívyeíñúne dííbyé úmíwávú mímóúúvetéébé dííbyeke idyúúrúvaki.

²⁶ Áronáacáhjáa Péédoro dííbyeke nééhií:

—Díjyocúúve. Muurá úhdure oo míamúnáajpi.

²⁷ Ehdúhjáa dííbyema íhjúvaabéré tééjá pañévú úcááveebe úújeté mítyane míamúnaa tétsihvu píhcyáávemedívu.

²⁸ Áamekéhjáa neébe:

—Amuúhaj, muurá ámuha méwajácú tsá mújyú jodíómuube tsííñé iñúji múnáajpiima íñahbévájcatsíñe dííbyé já pañévú úcáávéítyuróne. Áronáa Píívyéébe oke néé tsaatéké átéréejtédí o díllótuki.

²⁹ Ahdújuco muurá íñe o tsááne ‘tsíjyu’ néétuubéré oke ámuha mepíúvánéllíihye. Aane ícyooca ó imíllé o wáájacúné muhdú néénéllíi ímichi ámuha oke mepíúváne.

³⁰ Áanéllíihyéhjáa Conéerio néé dííbyeke:

—Ícyoocáa cuuve íchihyi tahjyarí májchótuube Píívyéébema o íhjúvahíjcyáábedívu tsaapi óhdivu bóhówaavé ávyeta íwajyámú áchaúcunúúbe. Áánetu tsúúca mee píínéehójtšíj coojívájuco.

³¹ Aabée oke nééhií: “Píívyéébe muurá lleebó dííbyema u íhjúvahíjcyáne. Téhdure ímí íjtsúcunúúbé ídáátsóméhjike u píáábohíjcyáne.

³² Áanéllíi walló tsaatéké Jóópévu ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ némeííbyeke. Téhulle muurá diibye tsijpi

Tsimóó ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeííbye ja únéú úníuri íjcyájari. Aabe ihdyu óvíi itsáácooca úúma ihjyúváhi.”³³ Ehdúu oke dibye néénéllii diéllevu ó wallóo uke ditye iújcutéki. Aabe ihdyu tehdujúco u tsááne ímí tsame meijcya Píívyéébema. Aane ícyooca muha méimíllé Píívyéébée uke níwaavéné múúhake u úúballéne.

Péédoro Conéeríómuke úwaabóne

³⁴ Áánélliihyéhjáa Péédoro néehíi:

—Ícyooca ihdyu ímiááné ó waajácú Píívyéébe pámeekéré tsahturé wájyune.³⁵ Muurá tsííñé iñújíne múnáadítýú múhdumé dibye ímillédú íjcyámeke ímí ijtsúcunúúbe.³⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújuco dííbyere Píívyéébe muuha ijraéémú ihdeejtévuke néhijcýané tsaímíyé dííbyema meijcyaííñé uwááboju mééma íjcyaiñé páme Avyéjuubéré íjcyaaabe Jetsocríjtoj tééveri.³⁷ Aane muurá ámuha páneere méwaajácú muhdúhjáa múúhá iíñújí Gariréatu tene tújkeváné éhnée Jóááuvu iúwáábóne tsótsohíjcyané boonétu.³⁸ Muuráhjáa Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábé pañévú Píívyéébe Íapííchó picyóó dibye téené ihnáhoori íbóhíitsohíjcyaa naavéné túkevjtsojú pañe íjcyame ícúbáhrámeihíjcyámeke. Ehdúu muurá ímiáánéjuco dibye méenuhíjcyané Píívyéébe dííbyema íjcyánéllíihye.³⁹ Aane muurá muha méwaajácú páneere muhdúhjáa dibye méenuhíjcyané Jodéá iíñújiríi, Jerotsaréeríi, íjcyane. Ááné boonétúu dííbyeke llihyánúmé páwachékevu.⁴⁰ Áróóbekée Píívyéébe 3

coojívatu tsiíñe ibóhíitsóóbeke bóhówajcáró múúhadívu. ⁴¹ Áronáacáa tsá pamévadívúré dibye bóhówáávetúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébe múúhake dííbyé uubállé muha meméénúmyeke méménúmedívúré bóhówááveébe. Áábemáa muurá muha mémajchóhi. ⁴² Áijyúu múúhake níwááveíñuube muha meúwáábo ímiáájú pámeekéré míamúnáake. Áhdurée neebe muha meúúballe Píívyéébé dííbyeke néhdújuco pámeere dsíjivéjúcóóróméhjima muhdú ditye icyahíjcyané dibye ímíbájchoíñe. ⁴³ Téhduréhjáa muurá tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uuballe múnaa néhíjcyané dííbyeke cáhcújtsómé imítuyháñé ábájíívemeíñe. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

Jodíómú íjcyátúmé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavéne

⁴⁴ Aabéhjáa íuwaábó pínéévénaa tsúúca Píívyéébé Apííchó úcaavé pámeere múhdumé dibye úwaabóné cáhcújtsómé pañévu. ⁴⁵ Ááneríhjáa imúnaa dííbyemáa pééme ullévenú jodíómú íjcyátúrómé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaáveneri. ⁴⁶ Aaméhjáa lleebúcunú Píívyéébeke ditye dúúruváné tsíjtyéhjí ihjyuháñé iwáájácútúrójúhjiri. ⁴⁷ Áámekéhjáa neebe Péédoro:

—Tsúúca muurá diityé pañe íjcyané Píívyéébé Apííchó íñe mépañe íjcyadu. Áánéllii tsúúca píivyétémé itsójtsótsámeíñe.

⁴⁸ Ehdúhjáa íñéene neebe ílluréjuco ditye itsójtsótsámeí dííbyedívú Jetsocríjto mémeri. Áábekéhjáa néeme dibyéi diityémá íjcyá tsuucájááneúvu.

11

Muhdú tene pájtyene Péédoro úúballéne

¹ Aanéhjáa Jodéari íjcyáné uwáábojtémá tsijtye cahcújtso múnaa waajácújucóó jodíómú íjcyáturómé tsúúca Píívyéébé uwááboju cáhcujtsóne. ² Áánaacáhjáa Péédoro oomíjyucóó Jerotsaréevu. Áábedítyúhjáa tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé íhdééné taúhbaju úraavyémé ihjyúvahíjcyáhi. ³ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—¿Acáa íveekí memúnaa jodíómú íjcyátúmeke ááhíveebéré u péébe diityémá ú máchohíjcyáhi?

⁴ Áánélliihyéhjáa úúballébe páneere ídyéjúcotu muhdúhjáa dííbyema tene pájtyene.

⁵ Neebéhjapéé:

—Muaráhjáa ihdyu Jóópéri o íjcyaaabe Píívyéébema o íhgyúvahíjcyánáa óhdivu naavédú nééne bóhówáávéne pañe ó ájtyumí wájyámúbácobádú nééne téjtyóhjítu dóhjíváné cáámetu óhdivu níityene.

⁶ Áánevéúu o úllévenúróne botsíi ímíñeúvú o íítebe o ájtyumí tééne pañe pamévá iyámé doorátujte íjcyane. ⁷ Áámedívúu o íítehíjcyárónáa Píívyéébe oke néehíi: “Aatyédítyú bo tsaatéké lííhyánúmeke tsájtyéne didyoj.”

⁸ Árónáacáa o néehíi: “Tsáha, Ávyéjuúbej, tehdúi mújyú ehdííwáméhjike o dóónejíi doorátujtéke.” ⁹ Áánélliihyée oke neébe:

“¿Íveekí doorátujtédívú ú mémenúné ímiáámé íjcyámeke?” ¹⁰ Ehdúu oke pápihchúújyúvú díbye nééne boone piéhullévúré pééne cáámevu. ¹¹ Áané tujkéveríhgyáa tsúúca o íjcyajávú wajtsíjucóómé pápihchúúmeva Tsetsaréatu ditye taéllevu

wáalloome. ¹² Áámemájucóo o péene Píívyéébé Apííchóré oke túkévéjtsóneri ìiná néétuubére. Áábemájucóo idyé íjtye 6-meva óóma úújeténé oke píúváábe jávu. ¹³ Aabée múúhakyé úúballé níjkyéji múnáajpíváa idyé dííbyedívú ihjyávú íbóhówáávéne dííbyeke nééneé: “Jóópévu tsaatéké wallo ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ némeííbyeke. ¹⁴ Diibye ihdyu uke neé muhdú ámuha dihyájkímuma mewágóóóváyónetu mepájtyetéíñe.” Ehdúu múúhakyé úúbálleébe. ¹⁵ Áané boonétúu diityéké o úwáábómé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavé éhnée mépañévú iúcaavédu. ¹⁶ Téjyúu ó ítsaavé éhnée Ávyéjuube Jetsóó íllu nééneé: “Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsohíjcyané núpácyori. Áánetu ihdyu ámúhá pañévú Píívyéébé Apííchó úcááveéhi.” Ehdúu Jetsóó néene ó ítsaavé téenetu. ¹⁷ Muuráhjáa dííbyeke ditye cahcújtsónéllii Píívyéébé Apííchó diityé pañévú úcaavé éhnée mépañévú iúcaavédu. Ehdúu Píívyéébe íimillédú méénune tehdu muhdú o méénúíyónejíivari.

¹⁸ Ehdúhjáa Péédoro Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáake néénéllii tsáhájucó ìiná ditye néétú dííbyeke. Aaméhjáa Píívyéébeke dúúruvámé nééhií:

—Píívyéébéhaca téhdure jodíómú íjcyátúrómeke wajyúhi. Muurá eene muhdúhjáa íjcyahíjcyané íhvéjtsóne ímiánejcúvú pajtyémé mújyúú ìdsíjívéjucóóítyúne bóhí iújcuki. Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnaa.

Ajtiokíari íjcyané cahcújtso múnaa

19 Muuráhjáa Ejtéebaúvuke ditye dsíjívétsóné boone téhdure tsijtye cahcújtso múnáake ímityúné dáríivéme. Áánetúhjáa tsaate wáá Peníítsiávuu, ‘Chíipere’ némeíñé caapáhovuu, Ajtiokííavuu, íjcyane. Aaméhjáa téhulle úwáábohíjcyá Crijtodítýú íjcyáné uwááboju apáámyekéré imúnaa jodíómuke. Tsáháhjáa tsíjtyeke ditye úwáábohíjcyatúne.

20 Áronáacáhjáa tsijtye Chíiperétú tsáané cahcújtso múnáama Tsirééne múnna Ajtiokííavu wájtsime úwaabóvá jodíómú íjcyátúrómeke. 21 Áámekehjáa Píívyéébe píaabomé muhdú íicyahíjcyanéhjí ííhvéjtsóne dííbyekéréjuco cáhcujtsóne.

22 Aanéhjáa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnna iwáájácúne wallóó Benabéeke téhullévu.

23 Aabéhjáa téhullévú úújetéébé waajácú muhdú ímiáané Píívyéébe diityéké píaabóne. Ááneríhjáa mítyane ímíjyúúvebe diityéké tükévétsohíjcyá ditye ímíñéúvú Jetsóoke iúraávyeki. 24 Ehdúhjáa diityéké neebe ímí Píívyéébe cáhcújtsóóbeke dííbyé Apííchó tükévétsohíjcyáabe. Aabéhjáa úwáábóneri tsijtye cáhcujtsóhi.

25 Átsihdyúhjáa Táátsóvu peebe Tsáoró néhcovu. Áábekéhjáa téhullétú iújcújéébema tsiíñe óómimútsí Ajtiokííavu. 26 Aamútsíhjáa tétsíí cahcújtso múnáama tsáné pijcyábá íjcyamútsí úwáábohíjcyá diityéke. Áíjyúhjáa botsíí cahcújtso múnáake dillómé ‘Crijtíánómudi’ Crijtó uráávye múnáake.

27 Áánáacáhjáa uwáábojtedítýú tsaate Píívyéébé ihjyú uubálle múnna íjcyame péé Jerotsaréetu Ajtiokííavu. 28 Áámedítýúhjáa ‘Agáábo’ némeííbyé diityéj píñévu íjyócuúvéne née ájyaba íjcyaiñé

ííñúj̄ri Píívyéébé Apííchó túkévéj̄tsóneri iwáájacúne. Ahdújucóhjáa tene Ijcyane Cáráóódio ávyéjuube Ijcyáijyu. ²⁹ Áánélliihyéhjáa Ajtiokííari Ijcyáné cahcújtso múnaa íjtsámeí muhdú tsáápiitsa ipíááboíñé Jodéari Ijcyáné cahcújtso múnáake. ³⁰ Ahdújucóhjáa ditye méénune. Áánemáhjáa diityétsí Benabémútsikye Tsáorómá wallóómé téhulle Ijcyáné cahcújtso múnaá túkevéj̄tsojté éllevu.

12

Jacóóboke illíhyánúne Péédoróké ditye cúvéhoojánúne

¹ Áijyúhjáa ávyéjuube Heróóde ímityúné dáriivé tsaate cahcújtso múnáake. ² Diibyéhjáa muurá nééjuri Jóáá nahbe Jacóóboke Ilihyánúmé icyáváájconeri. ³ Aanéhjáa ímí pajtyé imúnaa jodíómú Jetsóoke cáhcujtsótúmeke. Átsihdyúhjáa neebe Péédorókeréjuco ditye iékééveki. Ehdúhjáa meenúme pajtyeté wañéhjí pañe óorítýúne pááá máchómeíhíjcyáijyu. ⁴ Áábekéhjáa icyúvéhoojánúúbedívú téhmetsoobe tsodáhómú 16-meva Ijcyámeke ditye ityéhme píínéehójtsímevátshjidi. Áánemáhjáa íjtsámeíbyé téené pajtyétavúí ijchívyétsóóbedívú iúújétsóíñé tsíjtyeke ditye muhdú íñéekí. ⁵ Áábé hallúvúhjáa cahcújtso múnaa piáábó táúmeíhijcyá Píívyéébeke.

Píívyéébe Péédoróké cúvéhóójatu ijchívyetsóne

⁶ Aanéhjáa tsitsíívevu diibye Heróóde dííbyedívú tsíjtyeke úújétsóíyo péjco cúwaabe panéjcuvaácutu úwááñéhityu tsodáhómútsidítýú dóhjívaábe.

Áanetúhjáa tsijtye imyéenuhíjcyádú téhmé péjcové téejá lleehówa. ⁷ Áronáacáhjáa níjkyéji múnáajpi dííbyedívú úújetéébedítýú peete cádiúcunú páneere teene cúvéhóojá pañe. Aabéhjáa dííbyeke cávíhyiñú ‘muúbe, dájkyeé’ neébere. Ehdúhjáa díbye néenemáyé úwááñehi córíiveiñú dííbyé hótíjkejícutu. ⁸ Áábekéhjáa neebe díbye íwajyámúúné ímíbájkímyeíñe íjtyúhápaajínevu íújcámeiki. Ahdújucóhjáa ímíbájkímyeííbyeke neébe:

—Ayúwa díwajyámú hállúejávú dávoóveíñúne dícha tadyéjurij.

⁹ Ahdújucóhjáa díbye déjutu péébe íjtsúcunú ímiááné íjcyátúneúvúdu. Íjtsúcunúúbéhjáa naavédú néenere ííténé pañe íajtyumíne.

¹⁰ Áronáacáhjáa tsúuca pajtyémútsí tujkénúetsíii, hallúvúetsíii, téhmehíjcyámútsikye. Átsihdyúhjáa úújetémútsí ulléjítóvuréjuco meíjchívyéné lleehówá úwáñewáánetu méénúmeíwavu. Aawáhjáa iiye díityétsima páyúúvénetu íjchívyemútsí tsamútsí peerá teene ulléjítori díibye níjkyéji múnáajpiíma. Aabéhjáa tétsihdyu ílluréjuco dííbyedítýú pééneé.

¹¹ Átsihvúhjáa botsíi ímiááné íjcyane iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íñe ímiááné Píívyéébe níjkyéji múnáajpikye taéllevu wallóo oke díbye ípájtyetétso Heróodé hójtsí pañétu? Áhdure oke pájtyetétsoobe tamúnaa íjcyarómé oke ímíllédú méénúíyónetu.

¹² Ehdúhjáa néeneri íjtsámeííbyéré péé Jóáa dííbyere ‘Máácoó’ némeííbyéj tsíju Maaría jávu. Áijyúhjáa téejavu cahcújtso múnaa ípíhcyáávéne

Píivyéebema ihjyúvahíjcyáhi. ¹³ Áánáacáhjáa llééhówatu áachí éhnéjcutu dílohíjcyaaabe diityéke. Áánélliihyéhjáa bádsíjcaja ‘Róódeé’ némeíllé ijchívyeíñúne úújeté múha íjcyane iwáájacuki. ¹⁴ Aalléhjáa Péedorój ké illéébóne mítyane ímíjyuuvéhi. Áánemáhjáa dííbyekéi pááyúcutulléré íícúí tsiíñe ióómíñe úúbáalleté diityéke. ¹⁵ Áronáacáhjáa díílleke népejtsóme:

—Íllurúbá ú meívatéhi. Tsáháubá diibye íjcyatúne. Níjkyéji múnáajpíyéubá dííbyé uubállema tsáábeke ú nééhií.

¹⁶ Áánáacáhjáa Pééodoro éhnííñevúré dílohíjcyá llééhówatu. Áábekéhjáa botsíi ipááyúcutúbedi mítyane ullévenúme. ¹⁷ Áámekéhjáa íhyójtširíyé neebe ditye cúvéhulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa úúbáleebe diityéké muhdú Píivyéébe dííbyeke cúvéhóójatu íjchívyetsóne. Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Aane tsáma méúúballeco Jacóóboka tsijtye cahcújtso múnáama.

Ehdúhjáa iñééne tsiéllévuréjuco díbye péene diityédítyu.

¹⁸ Aanéhjáa tsitsíívevu tsodáhómú eenéé dííbyeke téhmehíjcyámé úvánujcátsí múhdutú kiávú díbye péeneri. ¹⁹ Ááme éllévúhjáa diibye Heróódé wal-lóo tsaatéke ditye teene cúvehóójá iúújeté dííbyeke. Aaméhjáa ájtyúmítúnéllii ímíñeúvú diitye tehme múnáake idíllóróne ílluréjuco díbye lííhyánutsóné diityédívu. Áánemáhjáa teene Jodéa iíñújitu peebe Tsetsaréavu.

Heróóde dsíjivéne

20 Aabéhjáa tsaríllehíjcyá Tííróma Tsidóo coomícyu múnáake. Ároméhjáa dííbyé iinújíturé majcho iúcuhiíjcyánéllii imíllé dibye diityémá ímíjyuuvéne. Áánélliihyéhjáa tsaméhjí ímíñéúvú ípityácójcatsíñe péé dííbyé piááboobe Barájto éllevu. Áábekéhjáa néeme dibye Heróódeke íñéé dibye diityémá ímíjyúúveki. Aanéhjáa ímí íjtsúcunúnéllii neetéébé dííbyeke dibye diityémá ímíjyúúveki.

21 Áánélliihyéhjáa diityéké éévebe kéjcoojí diityémá íihjyúvaíñe. Ájcoojíhjáa úújetédú íavyéjú wajyamuvu iúcaávéne íavyéjú iyyáwá hallúvú ácúúvebe diityémá íihjyúvaki. 22 Ááneréjucóhjáa tsaate kéévánécoba nééneé:

—Aabye muurá eene íhjyúvaabéubá tsá míamúnáajpi íjcyatúne. ¡Píívyééberéubá dííbye!
23 Ehdúhjáa ditye néénemáyé níjkyéji múnáajpi Heróódeke baavu íjcaáyóóbeke chémetsóhi. Aabéhjáa ílluréjuco dsíjivéné iúúvaténeri. Ehdúhjáa dííbyeke pajtyéné íveekí Píívyéébeke ávyéjújtsotúme míamúnáa dííbyekéré ávyéjujtsóné ímí dibye íjtsúcunúné déjúcotu.

24 Áíjyúhjáa Píívyéébé uwááboju éhnííñevu tsújaavé pahúllevá múnáadívu.

25 Áánetúhjáa Benabéemútsí Tsáorómá oomíjyucóo Ajtiokííavu tétsíi cahcújtso múnáa Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáake piáábóne dsíídsíídívú diityéké íajcújétsihdyu. Aamútsíhjáa tsajtyé Jóááke dííbyere ‘Máácoó’ némeííbyeke.

13

Benabéemútsí Tsáorómá uwáábótújkenúne

¹ Áijyúhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáama ijcyámé Píivyeébé ihjyú uwáábojte ílluúme: Diibye Benabéee, Tsimóó dííbyere ‘Cúúvéébeé’ némeííbyee, Tsiréene múnáajpi Róótsioo, Manaéé Gariréa iinújí avyéjuube íjcyaabéhjáa Heróódema tsaijyú píivyeébee, Tsáoroo, éhdume. Áamedítúhjáa tsaate úwáábohíjcyá Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Áánétúhjáa tsijtye úwáábohíjcyá tsúúca dííbyeke cáhcújtsómeke.

² Aaméhjáa tsájcooji májchotúmé Píivyeébeke dúúrúvameke dííbyé Apííchó nééhií:

—Óoma mémeménú Benabéemútsikye Tsáorómá tsúúcajátújucóo diityétsidyítúyú o íjtsámeííne wákimyéí diityétsí imyéénuki.

³ Ahdújucóhjáa diityétsí hallúvú íhyótsine ipícyóone ditye táúmeííne piáábó Píivyeébeke. Átsihdyúhjáa ipítýájcómútsikye ílluréjuco ditye wáalloone.

Benabéemútsí Chííperéri úwaabóne

⁴ Aamútsíhjyáa Píivyeébé Apííchó tükévéjtsóneri péé Tsereóótsiávu. Átsihdyúhjáa tsahííyí peemútsí ‘Chíípere’ némeííne caapáhovu. ⁵ Aamútsíhjyáa ‘Tsaramína’ némeí mujcóvú úújetémútsí úwaabójucóo Píivyeébé ihjyu imúnaa jodiómú pihcyáávejáané pañévu. Áámútsimáhjáa ípiááboobe Jóaa péé dííbyere ‘Máácoó’ némeííbye.

⁶ Aaméhjáa teene caapáhorí péhijcyámé Páápó coomívú úújetémé tétsii ájtyumí tsaapi imúnáajpi Bajetsóoke apííchoobe íjcyáábeke.

Diibyéhjáa illure iállíñe nehíjcyá Píivýéébé icyánéjcu uubállé imyéénuhíjcyáne. ⁷ Aabéhjáa icyahíjcyá ávyéjuube Tsééjio Páorómá ímí dííbyema iñáhbévácatsíhíjcyánélliíhye. Diibyéhjáa ávyéjuube píuvá Benabéemútsikye Píivýéébé uwááboju illéébúcunúné ímíllenélliíhye. ⁸ Aamútsíhjáa dííbyeke úwáábórónáa diibye ápíichoobe dííbyere ‘Eriíma’ némeíbyé tsá ímíletú díbye cáhcujtsóné Píivýéébé ihjyu. Áanemáhjáa illure téénetu bóljcyuube dííbyeke. ⁹ Áanélliíhyéhjáa Tsáoro dííbyere Páávoró íjcyáábé pañe Píivýéébé Apííchó íjcyaaabe dííbyedívú ííténe nééhií:

—Muúbej, uu muurá állú múnáajpi Naavénéj tsiiméné u íjcyaaabe átéréepi. ¹⁰ Aabe ¿múijyúikyé ú íhvéteé eene Ávyéjúúbedítýú íjcyané uwááboju ímiáájú u tútávátsohíjcyánetu? ¹¹ Ahdícyane icyooca Píivýéébere nééjuri tsáhájuco u hállúváityúne. Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsáhájuco díbye állúvatúne. Áanemáhjáa tsaatéké neebe ditye itsájtýe dííbyeke. ¹² Aanéhjáa ávyéjuube Tsééjio Páoro íajtyúmíne ílluréjuco cáhcujtsóné Píivýéébeke.

Páávorómútsi Ajtiokííari

¹³ Átsihdyúhjáa Páávoró iñahbénujtétssima Páápótu péé tsahíyí Pajpííríi iñújiri íjcyacóómí Pééjévuú. Áamútsidítýúhjáa tétsihdyu Jóáa oomí Jerotsaréevu. ¹⁴ Áané boonéhjáa iiyéjuco péémutsi úújeté Ajtiokííavu Pitsíídiá iñújiri íjcyácoomívu. Aamútsíhjáa téhulle wáyeéévejcóójí íjcyamútsí péé imúnáá pihcyáávejávu. ¹⁵ Áanáacáhjáa tééjá avyéjujte Píivýéébé ihjyu íéévene iníjkevádú néé

tsaatéké ditye idillo dityétsí íhgyúváihajchííjyu.
Áánélliihyéhjáa nééme diityétsikye:

—¿Ava tsá ámuhtsidi tsáné túkevétsoju íjcyatú múúhakye ámuhtsi menééiyóne? Tenéva íjcyáhajchíí múúhakye mene.

¹⁶ Áánélliihyéhjáa diibye Páávoró íjyócuúvéne íhyótsiri néé ditye cúuvéhulléré íjcyaki.
Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaa ijraéémuj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámuúhakye o nééíñe íñe múhdumé Píívyéébeke ámuha maávyejúúllémeke. ¹⁷ Muuráhjáa méíhdé múnáaúvú Piivyéébé idyé íjcyaaabe íhñéjté Ejíhtó íiñújiri íjcyámeke lííyaatétsó diityékée íñéhdújuco. Áámekéhjáa muurá íhñáhoori íjchívyétsoobe tééné íiñújitu. ¹⁸ Aaméhjáa múhdurá ícyahíjcyáronéhjí íáábúcúne diityéké píáábohíjcyaaabe panévaturé 40 píjcyá hajchótá ditye íñéubará píívyétúné íiñújiri íjcyácoóca. ¹⁹ Áané boonéhjáa Canaáá íiñújivúréjuco péémeke idyé díbye píáábónej tééveriyé táhjahíjcyámé 7 coomíva múnáa tééné íiñújiri íjcyámeke. Diityékéhjáa íbóáyóné boone íiyéjuco ditye cáávácu híjcyáné diityé íñújííne. Ehdúhjáa muurá méénuhíjcyámé Píívyéébé píááboríye. ²⁰ Áámekéhjáa túkévétsohíjcyaaabe ímítyúnéhjí ímíbájcho múnáaj tééveri 450 píjcyá hajchótá íhgyú uubálle múnáajpi Tsamoééréjuco íjcyájcoojívu. ²¹ Aaméhjáa idyé táúmeí Píívyéébeke díbye imyéménu tsáápiikye diityé avyéjuube íjcyáííbyeke díbye diityéké ityúkévétsoki. Ahdújucóhjáa díbye mémenúné

‘Bejamí’ némeíñé dohjíba múnáajpi Tsíí hajchi Tsaóoke dibye íjcyá ávyéjuube 40 píjcyá hajchóta. ²² Áábekéjháa íjchívyétsóné boone Dabíikyéréjuco dibye tsiíñe pícyoone diityé avyéjuube dibye íjcyaki. Dííbyedítyúhjáa muurá neébe: “Ópée o tújkevéélléébeke ó ájtyumí Itsaíí hajchi Dabíikyé.” ²³ Diíbyéjháa muurá Dabííj tsiiménémúháábedityú Píívyéébe meménú Jetsóoke mee ijraéémuma pámé Pájtyetétsoobe íjcyáábeke tsúúcajátújucóhjáa íñéhdújuco. ²⁴ Áábé ihdéhjáa Jóáa úwáábohíjcyá memúnaa ijraéémuke. Aabéjháa nehíjcyá ímityú íicyahíjcyánéhjí íhvéjtsóne ditye ímiánejcúvuréjuco ípájtyéne ílluréjuco itsójtsótsámeíki. ²⁵ Aabéjháa teene íuwáábó níjkévaríjyucó íjcyaaabe néehíí: “Tsá muurá o íjcyatú eene ámuha meítsúcunúhíjcyáabe. Táhboonétúí ihdyu úwáábóííbye. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubaré o tácoriúcúityuróne.”

²⁶ Ehdúhjáa íñétsihdyu Páávoró néehíí:

—Ámuúha, Aavaráaúvúj tsiiménémúháábema múhdumé tsíjtye múnaa Píívyéébeke cáhcujtsómej, muurá pajtyeté uwááboju méwáábyuta. ²⁷ Muurájháa Jerotsaréeri íjcyame memúnaa íavyéjyjtémáyé tsá wáájácutú diíbyéjuco Mepájtyetétsoobe Jetsóó íjcyane ténevá wáyeéévécóojívadúné Píívyéébé ihjyú uubálle múnáa uwááboju dííbyedítyú íhbyuvané éévehíjcyaróme. Aamée muurá íllure ícúbahrá dííbyedi tsúúcajátújuco tene dííbyedítyú némeídyújuco. ²⁸ Tsáháturóhjáa íñé ímityúné dibye méénutú téené hallútú ditye dííbye

llííhyánúiyóne. Áronáacáhjáa néeme Piráátoke dibye illííhyánútso dííbyedívu. ²⁹ Ehdúhjáa dííbyedítýú tene cáátúnúmeídyújuco ditye méénune dííbyeke. Áábeúvú itémehóhjáa tsíjtyeréjuco páwachéketu iníítyétsóne cúúune. ³⁰ Áróóbekée muurá Píívyéébere bóhítsóhi. ³¹ Aabéhjáa píváijyúvá bóhówáávehíjcyá Gariréatúhjáa Jerotsaréevu dííbyema péhíjcyámedívu. Aame muurá íñe úúbállehíjcyá míamúnáake dííbyedítýu.

³² Aane íñe ámúhake muha méúúbállehíjcyá ímíá uwááboju tsúúcajátújucóhjáa méíhdé múnáaúvuke úúbállémeíhijcyáne. ³³ Muuráhjáa meke diítyéúvúj tsíménémúháábeke inéhdújuco Píívyéébe bóhítsóné Jetsóoke. Muurá Tsááamóháámitu nééneé: “Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó bóhítsóhi.” ³⁴ Ehdúhjáa Píívyéébe néé dííbyeke íbóhíitsoíñé dííbyej pí ícúbáhrámeítýuki. Áhdure idyé tsiíñe neébe: “Ámúhake ó píááboó panévaturé Dabííúvukée o néhdújuco.” ³⁵ Téhdure idyé tsiíñe Tsááamóháámitu nééneé: “U íjcyátúcoocájííva néhi dííicúve múnáajpi íjcyáábej pí toócuúhi.” ³⁶ Aanéhjáa muurá diíbye Dabííúvuke Píívyéébe inéhdújuco ímí ícúvehíjcyáne míamúnáake dibye íjcyáijyu íjcyámeke. Aabéhjáa muurá dsíjívéebeke cááníúvú úníutu ditye cúúúubej pí ícúbáhrámeíhi. ³⁷ Áánetúu Jetsóoke Píívyéébe bóhítsóóbej pí tsá ícúbáhrámeítýune. ³⁸ Aane ihdyu ámuha tamúnaa méwajácúiyá diíbyée dsíjívénej tééveri tsúúca pámeere míamúnáa imítýuháñé Píívyéébe ábájíívéneé uwááboju. ³⁹ Aane

muurá íñe múhdumé dííbyeke cáhcújtsómé imítyuháñé tsúúca ábájíívemeíhi. Áánetu teene cáhcújtsotúmé Píívyéébéhjáa Moitséeúvuj téeveri méénúné taúhbajúré úráávyehíjcyámé imítyuháñé tsá ábájíívemeítyúne. ⁴⁰ Ahdícyane téibúwá méíjcyaco. Ámúhake pajtyedíñé éhnehjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaa íllu nééneé:

⁴¹ Ámuúhaj, múúnedi íllure úhívatéhijcyámej, wa ihdyu méwágóóovecoj. Muurá íhtsútuube Píívyéébe o íjcyabe panévare o méénune tsaate ámúhake úúballéjúcooróné tsá ámuha mecáhcútsohijcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa Páávero pihcyáávéjá pañevú úwáábóné tsujáávevu tsaate dííbyeke néé tsiíñe dibye wáyeéévejcóójí itsáane iúwááboki.

⁴³ Áánemáhjáa diityétsima nahbévahíjcyámé Píívyéébeke ímí úráávyehíjcyámé jodíómuu, tsijtye jodíómú íjcyátúmedítyuu, íjcyame. Áámekéhjáa túkévétsohíjcyamútsí Jetsóodítyú íjcyáné uwááboju dítyétsí úwaabóné ímí diityéké búuuvémé diityétsikye náhbévameke. Aamútsíhjáa nehíjcyá diityéké Píívyéébé piáábori ímí dítye iúráávye dííbyeke.

⁴⁴ Átsihdyúhjáa tsííñé tsemáánaréjuco déjúcóóvéneri wáyeéévejcóójí íllúhwu pácoomí múnaaré dóbéeverá Píívyéébé uwááboju illéébúcunúki. ⁴⁵ Ááneríhjáa avyéjunte mítyane íñómíutáávane Páávoródítyú ihjyúvá dííbye uwáábó icyátúhtsónema. ⁴⁶ Áámekéhjáa núhnévétumútsíyé diibye Páávorómá Ben-abémútsí néehíí:

—Muurá ihdyu tehdújúcooro iñe Píívyéébé uwááboju Jetsóodítýú íjcyane mee jodíómudítýú úwáábómeí tujkénújúcooróné tsá ámuha meímíllétú mecáhcújtsóne meímíbaavyéné mújýú medsíjívéjúcóóítýúne bóhí ámuha meújcuki. Áánéllii muhtsi mepéé jodíómú íjcyátúme éllevu diityékeréjuco muhtsi meúwááboki. ⁴⁷ Muurá Píívyéébe ihjýú uubáalle múnáaj tééveri néehí:

Ukéé ó picyóó peetédu u néébedítýú pajtyété uwááboju itsújááve pámeere iíñújiri íjcyané míamúnáadívu.

⁴⁸ Ehdúhjáa dityétsí néeneri jodíómú íjcyatúmé ímíjyuuvéhi. Aaméhjáa nehíjcyá Jetsóodítýú íjcyané uwááboju ímiáané íjcyane. Áánemáhjáa cáhcujtsómé eenéé múhdumé mújýú ídsíjívéítýúne bóhí iújcúíñejcúvuréjuco pájtyeme. ⁴⁹ Ehdúhjáa téené iíñújiri úwáábómeíñé Ávyéjúúbedítýú íjcyané uwááboju. ⁵⁰ Áronáacáhjáa pihcyáávéjá túkevjtsojtémá íhtsutúmé íjcyané walléemú néé técoomí avyéjuktéké diityémá tsaméhjí íjchívyétso diityétsikye tétsihdyu. Ahdújucóhjáa ditye íjchívyetsóné diityétsikye téené iíñújitu páhduvaré idyáííwémútsikye. ⁵¹ Áánélliihyéhjáa ílluréjuco dityétsí diityédívú íjtyúhááñe iíñú ipíchóújcóne péene Icóónióvu. ⁵² Áronáacáhjáa ihdyu tétsí múnáa múhdumé tsúuca Jetsóoke cáhcújtsómé pañe Píívyéébé Apííchó íjcyame mítyane ímíjyuuvéhi.

14

Páávorómútsí Benabéema Icóóníori

1 Aamútsíhjáa Páávorómútsí Benabéema teene Icóóníori íjcyáné pihcyáávéjá pañévú úwáábohíjcyáné mítyame cáhcujtsó imúnaa jodíómu. Áhduréhjáa tsíjtye múnaa íjcyarómé cáhcujtsóhi. 2 Áronáacáhjáa tsaate jodíómú cáhcújtsotúmé bóijcyú jodíómú íjcyátúmeke ditye icyáhcújtsótuki. Aaméhjáa ditye néhdújuco tsárillehíjcyáné cahcújtsó múnáake. 3 Ároné pañéhjáa tsúúcajái tétsii íjcyamútsí úwáábohíjcyá Píívyéébedívú icyátsípáávéne íínerí núhnévétumútsi. Áamútsikyéhjáa píááboobe dííbyé íhnáhoori dityétsí méénúráityúronéhji imyéénuki. 4 Áánáacáhjáa técoomí múnaa ílluréjuco dówaavéne. Tsaatéhjáa pajtyé uwáábojté icyánejcúvu. Áánetúhjáa tsíjtye coevá cáhcújtsótúmema. 5 Áánélliihyéhjáa jodíómuu, tsíjtye jodíómú íjcyátúmee, íjcyame íavyéjútémá pítyácójcatsí diityétsikye páhduvaré idyáííwémútsikye néwayúúnevu iáámuíñe. 6 Aanéhjáa iwáájácúne úmívamútsí Ricaóóniá ííñújivu. Aamútsíhjáa úwáábohíjcyá téené ííñújiri Ríítaraa, Déébeé, íjcyácoomícyuri. 7 Téhduréhjáa úwáábohíjcyamútsí hállúcuri íjcyámeke.

Páávoróké néwayúúnevu ditye áámune

8 Aanéhjáa Ríítaráí íjcyaaabe tsaapi itsíímávámeítsihdyújuco úllétuúbe. 9 Aabéhjáa lleebúacunúhijcyá Páávoró úwaabóne. Áábekéhjáa Páávoró íájtyúmíne waajácú díbye ímíááné cáhcujtsóné Píívyéébe dííbyeke ímíjpyetétsoíñe. 10 Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Díjyocúúve. Ahdújucóhjáa íjyocúúvénemáyé dibye úllene. ¹¹ Ááneríhjáa teene Ricaóóniá iíñúji múnaa iúllévenúne néé íhjúríí:

—¡Píívyéébemútsíhya íñe méhdivu niityé míamúnáajtétsidívú ípívyéévéenema!

¹² Ehdúhjáa íñéene Benabéeke meménúmé ‘Jóópíte’ némeíñé m̄icúruwake icyáánivahíjcyáábe déjutu. Áánetúhjáa Páávoróké meménúmé tsijpi ‘Meecóório’ némeíñé m̄icúruwa déjutu ímichi dibye íhjúvahíjcyánéllíhye. ¹³ Áijyúhjáa diibye ‘Jóópíte’ némeíñé m̄icúruwake cáánivahíjcyaaabe llúúváábé duurúvaja técoomí lleehówá únúríye. Aabéhjáa tsivá ócájimútsikye wajcóháñetu íicyáávétsómútsikye. Áámútsikyéhjáa tsaméhjí ímíllerá illííhyanúné téeneri Páávorómútsikye íicúveki. ¹⁴ Aanéhjáa iwáájácúne íwajyámúné dówaríjcyómeímútsí tsarí ehdu ditye méénúiyóné diityétsikye pájtyénéllíhye.

¹⁵ Áánemáhjáa íicúí diityé éllevu ipyéene neemútsi:

—¿Aca íveekí ámuha ehdu mémeenúhi? Áánerá ámuháduré muhtsi míamúnáajtétsi. Aamútsí muurá íñe ámuha éllevu muhtsi metsáá ámúhake meúwáábo ehdu nénehji ámuha meúraávyejícyané meíhvéjtsóne Píívyéébekéréjuco ámuha meúraávye páneeréé íévéhóówari íjcyánéhjima ííñúji tééjé hallúrí íjcyáméhjimájuco nújpácýó pañe íjcyámeke ípívyéjtsóóbeke. Diibye ihdyu meke bohívvú ajcúhi. ¹⁶ Dííbyeréé muurá éjyuuúvú míamúnáake íhvejtsómé ícyahíjcyá ímíllédu. ¹⁷ Áronáacáa

íhnháhoovu diityéké úújétsoobe panévatúré diityéké ipiáábóneri. Dílbyere muurá mééma níjyáhañe állétsóneri mebájtsoháñe tsaímíyé píivyene meóóvéne méícyahíjcyá tsaímijyúúre.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsí néérónáa imíllerómé diityétsikye íícuvéné ócájimútsikye icyóvájtsóneri. Árónemáhjáa íhvejtsóme.

¹⁹ Áánaacáhjáa tétsihvu wajtsímé tsijtye jodiómú Ajtiokííaa, Icóónioo, íjcyácoomícyutu tsáámeé. Aaméhjáa diityétsí hallúvú diityéké állívánéllii Páávoróké aamúmé néwayúúnevu. Áábekéhjáa ‘tsúuca dsíjiveébe’ iñéene lliúcuñúmé técoomítyú íiwávuú. ²⁰ Áábé hallúvúhjáa tétsíí cahcújtso múnaa mícaavérónáa iácúúvéne tsiíñe peebe diityémá técoomívu. Ááné tsiíjyúhjáa Déébévuréjuco dityétsí pééneé.

²¹ Aamútsíhjyáa téhulle úwaabóné mítyame cáhcujtsóhi. Átsihdyúhjáa óómimútsí úwáábomútsíyé Ríítaraa, Icóónioo, Ajtiokííaa, éhdú coomívari ijcyáné cahcújtso múnáake. ²² Diityékéhjáa tsápítsohíjcyamútsí ditye ímíñeúvú iúráávye Jetsóoke icyáhcujsóne. Áhduréhjáa nehíjcyamútsí diityéké ímiáánéjuco mítyane meícúbáhrámeíñe níjcautu meúcaavéné Píívyéébé avyéjuvu. ²³ Téjyúhjáa meménuhíjcyamútsí pacóómivári ijcyáné cahcújtso múnáa túkevjtsojte íjcyáímyeke. Ááné boonéhjáa tsaméhjí májchotúmé Píívyéébema ihjyúvá dílbyeréjuco diityéké ityúkévjtsoiki.

Páávorómútsí Ajtiokííavu óómiñe

24 Aamútsíhjáa Pitsíidiá iinújitu péemutsi úújeté Pajpíiriá iinújivu. 25 Aamútsíhjáa Pééjéri iúwáábohíjcyátsihdyu idyé péé Atááriá coomívu. 26 Átsihdyúhjáa íwákimyéí iníjkévátsihdyu tshíiyiyéjuco dítyétsí óómiñe Ajtiokííavu, tétsihdyúu teene Píívyéébé wákimyéivu diityétsikye dítye wállótsihvu. 27 Aamútsíhjáa cahcújtso múnáake úúballé muhdú Píívyéébe diityétsikye panévatúré píáábohíjcyáne. Áhduréhjáa úúballémútsí díbye píáábóneri jodíómú íjcyáturómé cáhcujtsóné Jetsóodítýú íjcyáne uwááboju. 28 Áámemáhjáa tsúcájá íjcyamútsi.

15

Jerotsarévu dítye dóbeevéne

1 Áijyúhjáa tsaate Jodéa iinújitu teene Ajtiokííavu pééme tétsíí cahcújtso múnáake úwáábohíjcyá Moitséeúvú uwááboju néhdu kíhdyahírótsámeítýumé pájtyetéítýune.

2 Ááneríhjáa diityémá Páávorómútsí táhjácatsíhi. Ááné boonétúhjáa tsamééréjuco cahcújtso múnáa íhjúvájcatsíñe dítyétsí Jerotsarévu tsaatémá ipyééne idyé íihjúva téeneri técoomí cahcújtso múnáa túkevéjtsójtémá uwáábojte íjcyámema.

3 Aaméhjáa pééme pajtyé Peníitsiámá Tsamááriá iinújítu. Aaméhjáa úúballé imúnáake jodíómú íjcyatúmé Píívyéébeke cáhcujtsóné muhdú íicyahíjcyanéhjí íihvéjtsónema. Ááneríhjáa tétsíí cahcújtso múnáa mítyane ímíjyuuvéhi.

4 Aaméhjáa Jerotsarévu úújetémeke tétsíí cahcújtso múnáa tsaímíyé waatsúcúpejtsóhi.

Áámekéhjáa úúballémé páneere muhdú Píívyéébe diityéké píáábohíjcyáné panévatúre. ⁵ Áijyúhjáa tsaate paritséómudítýú tsúúca Críjtoke cáhcújtsorómé nééhií:

—Múu eene jodíómú íjcyatúmé cáhcújtsómedívú ikíhdyahírótsóne táuhbá ditye Moitséeúvú uwááboju iúráávyeki.

⁶ Áánélliihyéhjáa pámeere uwáábojtémá túkevétsojte dóbeevé téeneri íihjyúvaki. ⁷ Aaméhjáa mítyane téeneri táhjácatsíñé níjcáutu Péédoro íjyócuúvéne nééhií:

—Ámuúha táñahbému, muurá ámuha méwaajácu tsúúcajátújucóhjáa oke Píívyéébe ámúhadítýú imyéménúúbeke pícyoone o úúballéhíjcyá ímíáájú pajtyéteju jodíómú íjcyátúrómeke ditye téhdure ícyáhíjtsoki. ⁸ Aabée muurá Píívyéébe iná túhúúllétuube téhdure diityé pañévú picyóó Ípííchó mépañévúu ipícyohdu. Ááneríi úújétsoobe téhdure diityéké iwájyune. ⁹ Áámekée ímíbájchoobe Críjtoke ditye cáhcújtsónéllii muhdúhjáa meke ímíbajchódu. ¹⁰ Ehdúu Píívyéébe diityéké ímíbajchó Críjtoke ditye cáhcújtsónéllíihye. Áámeke jíveekí ámuha méimíllé íllure metúhujtsóné méíhdé múnáaúvúu íjcyarómé ímí úráávyehíjcyánejjíva ditye iúráávye Moitséeúvú uwááboju, pane meíjcyarómé tene néhdu meíjcyáíyónejjivari? ¹¹ Aame muurá tsaméhjí diityémá tsúúca mépájtyetéjucóó apááñéré Críjtóo méhdi ídáátsóvéne mééma méénune mecáhcújtsónéllíihye. Tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetétúne.

12 Ehdúhjáa Péédoro néenélii cúúvéhulléréjuco ditye lléébúacunúné Páávorómútsí úúballéné muhdúhjáa Píívyéébe méénúráítyúronéhjí diityétsij tééveri méénuhíjcyáné jodíómú íjcyátúrómé pañe.

13-14 Aamútsíhjáa íhveténé boone Jacóóboréjuco nééneé:

—Ámuúha táñahbému, cáhawáá idyé táicyánéjcutu ámúhake o néé peíyené Tsimóo Péédoro meke úúballéjucóóné muhdúhjáa Píívyéébe téhdure jodíómú íjcyátúrómédívú íuwááboju úújetétsóné múhdumé teene cáhcujtsómé dííbyeéjté íjcyaki. 15 Muuráhjáa dííbyé ihjyú uubálle múnaa cáátunúné illu nééhií:

16-17 Bóónétu tsiíñe ó tsaá Dabííúvú avyéjúu tútávaavéné dííbyéj tsiiménémúháábemáyéjuco o ímíbájcho téénetu pámeere míamúnaa iwáájácúne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco íbúwááve múhdumé dííbyé wáábyutájté íjcyame.

18 Ehdu neebe Píívyéébe tsúúcajátújucoó híjtsámeíñe.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa caatúnúhi.

19 Áánélii ámúhake o néé tsáháubá menééityuró jodíómú íjcyáturómé Píívyéébeke úráávyémeke ditye Moitséeúvú uwááboju iúráávyé diityéké téeneri metúhújtsótuki. 20 Árónáa ihdyu íllure mécaatúnuú diityémá ditye ílluune imyéénújucóótuki: Tsá ditye dóóityú níjcyotájteke íícúvémeíñe iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjíma dómácójcatsíityúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye dóóityú tújpacyo. 21 Muuráhjáa tsúúcajátújuco

pacóómiváryé tsaate úwáábohíjcyáné téénetu Moitséeúvú uwááboju néhdújuco. Aanéjuco muurá ténevá wáyeéévéjcoojívádú éévémeíhijcyáné pihcyáávejáané pañévu.

²² Ehdúhjáa Jacóóbó néénélli pámeere tétsíi cahcújtso múnaa, uwáábojtee, túkevéjtsojtee, ijcyame nées tsaatéké íhdityu iwállooíñé Ajtiokíívu Páávorómútsima. Áánemáhjáa meménúmé Tsíírámútsikye Jóódáma díbyere ‘Batsabáa’ némeíbyema ityújkevééllémútsikye. ²³ Áámútsimáhjáa waajácuháámí iwállóháámí pañe néémeé:

“Muha ílle pámeere cahcújtso múnaa meíjcyame ámuha éllevu íhju méwallóo jodíómú ámuha meíjcyatúmé Tsííríá íiñújiri ijcyacóómí Ajtiokííari ámuha meíjcyame éllevu, áhdure hállúcu múnáa éllevu. Áhdure idyé Tsiríítsiá íiñújí múnáa wáabyuta téhaami. ²⁴ Aame muha méwaajácújucoó muha mewállootúmeré ámuha éllevu ipyééne íllure ámuhakye máváríchohíjcyáne. Ámúhakyéva muurá nehíjcyámé Moitséeúvú uwááboju néhdu ámuha mekíhdyahírótsámeíki.

²⁵ Áánélli muha ímíñeúvú meíjtsámeíñe múuhadítyú meméménúmútsikye méwallóo ámuha éllevu muha maávyejúúllehíjcyamútsí Páávorómútsima.

²⁶ Diityétsí muurá Páávorómútsí ápíchó néérónehjívú pájámeíhijcyá Máavyejuube Jetsocríjtoke iwájýúnéllíhye.

²⁷ Áámútsima muha méwallóo ámuha éllevu Tsíírámútsikye Jóódámaá. Aamútsí ihdyu óví ímíñeúvú ámuhakye nées muhdú téhaami pañe

íjcyáné túkevjtsoju nééneé. ²⁸ Aane mítyane ámuhakye muha metúhújtsótu apáhdyuré Píívyéébé Apííchó múúhakye túkevjtsoñeri ámuhakye muha menééhií: ²⁹ Tsá múu dóótu níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke. Áhdure tsá múu dóótu dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke. Tsá múu tsíjtyéhjima dómácójcatsítýúne. Áhdure tsá múu tújpacyo dóótune. Aane tehdu ámuha meíjcyáhajchíí ímí tehjújuco ámuha meíjcyaiñe. Áyu wái meíjcyaj.” Ehdúhjáa íñéhaami wallóomé Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

³⁰ Aanéhjáa tsúuca técoomívú iúújeténe ipíhjuúcúmeke ájcumútsí téhaamívu. ³¹ Áhaamíhjáa iéévéne mítyane ímíjyuuvéme. ³² Áané boonétúhjáa díityéké úwáábomútsí Píívyéébé ihju díityéké téeneri éhnííñevu itsápíjtsoki. Píivyétemútsíhjáa iúwaabóne. ³³ Aamútsíhjáa tsúcájáhréjuco díityémá íjcyátsihdyu úúballé díityéké ílluréjuco ióómiíñe. Áánéllihyéhjáa pítyajcómé díityétsí tsaimíyé ióómiki. ³⁴ Áronáacáhjáa Tsíira tétsihvúré cóévánáa Jóóda iiyéjuco óómiñe. ³⁵ Áhduréhjáa Páávorómútsí coévá tétsihvúré Ajtiokííavu. Aamútsíhjáa tétsíi múnáama úwáábohíjcyá Píívyéébé uwááboju.

Páávoró tsiíñe uwáábovu pééneé

³⁶ Átsihdyúhjáa pívájcoojívájucó pájtyénetu Páávoró Benabééke nééhií:

—Cána majo ááhívemútsíyé mepéé éhnée Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábomútsíyé mepéhíjcyá coomíjiri íjcyáné cahcújtso múnáake mewáájácu muhdújuco dítye úraavyéne.

37 Áijyúhjáa Benabée imíllerá tsiíñe Jóáa pééne diityétsima dííbyere ‘Máácoo’ némeííbye. 38 Áronáacáhjáa Páávoró tsá ímíletú díbye pééne diityétsima díbyéhjáa Pajpííriá coomívú diityétsidítúyú cóévánéllííhye. 39 Ááné hallútúhjáa itsípájújcatsíñe ílluréjuco dítyétsí dówaavéne. Ááné boonéhjáa Benabée díbye Máácoke iújcúúbema péé tsaííyí Chííperévu. 40 Áánetúhjáa Páávoró Tsíírákeréjuco újcune dííbyema ipyéékií. Áámútsí hallúvúhjáa tétsíí cahcújtso múnáa Píívyéébeke píáábó táúmeí ímí dítyétsí ipyéékií. 41 Aamútsíhjáa pehíjcyá Tsííriámá Tsiríútsiá iñúújcuri íjcyáné cahcújtso múnáake tsápíjtsomútsíye.

16

Páávorómútsikye Tsííráma Timotéó náhbenúne

1 Aamútsíhjáa Páávorómútsí Tsííráma úújeté Déébeé, Ríítaráa, íjcyácoomícyuvu. Átsíhjáa ájtyúmímútsí tsaapi cahcújtso múnáajpi Timotéoke. Dííbyéj tsiíjúhjáa jodíómulle íjcyalle idyé cahcújtso múnáalle. Áánetúhjáa cááni gríéégómuúbe. 2 Áábedítúhjáa Timotéodítúyú tétsíí cahcújtso múnáa nehíjcyá ímíáábé díbye íjcyane. 3 Áábekéhjáa Páávoró imíllé itsájtyene díbye iñáhbénu dííbyeke. Áronáacáhjáa pámeere waajácú cááni gríéégómuube íjcyánéllí díbye kíhdyahírótsámeítúyúne. Áánéllíihyéhjáa tujkénúí dííbyedívú kíhdyahírótsoobe imúnáa jodíómú méénuhíjcyádú téené hallútú diityémá ímityúné íjcyátuki. 4 Aaméhjáa ipyééhíjcyátsíhjí múnáake

úúbállehíjcyá muhdú Jerotsaréeri íjcyáné uwáábojte túkevjtsojtémá diityéké úwáábohíjcyáné muhdú cahcújtso múnaa íjcyáiyóne. ⁵ Aanéhjáa illéébóne Píívyéébeke cáhcujtsómé lííyaaté éhniíñevu mítyaméjuco.

Naavédú nééne pañe Matsedóónia múnáajpi Páávoródívú bóhówaavéne

⁶ Aaméhjáa Píívyéébé ihjyu Áatsiá iñújí úwáábóiyónáa dííbyé Apííchóré diityéké túkevjtsojnej péévé tsá ditye úwáábotú tééne iñújí múnáake. Áánéliihyéhjáa Pírííjiámá Garáatsiá iñújícuturé pajtyéme. ⁷ Aaméhjáa Míitsiá iñújí watsíivyevu úújetémé imíllerá ipyééne Bitíiniá iñújívu. Arónáacáhjáa téénere Píívyéébé Apííchó Jetsóope diityéké ájcune túkevjtsojnej péévé idyé tsá ditye téhullévú péétune. ⁸ Áánéliihyéhjáa tsapéhdú Míitsiá iñújítu pájtyeme úújeté ‘Tóróoá’ némeí mujcóvújuco. ⁹ Átsihvúhjáa Páávoródívú pejco naavédú nééne bóhówáavéne pañe Matsedóóniá iñújí múnáajpi dííbyeke néehíí: “Muúbej, Matsedóóniá iñújívu metsááne múúhakyéréjuco méuwáábo.” ¹⁰ Ehdúu nééne dííbyedívú bóhówáavéne boonétú muha mepéé téhullévú Píívyéébere múúhakye wállóhullévú muha meúwááboki.

Páávorómú Pírípori

¹¹ Aamée Tóróoatu muha tsahííyí mepéé tsapéhdú Tsamotaráatsiá caapáhovújuco. Ááné tsiíjyúu muha méúújeté Néááporívu. ¹² Átsihdyúu muha mecóhbaavémé méúújeté romáánómúhjáa Matsedóóniá iñújí pañévú

ihcyóomi ípívyéjtsocóómí Pirípovu tééné iinújí avyéjú coomívu. Ácoomííikyée tsúcájá muha méicyahíjcyáhi. ¹³ Aamée muha wáyeeévejcóójí mepéé Píívyéébema ditye íhjúvahíjcyátsihvu téhí úníúvu. Átsihvúu muha méúwaabó walléémuke múúhadívú píhcyáávemeke. ¹⁴ Áámé pañée íjcyalle Tiatíírá cóomi múnáalle Ríidia ímiá wajyámúúné duujínuúdú néjáhjí nahjíhe múnáalle. Aalléhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébeke úráávvehíjcyárolle botsí dííbyere píáábóneri cáhcujtsó Jetsóodítýú íjcyané uwááboju Páávoru úwaabóne. ¹⁵ Aallée ílluréjuco tsójtsótsámeíñé pámeemáyé ihyájkímuma. Ááné boonétúu múúhakye neéle:

—Áyu cána tahjyávú mepe ímiááné Píívyéébeke o cáhcujtsóné ámuha menéhajchííjyu. Ehdúu múúhakye iñééne ihjyávú itsájtyémeke tétsihvúréi coévátsolle.

¹⁶ Áhdurée tsáijyu Píívyéébema ditye íhjúvahíjcyáhullévú muha mepééme méúújeté bádsíjcájadívú naavénéhjáa ípañe íjcyáábej téeveriyé ñná pájtyeíñé wáájácuhíjcyáalledívu. Aalléhjáa tsaaté hójtsí pañe íjcyalle mítyane dsíísike úcuhíjcyá díityémá tééné hallúvu. ¹⁷ Aallée múúha déjutu tsáalle nehíjcyáhi:

—Íjtye muurá íhtsútuube Píívyéébé wákimyéi múnáa ámúhakye pajtyéteju úwáábohíjcyáhi.

¹⁸ Ehdúu múúhakye nehíjcyalle píváijyúvájucu. Áánéj taíchoríi Páávoru ílluréjuco úhbane dííllé pañe íjcyaaabe naavéneke. Íllúu neébe:

—Uke o néé Jetsocríjto mémeri áállé pañétú u íjchívyeki.

Ahdújucóo dibye íjchivyéné teenémáyé dííledítu.

19 Áánélliihyéé íavyéjute íiné hallúvucó ıdsı́ıdsı́vájucóóıtyúné maatyóbá diıtyétsı́ Páávorómútsıkye íékéévéne tsajtyé técoomı́ avyéjute éllevu. 20-21 Áámútsıkyéé diıtyédı́vú iúújetétsóne néémeé:

Íjtyetsı́ jodı́omútsı́ çı́veekı́ méhcóomı́ pañe páhduváré nénehji úwáábohı́jcyá tehdu mee romáánómú teene mecáhcújtsóıyónejı́ıvari?

22 Ááneréjucóo pámeere nééne ímiááné tehdu dıtyétsı́ méénuhı́jcyáne. Áánélliihyéé awáá ávyéjute diıtyéké táuhbá dıtye íwajyámúúné ityácóıjı́cómútsıkye iwápáájı́cokı́. 23 Ahdújucóo dıtye diıtyétsıkye imyéénúne icyúvéhoojánúmútsıdı́vú téhmetsóné tééjá tehmeébeke. 24 Áánélliihyéhjáa tsı́hyooja pañe íjcyáhóójá pañévú iúácómútsıkye úméhewávú íhdótsoobe ítyújkejı́ınetu.

25 Aamútsı́hı́jyáa téhoojá pañe íjcyamútsı́ Pı́ıvyéébema ihı́yúvahı́jcyá pécójı́ınejuco meı́jcyárónáaáca. Téhduréhjáa díıbyeke idı́yúúruváné dıtyétsı́ májtsı́váne tsı́jtye teene cúvéhóójari íjcyame lleebúı́cunúhı́jcyáhi.

26 Árónáacáhjáa peecúteré tétsı́i úúvéı́cunúnerı́ lléhowááné páhyúbáné tujkéveri pámeere tééjari íjcyámedı́tyú úwáñehı́ıñé cóhribáhi. 27 Áánáacáhjáa tééjá tehmeébé icyúwátsı́hı́dyu ájkyeebe ı́ıtécunú páneere lléhowááné páyújı́catyéne. Aanéhjáa íjtsúı́cunúúbé tsúúca dıtye úmı́váne. Áánélliihyéhjáa icyávaájı́có újı́cuube illı́ı́hyánúmeı́ki. 28 Árónáacáhjáa Páávoró nééhiı́:

—Ehdu bo méénúmeídíñej, íjtyérero muúha.

²⁹ Áánélliihyéhjáa peete ipíúváne íícúí diityétsi éllevu peebe íllityécunúúbere. Áánemáhjáa mímóúúvetéébé diityétsí lliiñévu. ³⁰ Áánemáhjáa ílluréjuco dibye íjchívyétsómútsikye nééneé:

—¿Aca muhdú ó pájtyetéiyáhi?

³¹ Áánélliihyéhjáa dííbyeke neemútsi:

—Ávyéjuube Jetsocríjtoke pámeere dihyájkímuma mécahcújtsó ámuha mépájtyetéki.

³² Ehdúhjáa dííbyeke iñétsihdyu úwáábomútsí dííbyeke pámeere ihyájkímumájuco. ³³ Aabéhjáa tépejco nijtyú diityétsikye dítye túúvátsonéhji. Áánemáhjáa ílluréjuco dibye diityétsidívú tsójtsótsámeíñé diitye ihyájkímumájuco.

³⁴ Átsihdyúhjáa diityétsikye ihjyávú itsájtyémútsikye májchotsóme. Aaméhjáa mítyane ímíjyuuvé Píívyéébeke tsúúca icyáhcújtsóneri.

³⁵ Ááné tsitsíívevúhjáa técoomí avyéjujte wal-lóó tehme múnáake dítye iñééte diibye cúúvéjá tehmeébeke ílluréjuco dibye íjchívyétso diityétsikye.

³⁶ Ahdújucóhjáa dítye dííbyeke nééténéllii neebe Páávoróke:

—Ávyéjujtévá néé ámúhtsikye o íjchívyétsoki. Ahdícyane wa ílluréjuco mepej.

³⁷ Árónáacáhjáa Páávoró néé diityéke:

—Muurá íñe múhtsikye íiná néétuméré míamúnááj pñévéú iwápáájcomútsikye cuvéjaanú romáánómúejtetsí téhdure muhtsi meijcyané waajácúháámima meijcyámútsikye. Aame ¿íveekí imíllé múhtsikye íjchívyetsóné teevétariye? Aane

tsá muhcsi áyánéwu meímíletúne. Óví ihdyu iye itsááne múhtsikye ijchívyetsóváme.

³⁸ Ehdúhjáa dityétsí néene úúbáalletémé ávyéjyúte. Ááneríhjáa mítyane íllityémé romáánómúejtéstí íjcyáné waajácúháámima dityétsí íjcyáneri. ³⁹ Áánélliihyéhjáa diityétsi éllevu ipyéene ídátsojkiymyé diityétsidívu. Áánemáhjáa choocóréjuco ditye wáalloone técoomítyu. ⁴⁰ Aamútsíhjáa teene cúúvéjatu íjchívyemútsí Ríídiá javu úújetémútsí cahcújtso múnáake itsápítsohíjcyátsihdyu ílluréjuco pééneé.

17

Tetsaróonicári ditye úborívaténe

¹ Aaméhjáa Páávoroo, Tsiíraá, Timotéoo, éhdume péhijcyámé pajtyé Ajpiíporii, Aporóoniaa, íjcyácoomícyutu. Átsihdyúhjáa péeme Tetsaróonicávú úújetétsihyi íjcyaja imúnaa jodíómú pihcyááveja. ² Áájá pañévúhjáa wáyeéevjcoójí Páávoroo imyéénuhíjcyádú úwaabóhi. Ehdúhjáa ténevá wáyeéevjcoojívádú úwáábohíjcyaaabe pápihchúújyúva. ³ Úúbáallehíjcyaabéhjáa diityéké Pííyéébé ihjyú uubáalle múnááhjáa cáátúnuhíjcyáné néhdújuco Críjto ícúbáhrámeítsihdyu dsíjíveebe tsiíne bóhíne. Téhduréhjáa nehíjcyaaabe diityéke:

—Muurá diibyéjuco Jetsóó Mepájtyetétsoobe íjcyáábedítýú ámúhake o úúbáallehíjcyáne.

⁴ Ehdúhjáa Páávoroo néénéllii tsaate imúnáadítýú tsúuca cáhcujtsómé diityémá nahbévahíjcyáhi. Téhduréhjáa mítyame gríéégómudítýú cáhcujtsó

ímiáámé íjcyame tsúúcajátújuco Píívyéébeke úráavyehíjcyáme. Áhduréhjáa diityédítýú walléémú avyējúméhjiúvú néeme cáhcujtsóhi. ⁵ Ááneríhjáa tééjá túkevjtsojte cáhcújtsoótúmé iñómíutááváne juváñeri átéréejte óvéhe múnaa péhíjcyámeke iújcúmema técoomí múnáake iíbórinútsihdyu Jatsóo jávú péé Páávorómútsi néhcovu diityétsikye itsájtýe técoomí avyējújté éllevu. ⁶⁻⁷ Aaméhjáa diityétsikye iájtyúmítúnéllii diibye Jatsóokéréjuco tsijtye cahcújtso múnáama tsájtýene diityé éllevu. Áámekéhjáa diityédívú iúújetétsóne néémeé:

—Éhne míamúnáake tútávátsohíjcyamútsíhya Páávorómútsí Tsíírama wájtsímútsikye áánu Jatsóo íhjáavú tsaimíyé iwáátsúcúpéjtsóne tsaméhjíjuco íhjuváné ímityúné mee romáánómú avyējúúbé taúhbajúúnetu. Nehíjcyámé tsijpívá ávyéjuube íjcyane Jetsóo.

⁸ Ehdúhjáa ditye nééne técoomí avyējújtémá tsijtye tétsii íjcyámeke múhdurá pajtyéhi. ⁹ Áronáacáhjáa diitye Jatsóómú múu áhdómeídyú meenu ditye iácádsíjcaáyo diityéke. Áhdújucóhjáa ditye ácádsíjcaáýone.

Páávorómú Beréari íjcyane

¹⁰ Áijyúhjáa tépejco cahcújtso múnaa ijchívyetsó Páávoroo, Tsííraá, íjcyámútsikye diityétsí ipyéé Beréavu. Áámútsíhjáa téhullévú iúújetédú péé imúnáá pihcyáávejávu. ¹¹ Tsáháhjáa tétsii múnaa Tetsaróónicá múnaádú néétune. Ímíhyéhjáa lleebúacunúhijcyámé dityétsí úwaabóne. Aaméhjáa néhcohíjcyá Píívyéébé

ihjyú uubálle múnaápe cáátúnuhíjcyánéhjí pañe iwáájácu ímiáané tehjújuco dityétsí úwáábohíjcyáhajchíjyu. ¹² Áamedítýúhjáa mítyame cáhcujtsó jodíómuu, gríéégómuu, íjcyame wajpíímumáyé avyējúméhjíúvú néené walléemu. ¹³ Aanéhjáa tsúúca Tetsaróonicarí íjcyame jodíómú waajácú Páávoró Beréari úwáábohíjcyáné Píívyéébé ihjyu. Áánéllihyéhjáa téhullévú ipyééne tsiíñe iibórinutémé díityéke. ¹⁴ Áánéllihyéhjáa íícúí wallóomé Páávoróké díbye ipyéé móóá úniúvú tétsihvúré Beréavu Timotéomútsí Tsííráma cóévánaáca. ¹⁵ Áábekéhjáa pícyohjémé Atéénavu. Aaméhjáa óómímyeke neebe ditye íñéé íícúí dityétsí ipyéé dííbye éllevu.

Páávoró Atéénari

¹⁶ Áámútsikyéhjáa téhmeebe íítehíjcyá mítyane técoomíyí ditye dúúrúvahíjcyáné níjcyotájteke. ¹⁷ Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúnéllíi tééneri ihjyúvahíjcyaaabe imúnáama tsijtye Píívyéébeke dúúrúvahíjcyámema pihcyáávéjá pañévu. Ihdícyátsihjívúhjáa icyábúúvémema ihjyúvahíjcyaaabe tééneri. ¹⁸ Áábemáhjáa ‘epicóóreo’ némeíñe uwááboju úráavyehíjcyámema tsijtye ‘ejtóico’ némeíñe uwááboju úráavyehíjcyámé ihjyúvahíjcyáhi. Áamedítýúhjáa tsaate néjcatsíhi:

¿Muhdúami tsáma áanu íhjuwábá meke nehíjcyaj?

Áánetúhjáa tsijtye néehíí:

—Tsiíñe piivyéébémú ihjyú uubálle múnáajpiubá dííbye. Ehdúhjáa nehíjcyámé Páávoródítýú díbyeé Jetsóó dsíjíveebe bóhííbedítýú íjcyáné uwááboju

úúbállehíjcyánéllííhye. ¹⁹ Áábekéhjáa tsajtyémé ipítýácócatsíhíjcyátsihvu ‘Areóópago’ némeítsihvu. Áánemáhjáa dííbyeke néémeé:

—¿Aca tsá múúhake u wáájácútsóityuró ímíñeúvú béhné uwáábójuma u tsáánevu? ²⁰ Muurá múúhake u néhijcyáne tsáhái tsáijyúubaré muha melléébotúne. Áánéllíi muha méimíllé mewáájacúne ímíñeúvú ñná nééiyóné múúhake u néhijcyáne.

²¹ Ehdúhjáa dííbyeke nééme Atééna múnáama tsííñé iñúji múnáa íjcyame. Aaméhjáa íñerí íjcyatúmé paíjyuvaré úbállécatsíhijcyá páhduvaré nééne uwáábó illéébone.

²² Áámekéhjáa Páávoró nééhií:

—Ámuúha Atééna múnáaj, muurá ó waajácú ámuha panévare tsíínehji mecáánívahíjcyáne. ²³ Muuráhjáa ámuha medúúrúvahíjcyátsihjíri o péhíjcyaaabe ó ájtyumí ñcúvé waíjí hallútú illu nééne cáátúnúmeíñe: “Mewáájacútúné Piivyéébe wáábyuta.” Aane muurá dííbyedítýú ámuéhake ó úwáábohíjcyá eene dííbyeke wáájacutúmeré ámuha medúúrúvahíjcyáábedítýu.

²⁴ Diibye ihdyu Píivyéébe páneeréé múhdúné tsíméné ípívyéjtsoóbe. Diibyeé muurá ípívyejtsó íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhji. Áánéllíi páneere íjcyá dííbye tájpiye. Aabe tehdu apátsíiyé íjcyáíyónejíí míamúnáa méénúné duurúvájá pañe. Muurá ihdyu ihdícyátsihjíriyé dííbye. ²⁵ Aabe tsá mutájpí íjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyedítýuré tsááne bóhíima méijcyáhi. Áhdure panévare íñe

múhduná tééne tájpi meícyahíjcyáné dílbyedítýuré tsááhií.

²⁶ Muuráhjáa tsáápihdítýuré iñe múhdumé ííñújiri meíjcyámeke líyaatétsoóbe. Áánemáa íhdétújuco díbye éévecúné kiáhjí meíjcyaiñé mújyúhaja.

²⁷ Ehdúu méénuube dílbyedi meítsámeíhíjcyáné níjcautu íhtsútúnetu mewáájacu méhdityu kiá íjcyátúróóbeke. ²⁸ Muurá dílbyedítýuré tsááne bóhíima méijcyá éhnéhjáa tsaate illu néhduú: “Muha méijcyá Píívyéébej tsíime.”

²⁹ Aane tsúúca dílbyej tsíime meíjcyame tsá meíjtsúcunútyuró eene panévatúré míamúnaa óórótuú, nééwayutuu, dsíídsítuu, nícyohíjcyánehdú Píívyéébe nééneé.

³⁰ Muuráhjáa ihdyu éjyuúvú pevénére íhtécunúhíjcyaaabe míamúnaa iwáájacútúné hallúrí ehdu méénuhícyáne. Árónáa ícyooca pámeere míamúnáake neebe ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsoki. ³¹ Muurá muhdú meícyahíjcyáné iwáájacúdú mééma ímbájbhóiibye ípyéé imyéménuube Jetsóoj tééveri. Aanée muurá meke waajácútsoobe dílbyeke íbóhíítsóneri.

³² Ehdúhjáa Páávoró dsíjívémé tsiíñe bóhíínetu íhjuúváneri illure tsaate uuhívaté dílbyedi. Áánetúhjáa tsaate nééhií:

—Muha ihdyu méimíllé tsíjyu tsiíñe téénetu u íhjuváné melléébúacunúne.

³³⁻³⁴ Áámedítýúhjáa tsúúca tsaaté múnaa cáhcujtsómé dílbyema nahbévahíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyaaabe Dioníítsio teene ‘Areóópago’

némeítsihvu dóbéévehíjcyáméejpi. Áhduréhjáa
‘Dáámari’ némeíllema tsíjtyehji íjcyá diityéma.

18

Páávoró Corítori

¹ Aanéhjáa Páávoró teene Atéénatu péébe úújeté
Corítovu. ² Átsihdyúhjáa aahívetéébé imúnáajpi
Akíírake Póótó iinúji múnáajpiíkye. Téijyúhjáa
téhdure botsíi wajtsííbé Itáaría iinújitu mewa
Piritsíírama, Ávyéjuubeváa Cáráóodio pámeere
Róómári íjcyané jodíómú íjchívyeííne néénetu
tsáámutsi. ³ Aanéhjáa Páávoró diityétsimáyéjuco
íjcyane diityétsikye íwákimyéityu ipíáábo téeméné
wákimyéí imyéénuhíjcyanéllíhye. Aaméhjáa
méenuhíjcyá cuwájaanedú néené nujúwááne.
⁴ Áijyúhjáa ténevá wáyeeévécóójívádú pehíjcyaaabe
imúnaa jodíómú pihcyáávejávu. Aabéhjáa
úwáábohíjcyá Jetsóodítyú íjcyané uwááboju
imúnáama tsijtye imúnaa íjcyaturómeke ditye
icyáhjújtsoki.

⁵ Áánáacáhjáa tsúúca Tsíírámutsi Timotéoma
wajtsí Matsedóóniá iinújitu. Áijyúhjáa Páávoró
tsanéeríyé uwáábori íjcyaaabe nehíjcyá imúnáake
diibyéjuco Jetsóo dityée téhmehíjcyaaabe Críjto
Mépájtyetétsoobe íjcyane. ⁶ Ehdúhjáa dibye
néérónáa dííbyedítyú nehníwu ihjyúváme.
Áánéllíhyéhjáa ílluréjuco dibye diityédítyú ipyéé
íwajyámú wátsóójcoobéré nééené:

—Árone tsáama ámúhá hallúriyéjuco teene ámuha
medsíjívécóoca meícúbáhrámeííne. Tsá táhallúri

tene íjcyatúne. Ahdícyane jodíómú íjcyátúróme éllévúréjuco o pééíñe diityékeréjuco o úwááboki.

⁷ Ehdúhjáa iñéene ílluréjuco dibye tééjatu íjchivyéne. Átsihdyúhjáa péébe úújeté Jójto jávú teenéhjáa pihcyáávéjá úníuríyé íjcyaaabe tsúúcajátújuco Píívyéébeke dúúrúvahíjcyáábe jávu. ⁸ Áijyúhjáa teene pihcyáávéjá avyéjuube ‘Críjpoó’ némeííbyé cáhcujtsó Jetsóodítú íjcyáné uwááboju pámeere ihyájkímuma. Aaméhjáa tsójtsótsámeíhi. Áhduréhjáa tsijtye Coríító cóómi múnáadítú cáhcujtsómé tsójtsótsámeíhi. ⁹ Átsihdyúhjáa Páávoródívú tsápejco Jetsóó naavédú néene pañe íbóhówáávéne nées dííbyeke:

—Ímíchi díícyáne éhnííñevu dúwááboco íínerí íllityétuubére. ¹⁰ Íjcyámé mítyame ícyoomíyí tahñéjté íjcyáímye. Áánéllí ehdu uke o néehíí. Áábeke o íjcyátúcoocájííva múha uke muhdú méénuúhi. ¹¹ Ahdújucóhjáa tsané pijcyábáj pñnévú tétsii Coríítori íjcyaaabe diityéké úwáábohíjcyáné Píívyéébé ihjyu.

¹² Áijyúhjáa Acááyá iíñújí avyéjuube Garióó íjcyánáa tsaate imúnaa jodíómú cáhcújtsotúme ípityácójcatsíñe Páávoróké ékeevéhi. Áábekéhjáa tsajtyémé díibye ávyéjúube éllévu dibye ímítyunéhjí ímíbáchohíjcyátsihvu. ¹³ Áánemáhjáa dííbyé hallúvú úúballémé dííbyeke. Nééméhjápéé:

—Áánu métaúhbaju néene tsíjítoríyé míamúnáake úwááboobéré pehíjcyá dityéva Píívyéébeke idyúúrúvaki.

14 Ehdúhjáa Páávoró hallúvú ditye úúbállénéllii dibye íhjuváyóné ihdéré diibye ávyéjuube Garióó diityéké néehíí:

—Ihdyúhde tehdújúcooíyó dííbyema o ímíbajchóiyóné dibye ímítyuné méénuca. 15 Áánetu ámuhá taúhbaju néené tsíjítoríyé dibye tsáápihdítú íjcyáné uwaáboju úwáábohíjcyáhajchíí wa ihdyu ámuháyé chooco méímíbáchojcatsij. Tsá o ímíllétú átéréenéhjí o ímíbajchóne.

16 Ehdúhjáa íñéene íllurjúco dibye diityéké wáalloone tétsihdyu. 17 Árónáacáhjáa pihcyáávejá avyéjuube Tsójténéké tsaate gríéégomu iékéévéébeke wápáajcó diibye ávyéjúúbé úmíwávu. Áróneríhjáa tsá dibye íícúvetúne.

Páávoró Ajtioquíavu íóómítsihdyu tsiíñe uwáábovu pééneé

18 Aanéhjáa Coríitori tsúcájá Páávoró ícyahíjcyáhi. Aabéhjáa tétsihvu ‘Tséékeréa’ némeí mujcóvú béérómeí tsanéhjáa ímiááneturé imyéénuíñe íñéené uubálle. Ehdúhjáa méénúmeíbyé Tsííríá ííñújivu ipyéétúné ihde. Átsihdyúhjáa botsíi tétsíi cahcújtso múnáake ipítýájcóne peebe Akííramútsima tsahíyí teene Tsííríá ííñújivu.

19 Aaméhjáa Éépetsóvú úújeté tétsihvu Akííramútsí mewa Pírítisírama cóéváítsihvu. Átsihvúhjáa Páávoró imúnaa jodíómú pihcyáávejávú péébe úwaabó tééjavu píhcyáávémeke. 20 Áábekéhjáa neerómé dibye tsuucájááneúvú dityémá íjcyaki. Árónáacáhjáa tsá dibye ímíllétúne. 21 Áánemáhjáa diityéké pítyájcoobe néehíí:

—Áronáa ó imíllé o pééne Jerotsaréevu. Aabe óví Píivyéébe ímílléhajchíí tsiíñe ámúhake ó uujévahi.

Ehdúhjáa iñéene péjúcoobe tshííyí teene Éépetsótu. Áánetúhjáa Akííramútsí dííbyedítú coévá tétsihvu. ²² Aabéhjáa Tsetsaréavu úújetéébé tétsihdyu botsíi péé Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Átsihdyúhjáa peebe Ajtiokíílavu. ²³ Átsihyíhjáa tsúcájá íjcyátsihdyu idyé tsiíñe pehíjcyaaabe Garáátsiámá Píríjía iñújjícuri íjcyané cahcújtso múnáake tsápíjtsoobéré técomívadu.

Éépetsóri Apóóro úwaabóne

²⁴ Áijyúhjáa Arejadriíá cóomi múnáajpi jodíomuube Apóóro teene Éépetsóvú wajtsíhi. Aabéhjáa ímiá uwááboobe íjcyaaabe mítyane waajácú Píivyéébé ihjyu. ²⁵⁻²⁶ Aabéhjáa uwáábohíjcyá muhdú Jetsóoke meúraáveyejjító tsaate dííbyeke úwaabóne. Úwáábohíjcyaaabéhjáa apááñéré Jóáápe tsótsohíjcyánetu íjcyané uwáábó iwáájacúné imúnáa pihcyáávéjé pañévú íinerí núhnévétuubére. Aanéhjáa díbye níjkevádú Akííramútsí dííbyeke ihjyávú itsájtyéne botsíi ímíñeúvú úwaabó muhdúhjáa Píivyéébe Jetsóoj téeveri mééma méénune. ²⁷ Aabéhjáa imíllé Acááyá iñújjívu ipyééneé. Aanéhjáa cahcújtso múnáa ímí íjtsúcunúnéllii caatúnú waajacuháámí téhullé cahcújtso múnáa éllevu dítye tsaímíyé iwáátsúcúpéjtso dííbyeke. Aabéhjáa téhullévú úújetéébé Píivyéébere tükévjtsóneri píáábohíjcyá mítyane cahcújtso múnáake. ²⁸ Aabéhjáa imúnáa jodíómuke nehíjcyá díibyéjuco Jetsóo

Críjto Mepájtyetétsoobe íjcyane Píívyéébé waajácúháámitúu tene néhdújucó. Ehdúhjáa díbye néénéllíi tsáhájucó dítye ìiná néétune.

19

Páávoró Éépetsóri

¹ Aabéhjáa Coríitori íjcyánáa Páávoró íjchí ìiñújiri péhíjcyaaabe úújeté Éépetsóvu. Átsihyíhgyáa íjcyámé tsaate Píívyéébé cahcújtso múnaa Jóááúvú uwáábó úráavyehíjcyáme. ² Áámekéhjáa neébe:

—¿A ámuhápe Píívyéébeke mecáhcújtsótujkénúijyu tsúúca dííbyé Apííchó ámuhá pañévú úcaavéhi?

Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—Tehdu muha mewáájácúnejííva dííbyé Apííchó íjcyane.

³ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Acáa ìiné uwáábórá ámuha mecáhcújtsóne métsójtso-tsámeíhi?

Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—Mu ihdyúu ehne Jóááuvu tsótsohíjcyané uwáábo.

⁴ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhdée díibye Jóáa tsótsohíjcyané ímityúné íicyahíjcyanéjí íhvéjtsómeke. Áronáacáa ihdyu díityéké nehíjcyaaabe dííbyé boone Mepájtyetétsoobe Jetsóó úwáábóííbyeke dítye icyáhjújtsoki.

⁵ Áánéllíihyéhjáa botsíi Jetsóoke icyáhjújtsóne tsiíne tsójtso-tsámeímyé dííbye mémeri. ⁶ Áámé hallúvúhjáa Páávoró tsáápiitsá hallúvú íhyójtso ipícyóóne Píívyéébema íhgyúváne tujkéveri dííbyé

Apííchó diityé pañévu úcaavéhi. Aaméhjáa tsíjyúhjiri illéébótúrójúhjiri Píivyéébeke duurúvahíjcyáhi. Áhduréhjáa téenere tükévéjtsóneri úúbállehíjcyámé dibyée diityédívu úwááboju bóhówajtsóne. ⁷ Aaméhjáa diitye Píivyéébé Apííchó diityé pañévu úcaavémé 12-meva.

⁸ Aanéhjáa Páávoró pápíhchúú nuhbává imúnaa jodíómú pihcyáávéjá pañévu úwáábohíjcyá íínerí núhnévétuubére. Aabéhjáa míamúnáake téíbúwátsohíjcyá Píivyéébé avyējú icyánejcúvu.

⁹ Áronáacáhjáa tsaate tsá ímíletú icyáhcujsóne. Aaméhjáa nehniwu ihjyúvahíjcyá teene Jetsóodítýú íjcyáné uwáábotu pámé úmíwávúre. Áánéllíhyéhjáa Páávoró diityédítýú péé pámeemáyé cahcújtso múnáama 'Tirááno' némeíbyé uwáábojavu.

¹⁰ Aabéhjáa tééjavuréjuco diityéké úwáábohíjcyáné míñéécú pijcyába. Aanéhjáa tsúúca pámeere Áátsiá íiñúji múnáa lleebójucóó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju dibye úwáábohíjcyáne. Áhduréhjáa tsijtye jodíómú íjcyáturómé tsúúca lleebóhi.

¹¹ Áijyúhjáa dííbyej tééveri Píivyéébe méénuhíjcyá mítyane méénuráítyúronéhji. ¹² Ávyetáhjáa dííbyé miñúbajáánema íwajyámúúné chéméméhji éllevu ditye tsájtyéróneri tsúúca bóhíhíjcyáme. Tsaaté pañéhjáa naavémú íjcyároméhjí ichívyehíjcyáhi.

¹³ Áijyúhjáa tsaate téhullé múnáa jodíómú naavémuke tsaaté pañétú íchívyétsohíjcyámé imíllerá Jetsóo mémeríyējuco íjchívyetsóne. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Méneé tsaaté pañétú ditye íjchívye éhne Páávoró úwáábohíjcyabe Jetsóo mémeri.

14 Ehdúhjáa imíllerómé imyéénune jodíómuube Etséebá llúúvájte avyéjúúbej tsíímé 7-meva íjcyame.
 15 Aaméhjáa tehdu méénúrónáa tsáápi pañétú diibye naavéné nééhií:

—Muurá ó waajácú Jetsóoke. Áhdure ó waajácú muubá Páávoró íjcyane. Áánetu ¿muutá ámuúha?

16 Ehdúhjáa néébere diibye míamúnáajpi naavéné ípañe íjcyaaabe diityéké méénúnetu ílluréjuco ditye wááne tééj páñétú íevejtéhjiréjuco wájyamúúvatúmé diibye túúvátsónéhjima.

17 Aanéhjáa pámeere Éépetsó múnaa jodíómumáyé tsijtye jodíómú íjcyátúmé iwáájácúneri mítyane íllityéne Jetsóoke ávyéjujtsóhi.

18 Áhduréhjáa tsaate cáhcujtsójúcóómedityú úúbállehíjcyá íhdéhjáa ímityúné íicyahíjcyanéhji.

19 Áánetúhjáa ápííchojte ténéhjí waajácúhaaminé ílluréjuco cóvajtsóné pámeere ííteneríye. Ááne pañéhjáa íjtsúcunúmé dsíidsi wágóóovéné 50 mí.

20 Ehdúhjáa téijyu Jetsóodítyú íjcyáné uwááboju tsújaavé pámehdívure.

21 Ááne boonétúhjáa Páávoró íjtsámeí Matsedóóniamá Acááyá iñújícú íááhívetétsihdyu botsíi Jerotsaréevu ipyééíñe. Áhduréhjáa nehíjcyaaabe teene Jerotsaréetu ipyééíñe Róómávuú.

22 Áánéllihyéhjáa íhde wálloobe ípiáábojtétsikye Matsedóóniávú Timotéoma Erájtómútsikye. Áánetúikyéhjáa tsúcájá coévaabe Áátsiá iñújívuvu.

Éépetsorí ditye úborívaténe

23 Aabéhjáa Jetsóodítyú íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáné hallútú cáhcújtsotúmé páhduváré

dáríívehíjcyá cahcújtso múnáake. ²⁴ Tsaapíhijyáa ‘Deméétrio’ némeíbyedítú tujkéváne. Diibyejháa nícyohíjcyá úwáñewáánetu ‘Diána’ némeíñé níjcyota píívyélledi idíllone idyúúrúvahíjcyája nááve. Áané hallúvúhjáa mítyane dsíidsívahíjcyámé pámeere íwákimyéi múnáama. ²⁵ Aabéhjáa pámeere múhdumé téeménéhjí wákímyeíhíjcyámeke ípíhijyúcúne néehíi:

—Muurá ámuha méwaajácú íñe mewákímyeímyé tsaímíyé meícyahíjcyáné íñetú píhtotúme. ²⁶ Aane jíveekí Páávoró nehíjcyá íñe menícyohíjcyámé píívyéébe íjcyatúne? Ehdu íñéeneri muurá mítyámekéjuco díbye tsíñejcúvúré íbúwajtsóne. Aane muurá tsá apátsíiyé íchii Éépetsóri díbye tehdu méénutúne. Muuráhjáubá páneeréjuco Áátsiá ííñújiri ehdu díbye méénune. ²⁷ Aane múhdurá teene méémaá. Muurá mewákímyeí téene tájpíjyuco meícyahíjcyáné méhdivu wágóóóvéiyáhi. Áhdure díille íhtsútulle píívyéleke Áátsiá múnáama pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnaa dúúrúvahíjcyáalle ja tsáhájuco bóhówaúcunújúcóóityuróne.

²⁸ Ehdúhjáa díbye nééneílli tsijtye icyáyobáávaténe íllu wáñejcóhi:

—íÑóóooj, ehdííwájullé tsáma íhtsútulle Epéetsíomú píivyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñéjcone néemeé.

²⁹ Áijyúhjáa ihdyu kiávú técoomíyí míamúnaa íibórinújcatsíhi. Áánáacáhjáa Matsedóóniá múnáajtési Gááyóma Arijtáacomútsí Páávoróké náhbénuhíjcyámútsikye líiúcuíñúmé dítye píhcyáávehíjcyájá pañévu. ³⁰ Áájá pañévúhjáa

Páávoró ipyééne diityémá ihjyúvatéiyónáa tsá cahcújtso múnaa dííbyeke ihvéjtsotúne. ³¹ Áhduréhjáa tsaate Áátsiá iĩñúji múnaa ávyéjyete dííbyeke wáájacúmé néé tsaatéké ditye iñéé dííbyeke téhullévú dibye ipyéétuki. ³² Áánáacáhjáa ihdyu míamúnaa iibóriba teene pihcyáaveri ijcyame. Aanéhjáa mítyame tsá wáájacutú íínélliihyé ímichi ipihcyaaavéne. ³³ Áánáacáhjáa tsaate jodíómú imúnáajpi Arejááadoróké cátuycú dibye diityé úmíwávú ipyééne íihjyúvaki. Áhdújucóhjáa íihjyúva dibye íhyójtširi diityéké néérone cúúvéhulléréjuco ditye íjcyaki. ³⁴ Árónáacáhjáa ‘dáj’ néétune tšiiñe íllu wáñécohjcyáme:

—¡Ñóóoj, ehdííwájullé tsáma íhtsútulle Epéétsiómú piivyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñéjcone nehjcyámé míñéecu hóorá hajchótá jodíómuube dibye ijcyane iwáájacúnema.

³⁵ Áámekéhjáa técoomí avyéjuube idyáívyétsómeke nééhií:

—Ámuúha tamúnaa íñe Éépetsorí meíjcyamej, pámeere muurá waajácú éhnée cáámetu áákityéné neewáyú píivyélle Diánadi medíllóné duurúvaja méhójtší pañe ijcyane. ³⁶ Aane tehdu múha tóónúíyónejíivari. Áánéllii ílluréjuco metáchúúrévéne cúúvéhulléréjuco meíjcyá. Aame ñná mémeenújúcohdí ímíñeúvú íjtsámeityúme. ³⁷ Muurá íjtyétsikyé íllevu ámuha metsívamútsí tsá íñe ímityúné méénutúne. Áhdure tsá dityétsí méduurúvaja tútávajtsotúne. Aamútsí muurá tsá ñná ímityúné íhgyúvatú mépiivyéllédityu.

38 Ahdícyane Deméétrio íwákimyéi múnáama tsaatédítýú ímityúné íjyácunúhajchíí óví péé ténéhjí ímibájcho múnáa éllevu teene ímíbájchoki. Muurá téenélii ijcyáné ténéhjí ímibájchotsíhji. 39 Áánetu ávyétá íhnáhó nééne íjcyáhajchíí múu íhvejsó páñétúéhullévú tene ímíbáávyeki. 40 Muurá ícyooca ápíchó nééne máhallúrí téenetu menéétsámeíyóne. Tsá muurá íná menéétyuró íñe ícyooca pájtyene páñétúejte meke dílloca. 41 Ehdúhjáa íñééne ílluréjuco dibye diityéké tsújaúcúne.

20

Páávoró Matsedóóniámá Gréétsiá íñújivú pééneé

1 Aaméhjáa ííbórínújcatsíñetu íhvetédú Páávoró cahcújtso múnáake ipíhjuúcúne túkévejsóhi. Átsihdyúhjáa diityéké ipítyájcóne Matsedóóniá íñújivuréjuco dibye pééneé. 2 Aabéhjáa téhullé cahcújtso múnáake ááhíveebe diityéké tsápítsohíjcyáhi. Átsihdyúhjáa péébe Gréétsiá íñújivu íúújetétsihyi ijcyá pápihchúú nuhbáva. 3 Aabéhjáa tsaííyí Tsííríá íñújivu pééíyónáa tsaate imúnáa dílbyedítýú ímityúné pítyájcámeíñé iwáájácúne íjtsámeíbyé Matsedóóniá íñújivuré tsiíñe íóómííñé íjchityu. 4-5 Áábemáa o pééíñáa múhtsikye náhbenuímyé múhtsí íhdéjuco Tóroóavu ipyééne téhullétú múhtsikye téhmeténé ílluúme: Beréa múnáajpi Tsóópatee, Tetsaróónicá múnáajtétsí Arijtáacomútsí Tsegóódomaa, Déébé múnáajpi Gááyoó, Timotéoo, Áátsiá íñúji múnáajtétsí Tííkicyómútsí Tóroópimómaa, éhdume.

6 Áánetúikyée muhcsi mecóévamútsí óórítyúne pááá májchoméíhíjcyáné wañéhjí pajtyétavu botsíi Pirípotu tsahíyí mepéémutsi méúújeté tsáhojtsíj coojívatu diityédívú Tóróóavu. Átsihyíi muha méijcyá tsané tsemáána.

Páávoró Tóróóá múnáake ááhivéne

7 Aamée muha tsemáána déjúcóóvejcoójí medóbéévéne pááa mémajchó Jetsóó dsijívé meítsaavéne. Áijyúu Páávoró úwaabó ávyeta pécójpñéwújuco tsíjyú muha mepéjúcóóíñéllíhye.

8 Téijyúu muha médóbeevé cáámééhó pañéwú peetéháñej tééveri. 9 Áánaacáa ováhtsáwu 'Éóótico' némeíbyé ácuúcunúhijcyá páhoowa nétsihyi. Aabéhjáa icyúwaíñúné hallúrí baavu áákityéébé dsijívéhi. 10 Áánéllíhyée Páávoró íícúí iníityéne dííbyeke íámabúcúne nééhií:

—Méíllityédíne. Muurá ihdyu bóhíróóbe.

11 Átsihdyúu tsiíñe cáámevu nériívyéébema muha pááa mémajchó Jetsóó dsijívé meítsaavéne. Ááné boonétúu idyé tsiíñe íuwaábó cámahjácoobe tsítsijnécu. Átsihdyúu ílluréjuco muha mepééneé.

12 Áánetúu tétsíi múnáa ihjyáhañéwuréjuco péémema dííbye ováhtsáwu pééneri mítyane ímíjyuvéme.

Tóróóatu Miréetovu ditye pééneé

13 Aamée muha mepéjúcóónáa Páávoró múúhadítyú coévá tétsihvuré Tóróóavu íjchityuré ipyéé Atsóovu. Áánetúu muha íhde cúújúwámíri mepééme méúújeté técoomívú tétsihdyu dííbyeke muha meújcuki. 14 Aamée muha técoomítyú

dííbyeke meújcuíñútsihdyu mepééme méúújeté Mitiréénevu. ¹⁵ Átsihdyúu muha mepééme tsíjyú 'Kííoó' némeíñé caapáhó tujkévetu mepájtyeme tsíjcyooji méúújeté 'Tsáámoó' némeíñé caapáhó mujcóvu. Ámujcótúu muha mepájtyeme mécúwaté Trojíríóvu. Ááné tsiíjyúu botsíi muha méúújeté Miréétovu. ¹⁶ Ehdúu muha mepéhíjcyánáa Páávoró íjtsámeí Jerotsaréeri muha Pejtecojtéé wañéhjí mepájtyeíñe. Áánéllihyéikyée tsá díbye ímíletú muha Áátsiá íñújiri íjcyacóomí Éépetsóvú mepééne íicúi muha téhullétú meóómítyúrónéllihye.

Páávoró íhgyuváne Éépetsó cahcújtso múnáá túkevjtsojtéma

¹⁷ Aabée Miréétori íjcyaaabe píuvá Éépetsóri íjcyáné cahcújtso múnáá túkevjtsojtéke. ¹⁸ Áámekée neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú muhdúhjáa Áátsiá íñújivu o wátsítujkénújyú o ícyahíjcyáne.

¹⁹ Muuráhjáa tamúnaa jodíómú íjcyarómé oke páhduváré dárííveneri támeíbyéré Píívyéébé wákimyéí ó méénuhíjcyá íñá néétuubére.

²⁰ Árónáacáa tsá o íhvetétú ámúhakeye píááboíñé patsíhjíwávúré úwááboobéré o péhíjcyánetu.

²¹ Aabée ámúhakeye pámeekéré tamúnaa íjcyátúróméhjíma ó nehíjcyá ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Máavyéjuube Jetsocríjtoke mecáhcújtso ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki. ²² Aabe íñe ícyoooca tsííñe o péé Jerotsaréevu Píívyéébé Apííchó oke túkevjtsojneri muhdú táúmíwa íjcyane wáájácútuúbe. ²³ Muurá

pahúlleva o péhíjcyá coomíjivu téénere Píívyéébé Apííchó tsúúca oke waajácutsójúcoorá Jerotsaréevu oke ditye cúvéhoojánube o ícúbáhrámeííñe. ²⁴ Áróneri tsá o áábímyeítyúne. Apááñéré ihdyu ó imíllerá Píívyéébé meke iwájyúne mééma mepájtyetéíñe méénúné uwáábojívú Jetsóo oke níwááveíñúné o níjkeváne.

²⁵ Ahdícyane ámúhake o nées íñe múhdúměj pñínévú Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyámé ámuha oke maájtyumíjúcóóityúne. ²⁶ Téhdure ámúhake o nées ámuha mewágóóóvéhajchíí tsá táhallurí tene íjcyáityúne. ²⁷ Muurá tsúúca páneere ámúhadívú ó bóhówajtsójúcoorá muhdú Píívyéébé íjtsaméí íjcyane. ²⁸ Ahdícyane tsáma téíibúwá méíjcyaco ámuha uwáábojte méíjcyame. Ímíñeúvú météhmeco cahcújtso múnáake Íllí Jetsóo tujpácýó wágóóóvénej tééveri díbye újcúmeke. Muuráhjáa díityédívú ámúhake níwááveebe Ípííchoj tééveri díityé túkevjtsojte ámuha méíjcyaki. ²⁹ Árónáa ó waajácú íchihdyu o péené boone tsaate múhdurá úwáábóneri íllure díityéké tútávajtsoíñe éhne múúne oohíbyé obééjámuke tútávajtsódu. ³⁰ Áhdure íjcyáímyé tsaate ámúhadítyuré ímiá uwááboju tsíjtoríyé átéréenéhjí úwááboímye. Ááneri íllure cahcújtso múnáake mújtátsoímye. ³¹ Áánéllí tsáma téíibúwá méíjcyaco éhnée pápihchúú pijcyábá hajchótá támaatyóú o wáágóóne ámúhake o úwáábohíjcyáné meítsáávénema.

³² Ahdícyane ámuha Píívyéébeéjté méíjcyame óví

dííbye tájpiyéjuco ámuha meíjcyane meke iwáýyúne dibye ácuhiýcýané uwáábójú pañe íhtsutúmeréjuco. ³³ Cáhawáá méijtsúcunuj, tsáháa muurá o íjyácunútú oke tsaate dsíidsidívú áhdoobe ehnéva múnáajpi o íjcyaaabe ímiá wajyámuma o íjcyáíyóneri. ³⁴ Muuráhjáa ámuháýé wájácú menéene oore tsáávanéréi ó wákímyeíhijcyá óóma íjcyámema muha mepíhtone meújcuki. ³⁵ Aabée muurá ámuhákye panévatúré ó úwáábohíjcyá muhdú mewákímyeíyóné ídáátsóméhjike mepíáábo éhnéhjáa Ávyéjuube Jetsóó illu néhijcýané o ítsáávénema: “Muurá tsaatéké tsíeménevu ájcume ímíjyúúvéiyá ditye ájcume ímíjyúúvéne ehnííñevu.” ³⁶ Ehdúu diityéké íñétsihdyu Páávoru Píívyéébema íihjyúva mímóúúvénellii muha téhdure mémímóuuuvéhi. ³⁷ Áábekée pámeere ikímóóvéne ámábiñúhi. ³⁸ Aamée múúhakyé pícyohjé cúújúwamívú dibyée ‘tsáhájucóubá tsiíñe oke ámuha maájtyúmíityúne’ néeneri kímóóvemére.

21

Jerotsarévu Páávoru pééneé

¹ Aamée muha tétsihdyu mepéé tsapéhdú ‘Cóóó’ némeíñe caapáhovu. Áané tsiijyúu muha méúújeté ‘Róódaá’ némeíñe caapáhovu. Átsihdyúu botsíi muha méúújeté Páátarávu. ² Átsihvúu muha tsíimívuréjuco mepájtyene Peníitsiá íiñújivu péémivu. Áámíríyéjucóo muha mepééneé. ³ Aamée muha ‘Chíipere’ némeíñe caapáhó náníñéjcuri meííteíñútsihdyu mepéhijcyámé méúújeté Tsííríá

iiñújvu. Aaméikyée muha Tííró mujcójuvu mécátsúúveté tétsihvu tsane pííchuta íjchívyeki.

⁴ Átsihyí muha tsaate cahcújtso múnáake maájtyúmitémemái méijcyá tsané tsemáána. Aamée Páávoróké nées díbye Jerotsaréevu ipyéetu Píívyéébé Apííchóréhjáa diityéké túkévéjtsóneri.

⁵ Aamée muha técoomíyí téhajchótá méijcyánetu mepéémeke pícyohjémé pámeere mújcojúvu.

Áamemáa muha pámeere memíhmoúbáne Píívyéébema méihjyúváhi.

⁶ Átsihdyúu muha illuréjuco diityéké mepítyájcóne meúcaavéné cúújúwámí pañévu. Ááné tujkéveríjyucóo ditye óómiñe ihjyáhañévu.

⁷ Aamée muha Tíírótu nihñéréjuco tsahíyí mepééme mécátsúúveté Toremáidávu. Átsihyí íjcyané cahcújtso múnáadvú muha meúújetémema méijcyá tsájcoóji.

⁸ Ááné tsiíjyúu muha mepééme méúújeté Tsetsaréavu. Aamée muha mepéé Perípe jávú cahcújtso múnáa túkevéjtsójtéhjáa 7-meva íjcyámedítyú uwáábori úllehíjcyáábe jávu.

⁹ Áábej tsíímée píínéehójtsímeva walléemú tájívátumé íjcyame úúballehíjcyá Píívyéébere diityéké ájcúné íjtsaméiyi ñná pájtyeíñé iwáájacúne.

¹⁰ Aamée muha tétsihyi tsúcájáhréjuco meícyahíjcyánáa Píívyéébé ihjyú uuballe múnáajpi Agáábó wajtsí tétsihvu Jodéatu tsáábeé.

¹¹ Aabée múúhake ááhíveebe Páávoró ocájímííhé iújcúmííheri íhyójtsicuu, íjtyúháacyuu, íjcyane ichíácómeíñe néehí:

—Píívyéébé Apííchó muurá nehíjcyá ílluva ditye íñe ócájímííhé aabájáábeke Jerotsaréevu

ichíjchúubeke íhvéjtsóíñé tsííñé iíñúji múnáá hójtsí pañévu.

¹² Ehdúu dibye néénéllii muha teene Tsetsaréa múnáama méneerá Páávoróké dibye ipyéétu téhullévu. ¹³ Áronáacáa múúhake neébe:

—ǵínerí ámuha mekímoovéné ídátsó oke pajtyéhi? Tehdu apááñéré oke ditye chíjchúíñejívari. Óvíi néhi ihdyu oke illííhyánúhájchíí lliíhyánúmé Ávyéjuube Jetsóoke o cáhcújtsóné hallútu.

¹⁴ Ehdúu múúhake dibye néénéllii muha dííbyeke menéehíí:

—Óvíikyéhde muhdú Píívyéébe ímillédú ú ijcyáhi.

¹⁵ Átsihdyúu muha ílluréjuco meímíbájkímeyéíñe mepéene Jerotsaréevu. ¹⁶ Áamemáa múúhama tsaate cahcújtso múnáa péé Tsetsaréatu. Aamée muha méúújeté Chííperé múnáajpi tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébeke cáhcújtsoobe Natsóo jávu.

Páávoró Jacóóbóke ááhívéne

¹⁷ Átsihdyúu muha Jerotsaréevu meúújetémeke tétsíí cahcújtso múnáa tsaímíyé waatsúcúpejtsóhi.

¹⁸ Áané tsíjyúu muha Páávorómá máaahíveté Jacóóbóke. Áanáacáa tétsihyi pámeere cahcújtso múnáá túkevétsojte. ¹⁹ Áamedívúu muha meúújetémeke Páávoró úúballé ímííhévú muhdúhjáa Píívyéébe jodíómú íjcyátúrómé pañévú dííbyej téeveri méénuhíjcyanéhji. ²⁰ Áanélliihyée duurúvámé Píívyéébeke ávyéjútsoomé. Áánemáa nééme dííbyeke:

—Ehdíivane, muúbej. Muurá múhdúné míamúnáajpíjyúcooró memúnaa jodíómudítýú cáhcujtsójúcooromé úraavyépi Píívyéébee Moitséeúvuj téeveri ájcúné taúhbajúúne. ²¹ Aame nehíjcyá úhdityu uuva u úwáábohíjcyáné téenetu múu bóijcyúdú pámeekéré jodíómú tsííñé iíñújiri íjcyámeke ditye téeneri íícuvéjúcóótuki. Áhdurévá ú nehíjcyá ditye íhdéuvúu íicyahíjcyajító ííhvéjtsóne ítsíimeke ikíhdyahírotsójúcóótuki. ²² Aane íñe ¿muhdúí teéne? Muurá íñe tsúúca íchihyi u íjcyane iwáájacúcooca píhcyááveímye. ²³ Áánéllii ú méénuú uke muha menéhdúú. Íjcyámé íchihyi múúhadítýú pínéehójtsímeva wajpíímú ípyée ímiáánetúré imyéénuíñé íñéénei méénutúme. ²⁴ Áámema tsaméhjí meúcújcatsíñe méímíbájchótsaméí duurúvájá lluuwáábedívú memúnaa méénuhíjcyádu. Ááné boonétú ú áhdoó díityémá ditye ibyéérómeiki. Áijyu úhdityu íhjúvahíjcyarómé neé álliúré íjcyáneri ííhjúvahíjcyáne. Áhdure neeímyé Píívyéébee Moitséeúvuj téeveri ájcúné taúhbajúúne téhdure u úraavyéne. ²⁵ Áánetúu ihdyu tsúúca muha mécaatúnú jodíómú íjcyáturómé Jetsóoke cáhcujtsómé ílluune imyéénútuki: Tsá ditye níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke dóóityúne; tsá ditye tújpacyo dóóityúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjíma dómácójcatsíityúne. Ehdúu nééme Páávoróke.

Páávoróké ditye ékevéne duurúvájá pañévu

26 Ahdújucóo dibye diityémá pínéehójsímevámá iúcújcatsíñe péeneé. Aaméhjáa úcaavé duurúvájá pañévu iúúbáalle tééjá tehmeébeke múhdúj coojívatú íímíbájchoméíñé iníjkévaíñé botsíi pañétúétsihvu Píivyéébeke íícúvéíñé iyáábeke itsájtyeki.

27 Aanéhjáa tsané tsemáánatu iníjkévaíñé ditye néene tsúuca níjkévaríjyuco íjcyánáa Áátsiá iíñújitu tsáané jodíómú ájtyumí dííbyeke duurúvájá pañe íjcyáábeke. Áábekéhjáa pámeere tétsii íjcyámema páhduváre idyáíívétsihdyu ékeevéme.

28 Áánemáhjáa kéévánécoba néemeé:

—¡Ámuúha ijraéémuj, metsáane múúhake mépíaabóva! Áánu muurá éhne pahúlleváre úwááboobére péhíjcyaaabe ímityúné ihjyúvahíjcyá méiiñúji múnáadítyu. Áhdure Píivyéébé Moitsééuvuj téeveri ájcúne taúhbaju néene tsíjítóríyé úwáábohíjcyaaabe. Téhdure ímityúné ihjyúvahíjcyaaabe duurúvájatu. Ááneréi íjcyáíyónáa muurá íne íjtye gríéégómuke tééjá pañévu iúácóneri tútávájtsoobe tééjá pañe ííne ímityúné úújéítyúrotsíi.

29 Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeríi Éépetsó múnáajpi jodíómuube íjcyátuube Tróópimómá dííbyeke íájtyúminéllíihye. Aanéhjáa íjtsúcunúme Páávoró dííbyeke úacóné tééjá pañévu.

30 Ááneríhjáa técoomí múnáa íbóríbaavémé péé teeja duurúvájávu. Aaméhjáa Páávoróké íékéévébeke lliúcuíñú áachívu. Áánemáhjáa wátajcómé tééjá llehówááne. 31 Aaméhjáa

dííbyeke lííhyanújúcóóíyónáa tsúúca úúballe
 úújeté técoomí tsodáhómú avyéjúúbedívu.
³² Áánélliihyéhjáa pámeekéré itsodáhómuke
 íavyéjuxtémá ipíhjuúcúmema dsinécunúmé
 téhullévu. Áámekéhjáa íajtyúmíne íhvetémé
 dííbyeke iwápáácohíjcyánetu. ³³ Átsihdyúhjáa
 diitye tsodáhómú avyéjuubéréjuco iékéévéébedívú
 táuhbáné ditye ichíjchu úwáñehííñeri. Áánemáhjáa
 tétsii íjcyámeke dílloobe muubá díbye íjcyane,
 áhdure íiné hallútú ditye ehdu dííbyeke méénune.
³⁴ Ááneréjucóhjáa páhduvaré mítyane ditye
 íhjuúváné pañe tsá díbye lléébotú muhdú ditye
 nééneé. Áánélliihyéhjáa itsodáhómuke neebe
 ditye itsájtye dííbyeke. ³⁵⁻³⁶ Áhdújucóhjáa ditye
 íhcyóómivu itsájtyéébeke tsájá niityéwaahyóvú
 iúújetétsótsihdyu ílluréjuco íhbúcuíñúné
 míamúnaa íjyévé ‘áádikye mélliihyánu’ néémere
 úráávyénélliihye.

Páávoró íhyallúvú íhjuváne

³⁷ Áábekéhjáa ditye íhjá pañévú ááhívétsóíyónáa
 neebe diityé avyéjúúbeke:

—¿A tsá o íhjuúváityuróne?

Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca eene ú piivyété gríéégómú íhjuúrí
 u íhjuváne? ³⁸ ¿Aca tsá Ejíhto múnáajpi u
 íjcyatú éhnée ímityúmeke u újcúmema íñéubará
 píivyétúné ííñújivu u pééne ímityúné múúhá ííñújí
 avyéjúúbedítýú u itsámeíhíjcyáábe?

³⁹ Áánélliihyéhjáa Páávoró néé dííbyeke:

—Muurá ihdyu oo jodíómuubéré Tsiríítsiá iĩńújiri ijycacóomí Táátsó múnáajpi. Ahdícyane ihdyu cána óvíjyuco oke daacu tsáraahóvú o ihjyúva míamúnáama.

⁴⁰ Ahdújucóhjáa diibye ávyéjuube íhvéjtsoobe ni-ityéwááhyó hallútú diityéké íhyójtsiri nééne ditye cúúvéhulléré ijcyaki. Aaméhjáa dáíívyénemáyé ihjyúvaabe heeberéomú ihjyúri.

22

¹ Neebéhjápeé:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ímíñeúvú melleebúcunu ámuéhakye táicyánéjcu o úúballéne.

² Ehdúhjáa diibye heeberéomú ihjyúri íhjúvánhéllii ímíñeúvú lleebúcunúmé dííbyeke.

³ Áamekéhjáa neébe:

—Oo muurá jodíómuube Tsiríítsiá iĩńújivúu Táátsó coomívú oke ditye tsímávaábe. Ároobée ihdyu ó keemévé íchihvúré Jerotsaréevu. Áábekée oke Gamariée úwáábohíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa úráavyehíjcyáné taúhbjaju. Aabée ó imíllehíjcyará múhdutú tsaímíyé Píívyéébeke o íícúvéébeke o cáhcújtsóiyóné táííbúuri. Ahdu muurá icyooca ámuúha. ⁴ Ároobée táwaajácútubáané íñe ímíáájú cahcújtsó múnáahjáa ijcyámeke o dsíjívétso ímityúné ó dáríívehíjcyá dityéváa téénetu íhvetérokí. Opée ó tsatyéhíjcyá wajpíímumáyé walléémuke ditye icyúvéhoojánuki. ⁵ Aane muurá llúúvájte avyéjúúbema duurúvájá túkevéjtsojte waajácú okée waajácúhaamínema iwálloone Damájcori íjcyáné cahcújtsó múnáa éllevu. Aabée

téhullévú tsúúca o péé oováa o dóhjinújemeke íchihvu Jerotsaréevu ditye ícúbáhraki.

*Páávoró úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujsóne
(Hch 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Aanée Damájcovu oke ditye wáalloobe juuváyí o péhíjcyárónáa cójijpiine técoomíj pihívurējuco péécutéré óhdivu ávyetá ihnáhó nééne péeté cádiivyéné cáámetu. ⁷ Aanée oke íjcaáyó baavújuco. Áábekée oke Jetsóo o ájtyúmítuube nééhií: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekíami oke ú pátsáricyohíjcyaj?” ⁸ Áánélliihyée o nééhií: “¿Aca múha uu, Ávyējuúbej?” Áánélliihyée oke neébe: “Oo Jetsóo Natsarée múnáajpi oke u pátsáricyohíjcyaaábe.” ⁹ Aanée téijyu óóma íjcyame teene peete íajtyúmíneri íllityéhi. Áromée ihdyu tsá lléébotú dibye óóma íhjuváne. ¹⁰ Aanée awáá ehdu oke dibye néénéllii o néé dííbyeke: “Ávyējuúbej, ¿aanéhaca íná ú imíllé o méénune?” Áánélliihyée oke neébe: “Wa ihdyu dipye Damájcovuj. Téhullévúi uke neeímyé íná u méénuíñe.” ¹¹ Aabée teene peete muhdú oke táhálluúúcú cúúvetétsoobe o hálluvájúcóótúúbeke óóma íjcyaméréjuco oke úújetétsóné téhullévú.

¹² Áijyúu ‘Ananía’ némeíbyé tsáá taéllevu Píívyéébée Moítséeúvuj tééveri ájcúné taúhbaju néhdújuco icyahíjcyaaábeke ímí míamúnaa íjtsúcunúúbe. ¹³ Aabée itsááne oke nééhií: “Muúbej, tsúúca ú hallúvá tsiíñe.” Ehdúu oke dibye néénemáyé íiné imíjyaú ó íitėjucóóhií. ¹⁴ Átsihdyúu oke neébe: “Muuráhjáa tsúúcajátújuco méíhdé múnáaúvú cáánívahíjcyaaabe Píívyéébe uke

mémenúné ímiáábé Jetsóoke u ájtyúmiibe íhjuváné u lléébóne díbye ímillédú u íjcyaki. ¹⁵ Áánéllíi ícyooca pámeekéré dííbyedítú íjcyáné uwááboju ú úúbálléhíjcyááhi. ¹⁶ Áhdícyane íínerí íjtsámeítuube dííbyedívuréjuco cátóróóvéne dííbye mémeri táuméi Píívyéébeke páneere díimítú díbye íábájíveki. Ááne tsójtsótsaméi.” Ehdúu oke neebe Ananía.

Páávoru úúbállé Píívyéébe dííbyeke wálloone jodíómú íjcyátúme éllevu

¹⁷ Aabée Jerotsaréevu tsiíne o óomiibe duurúvájá pañévú o úcáávéne Píívyéébema o íhjuvahníjcyánáa óhdivu bóhówaavéné naavédú nééneé. ¹⁸ Ááné pañée Jetsóoke o ájtyúmiibe oke néehíi: “Ícúí dípye tsiéllevu íchihdyu Jerotsaréetu. Muurá tsá dítye íícúvéítú táuwááboju u úúbálléróneri.” ¹⁹ Áánéllíihyée dííbyeke o néehíi. “Ávyéjuúbej, áánerá oke waajácúmé ópée dícyahcújtso múnáake pihcyáávejááné pañévú o wápáájcómeke o cúvéhoojánuhíjcyaaabe o íjcyane. ²⁰ Áhdurée muurá díwákimyéi múnáajpi Ejtéebá díuwááboju méénuhíjcyáábeke dítye dsíjívétsóijyu díityémá o íjcyáábema tsaméhíjjuco muha tehdu dííbyeke meméénune. Téijyúu muurá ó téhmehíjcyá díitye dííbyeke llíihyánúmé wajyámúúne.” ²¹ Ehdúu o néérónáa tsiíne oke neébe: “Árónáa ú peé íchihdyu tsíhullévú jodíómú íjcyátúrómé pañévú uke o wálloónéllíihye.” Ehdúhjáa úúbáleebe Páávoru.

Páávoru tsodáhómú avyéjuúbé hójtsí pañe

22 Aanéhjáa dííbyeke illéébúacunúhíjcyáróne kéévánécoba néémeé: ¡Tsáhájucó aabye íjcyáítyuróne! ¡Ílluréjucó mélliihyánu! 23 Ehdúhjáa néémere íwajyámúúné cáámevu wájójcoméré téhdure bálliijyu wájójcóhi. 24 Áanélliihyéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube néé ítsodáhómuke ditye iááhívétso páñéejávú dííbyeke. Áanemáhjáa neebe ditye iwátsíhcyúúbeke idílló íné hallútú dííbyedítýú ditye íjyácunúhíjcyáne. 25 Ahdújucóhjáa ditye iwátsíhcyu dóhjínuube tsaapi tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyáábeke nééneé:

—¿Aca ihdyu múúne eene ámuha romáánómuube íjcyáné waajácúháámima íjcyaróóbeke íná néétume méwátsihcyúhi?

26 Ehdúhjáa Páávoró nééne tsodáhómú avyéjuube pajtyétsó páñétúejpihdívu. Neebéhjápeé:

—Tsáma téíibúwá díícyaco áábyeke muhdú u méénúíhajchíijyu. Muuráhjáhaca ihdyu romáánómuube íjcyáné waajácúháámima dííbye.

27 Áanélliihyéhjáa páñétúejpi ipyééne néé dííbyeke:

—¿Ava úhdi íjcyáné romáánómuube u íjcyáné waajácuháámij?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ééé.

28 Áanélliihyéhjáa neebe ávyéjuube dííbyeke:

—Téhdurée muurá mítyane ó ahdó romáánómuube o íjcyáííné waajácuháámi.

Áanélliihyéhjáa Páávoró nééhií:

—Árónáa ihdyu llihyómútsidi téhdure tene íjcyánéllii ó néé páñétúejpi o íjcyane.

29 Ehdúhjáa dibye néenélii ihvejtsomé dííbyeke. Áhduréhjáa ávyéjuube íllityé romáánómuube íjcyané waajácúháámima íjcyáábeke ehdu imyéénúneri.

Jodíómú túkevjtsojté úmíwari Páávoró íjcyane

30 Áané tsíjyúhjáa imíllebe iwáájacúné ímichi íiné hallútú imúnaa jodíómú dííbye Páávoródítú íjyácunúne dííbyé hallúvú páhduváre úúbállehíjcyáne. Áánemáhjáa neebe ditye dííbyedítú íjcyané uwáñehííne itsíñúúne ípíhjúcu pámeekéré ávyéjuktéké llúúvájte avyéjuktéma. Áámé úmíwávúhjáa dííbyeke íjyócuycároóbe.

23

1 Aabéhjáa Páávoró díityédívú ííteebéré néehíí:

—Ámuúha tamúnaaj, muurá íjcyoojívújuco Píívyéébe húmíj píinévú tsáháturo ímityúné o méénutúne.

2 Ehdúhjáa dibye néenélii llúúvájte avyéjuube Ananíá táuhbá tsaatéké ditye iwábáájco dííbyeke.

3 Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca taúhbaju néé muhdú o íjcyane óóma u ímíbájchoki? ¿A tsá u wáájacutú teene taúhbaju néené tsíjtoríyé óhdivu u táuhbané oke ditye imyéénuki? Uke téhdure Píívyéébe méénuú bañú múnáajpi u íjcyáábeke.

4 Áánéliihyéhjáa tsaate néehíí:

—¿Aca muhdú eene íllure ú uuhívaté Píívyéébere pícyoobe llúúvájte avyéjuube páñétúejpi íjcyáábedi?

5 Áánéliihyéhjáa neebe:

—Áronáa tsá o wáájácutú dibye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyane. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tsá múu ímityúné íhjuúvatú ávyéjútédítu.” Ehdúhjáa neebe Páávoró.

⁶ Botsíikyéhjáa waajácuube tsadotséómuma paritséómúejte diitye ávyéjute íjcyane. Áánéllihyéhjáa neebe kéévánécoba:

—Ámuúha tamúnaa, oo muurá paritséómú uwáábóo úráávyehíjcyáábé hajchi. Aabée téhdure téené uwááboju ó úráávyehíjcyáhi. Áábeke íñe oke ámuha médíllóhíjcyá dsíjívémé tsiíñe bóhíine o cáhcújtsónéllííhye.

⁷ Ehdúhjáa dibye néénéllii diitye ávyéjute tsaamééré itsípájújcatsíñe ílluréjuco pájúvanújcatsíñe. ⁸ Diityéhjáa muurá tsadotséómú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjúcootúne. Áhduréhjáa itsúcunúhijcyámé níjkyéji múnáama panévaré ápííchoháñé íjcyatúne. Áánetúhjáa ihdyu paritséómú cáhcujtsó ténehji íjcyane. ⁹ Aaméhjáa íhjuúbari íjcyánáa diitye paritséómudítuú tsaate taúhbájú uwáábojte nééhií:

—Muurá tsá áánu íná ímityúné méénutúne. Áábema tsáijyu múu ímíááné níjkyéji múnáajpi íhjuúvánáa jíveekí Píívyéébeke múhdurá médáríívéiyáhi?

¹⁰ Ehdúhjáa ditye táhjájcatsíñeri tsodáhómú avyéjuube íllityéne íjtsúcunú ditye Páávoróké méénúíñe. Áánéllihyéhjáa tsiíñe neebe ítsodáhómuke ditye itsájtye bíwáhullévúré íhcyóómivu dííbyeke.

11 Ápejcohjáa Jetsóó dííbyedívú ibóhówáávéne nééhií:

—Imíchi díícyáne ííneri áábímeyétyuubéré íñe táuwaáboju íchii Jerotsaréeri u úwáábohíjcyádúré idyé dúwááboco Róómárií. Ehdúhjáa Jetsóó néé Páávoróke.

Páávoróké imíllerómé illííhyánúne

12 Áané tsitsíivevúhjáa imúnaa jodiómú pítýácójcatsíyá ímiáánetúré dííbyeke idsíjívétsoíñe. Áánemáhjáa néjcatsímyé ííneubará imájchóityúné dííbyeke illííhyánútúné hajchóta. ¹³⁻¹⁴ Ehdúhjáa dííbyedítýú pítýácójcatsímyé 40-mevá ehniíñevu íjcyame. Aaméhjáa llúúvájte avyéjújtemá ítyúkevéjtsojté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—Muha ímiááne Píívyéébe lléébónáa mepítýácójcatsí ííneubará memájchóityúné Páávoróké muha mellííhyánútúné hajchóta.

¹⁵ Áánéllii méneeco tsodáhómú avyéjúúbeke dibye péjcore ámúha éllevu itsíva dííbyeke. Árónáa ihdyu méneeco dííbyedítýú íjcyáne ihjyu ámuha medílo dííbyeke mepíuváne. Áijyu muha tsúuca máarúcóónuú ámúhadívú dibye úújetétúné ihderé muha mellííhyánuki.

¹⁶ Ehdúhjáa ditye pítýácójcatsíñe Páávoró beebe iwáájácúne íícúi tsodáhómu coomívú ipyééne úúballeté diibye ííñáhnikye. ¹⁷ Áánélliihyéhjáa tsáápiikye tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváábeke neebe Páávoró:

—Áánu ováhtsáwúuke tsajtye páñétúejpi ámúhá avyéjúúbe éllevu dibyévá íñáñháubá iúúballe dííbyeke.

18 Ahdújucóhjáa dííbyeke dibye tsájtyene ávyéjúúbe éllevu. Aabéhjáa neeté dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, éhne cúúvéjari ijcyabe Páávororo oke néénéllii ó tsivá áánu ováhtsáwúuke diéllevu díbyévá íhya ñná uke iúúbálleki.

19 Áánélliihyéhjáa íhdyúétsihvu itsájtyéébeke neébe:

—¿ñná ú imíllé oke u úúballéne?

20 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tamúnaáne jodiómú pítyácójcatsí ukévá iñééiñe péjcore u tsájtye Páávoróké diityé avyéjuté éllevu dítyévá idílló dííbyeke ñná dííbyedítýú íjcyané ihjyu. 21 Áróneri tsá u íícúvéityúne. Íjcyámé 40-mevá ehnííñevu dííbyekévá illííhyánu árucóónuímye. Aame néjcatsí ímiááneva imyéénuíñé Píívyéébe lléébónáa ipítyácójcatsíñe. Aamévá dííbyeke illííhyánútúné hajchótá tsá íñéubará májchóityúne. Aame ícyooca tehme muhdú diityéké u nééneréjuco.

22 Ehdúhjáa dibye tsodáhómú avyéjúúbeke úúbálléné boone ipítyájcoóbeke neebe dibye muucá iúúbállétu teéne.

Ávyéjuube Pééri éllevu Páávoróké ditye wálloóne

23 Átsihdyúhjáa diibye avyéjuube múityétsikye itsodáhómú avyéjutédítyú ipíúváne néé dityétsí iújcu 200-meváké tsodáhómuke ulléri pééímyeke, 70-meváké íjímudi pééímyeke, 200-meváké cávaájcoháñema pééímyeke, ditye ipyéé Tsetsaréavu tépejcojuco. 24 Áhduréhjáa neebe ditye tsáapi íjjuke íimíbájcho dííbyedi Páávoróké itsájtye avyéjuube

Péerí éllevu. ²⁵ Áamemáhjáa waajácuháámí wálloobe illu iñéhaámi:

²⁶ “Ávyéjuube Péeríj, oo iñe Cáráóodio Ríitsia o íjcyabe úúma ó ihjyúváhi. ²⁷ Áánukée tsúuca imúnaa jodíómú iékéévéébeke lííhyanújúcóóróóbeke tátsodáhómuma diityédítýú ó dojtúcú romáánómuube íjcyané waajácúháámima dibye íjcyane o wáájácúnema. ²⁸ Áánemáa ó tsajtyé dííbyeke diityé ávyéjujté éllevu ííne déjúcotú dííbyé hallúvú ditye páhduváré úúbállehíjcyané o wáájácuki. ²⁹ Aabée ó waajácú apááñéré ityaúhbajúúné hallútú ditye ehdu dííbyeke dáíívehíjcyáne. Aane tsá íiná íjcyáturó ditye téené hallútú icyúvéhoojánúúbeke dsíjívétsóiyóne. ³⁰ Áábeke iñe diéllevu ó wallóo imúnaa íjcyarómé dííbyeke illííhyánuíñé pítyácójcatsíñé o wáájácúnema. Áámeke o nées ditye páñetu diéllevu ipyééne díhyúmíri iñéé ííne hallútú dííbyedítýú íjyácunúhíjcyáne. Ahdícyane wái díícyaj.”

³¹ Ehdúhjáa néhaamímá tsodáhómú pejco tsajtyé Páávoróké Ajtíipatírí coomívú íavyéjuube néhdújuco.

³² Ááne tsitsíívevúhjáa tsaate tsodáhómú ulleríyée péeme ílluréjuco oómiñe íhcyóómivu. Áánetúhjáa tsi-jtye íjímudíi péémeréjuco cóhbaavéné Páávoróma.

³³ Aaméhjáa Tsetsaréavu ávyéjúúbedívú dííbyeke iúújetétsóne ajcú teene waajácúhaamívú dííbyeke.

³⁴⁻³⁵ Áhaamíhjáa ávyéjuube iéévéné níjcautu dilló Páávoróké kiá múnáajpí dibye íjcyane. Aanéhjáa Tsiiríitsiá iíñúji múnáajpi dibye íjcyane iwáájácúne

neébe:

—Cána óvíi ímichíi díhyallúvú páhduváré úúbálléhíjcyámé wajtsí mewáájácu muhdú úúma tene íjcyane.

Áánemáhhjáa neebe ditye ipícyo dííbyeke ávyéjuube Heróódeúvu jávu.

24

Ávyéjuube Pééri úmíwávú Páávoró íhjuváne

¹ Átsihdyúhjáa tsáhojtsíj coojívatu páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Ananíá tsáá Tsetsaréavu túkevéjtsójtéma. Áámemáhhjáa téhdure Téétoro tsáá ímityúné múúne méénúmé hallúvú íhjuváabe. Aaméhjáa diibye ávyéjúúbedívú iwájtsíne úúballévá ímityúné Páávoró hallúvu. ² Áábekéhhjáa diityé éllevu ditye tsájtyéébé hallúvú Téétoro úúballéjucóó ávyéjuube Péeríkyeé. Neebéhhjápeé:

—Ávyéjuúbej, mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyaaabe pane u wáájácúúbé túkevéjtsójú pañe muha tsaímíyé meícyahíjcyánéllíihye. ³ Muurá muha páhduube dítyúkevéjtsójú pañe méijcyáhi. Áánéllii mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyáabeke. ⁴ Aane mítyane uke o túhújtsótu uke o néé okéi u lléébúacunú múhajchótáwuú úúma o íhjuváne. ⁵ Muurá muha méwaaajácú áánu ávyeta panévá iñújínneri íjcyané jodíómuke ííbórínubéré péhijcyáne. Aabe natsarénómuube Jetsóoke úráavyehíjcyámedítyú ímichi páñétúejpi. ⁶ Muuráhhjáa duurúvaja díbye tútávájtsóíyónáa muha meékéévéébema méimíllerá teene

meímíbjachóné muhdú múúhá taúhbaju néhduú.
 7 Áronáacáa tsodáhómú avyéjuube Ríitsia múúhá
 hójtsí pañétú dojtúcú dííbyeke. 8 Áánemáa neebe
 dííbyé hallúvú úúbállehíjcyámé itsáá diéllevu.
 Ahdújuco íñe muha metsááne diéllevu dííbyé
 hallúvú muha meúúbállehíjcyáméjuco. Aane
 cáhawáá óví pañetu ú dilló dííbyeke u wáájácu
 muhdú nééné déjúcotu muha meúúbállehíjcyáné
 dííbyé hallúvu. Ehdúhjáa neebe Téétoro Pééeríkyeé.

9 Téhduréhjáa tétsihyi íjcyame tsijtye jodiómú
 nehíjcyá ímiáánéjuco ehdu tene íjcyane.
 10 Áánéllihyéhjáa ávyéjuube Pééri úbahcyó
 Páávoróké dííbyeréjuco íhjúvaki. Ahdújucóhjáa
 díbye nééneé:

—Muurá ó waajácú múhdúné pijcyábájucó
 íñe iinújiri ímítyúnéhjí ímibájchoobe u íjcyane.
 Áánéllii mítyane ó ímíjyuuvé táicyánéjcu o
 úúbálleneri. 11 Aane ihdyu cáhawáá óví
 apááñéré ú waajácú Jerotsarévúu Píívyéébeke
 o dúúrúvájétsihdyu botsíi 12 coojívaré meíjcyane.
 12 Tsáháa múha oke ájtyúmitú tsaatémá o
 táhjájcatsímyeke o íbórínuhíjcyáné duurúvájá
 pañévu, pihcyáávejááne pañévu, tsiéllehjúvu.
 13 Aane muurá íjtye ávyeta tsá wáájácutú íñé
 hallútú táhallúvú iúúbállehíjcyáne. 14 Áánetu
 cáhawáá uke o úúballe apááñéré táihdé
 múnáaúvúu cáánívahíjcyaaabe Píívyéébeke o
 íícúvéébeke o úraavyéne. Dííbyeke ihdyu ó
 úráavyehíjcyá béhjítori eene múhdurá ditye
 óhdivu ítsúcunúhíjcyájítori. Aabe idyé ó cáhcujtsó

dííbyé ihjyú uubáalle múnáá waajácúhaamínetu dííbyé taúhbaju cáátúnúmeíñéhjima tsíñehji íjcyane. ¹⁵ Muurá ditye cáhcujtsódúré dííbyeke o cáhcújtsoobe ó waajácú ímiáméhjima ímityúroméhjí dsíjívémé bóhííñe. ¹⁶ Áánéllii ó imíllehíjcyará tsaímíyé Píívyéébema o íjcyane. Áhdure idyé ó imíllehíjcyará tsaímíyé míamúnáama o náhbévájcatsíñe.

¹⁷ Aabée muurá múhdúne píjcyá lliiñé tsiélléhjí o péhíjcyátsihdyu o tsáá táiiñúji múnáake o píaabóvaabe idyé dííbyeke o íícúve iyámeke o cóvájtsóneri. ¹⁸ Éhdurée nénéhjiri duurúvájá pañe o íjcyáábeke Áátsiá iiñújiri íjcyame tamúnaa oke ájtyumí dityée méénuhíjcyádújuco tééjá lluvváábedívú o ímíbájchómeííbyeke. Áánáacáa tsá tétsihyi tsijtye íjcyáaturóne. Aabée tsáháturo téjyju muucá o íbórinutúne. ¹⁹ Aane bo óví eene táhallúvú úúballehíjcyámé íllevu itsáane úúballévá ímiááné ímityúné táhallúrí íjcyáhajchííjyju. ²⁰ Óvíikyéhde aatyéré úúballé ííne ímityúnéhjáa tamúnáá avyéjyjtémá o méénune íajtyumíne. ²¹ Ááneráhjáa apááñéré diityémá o íjcyaaabe pámeere lléébónáa o néehíí: “Oke íñe ámuha médíllóhíjcyá dsíjívémé bóhííne o cáhcújtsónéllííhye.”

²² Ehdúhjáa Páávoró néénéllii ávyéjuube Pééri ílluréjuco téené ihjyju íhvejtsóné ímíhyéhjáa díbye úráávyenécjú iwáájácúnéllííhye. Áánemáhjáa neebe diityéke:

—¿A ehdúhaca teéne? Ané óvíi tsodáhómú avyéjuube Ríítsia tsáá botsíi ámúhama

meímíbájchoki.

²³ Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neebe tsáápi tsodáhómú avyéjúubeke díbyéi tétsihvúré ipícyo dííbyeke. Áanemáhjáa neebe díbye íhvéjtso imúnaa dííbyeke iááhívehíjcyaki.

²⁴ Átsihdyúhjáa tsúcájá íjcyánetu Pééri tsiíñe tsáá dííbye éllewu mewa Drotsíúrama jodíómulle téhdure íjcyállema. Aabéhjáa píúvá díibye Páávoróké díbye diityétsima íhjíyúva muhdú Jetsocríjtoke mecáhcújtsónetu. ²⁵ Áánéllihyéhjáa íhjíyúvaabe muhdú tsaímíyé meíjcyá ímítyúnéjcutu metéhmémeíñetu. Áhduréhjáa íhjíyúvaabe nihñéétsihvúré Píívyéébe muhdú míamúnaa ícyahíjcyané ímíbájchóíñetu. Ááneríhjáa ávyéjuube ííllityéne dííbyeke nééhií:

—Wa ílluréjuco dípyej. Néhíjyáca idyé tsiíñe uke ó píúvaá múhtsima u íhjíyúva téénetu.

²⁶ Aanéhjáa díibye Pééri íjyácunúhíjcyá dsíídsidívú Páávoró áhdóiyóneri ílluréjuco dííbyeke íjchívyétsoki. Téénéllihyéhjáa wáájácúroobéré píúvahíjcyá dííbyema íhjíyúvaki. ²⁷ Ehdúhjáa pajtyéné míñéécú píjcyábá hajchóta. Átsihdyúhjáa Pééri ílluréjuco íhvejtsóné ávyéjuube íjcyane. Áábé cápayóóvéhjáa Póótsio Péjtórjúco úcaavéne. Aanéhjáa Pééri jodíómuma ímí íjcyane ímílléne pícyoíñú cúúvejávúré díibye Páávoróke.

25

Páávoró Péjtó úmíwari

1 Aanéhjáa diibye Péjtoréjuco téené iinújí avyéjúúbedívú úcááveebe pápihchúúj coojívatu péé Tsetsaréatu Jerotsaréevu. 2 Áábekéhjáa téhullévú túkevjtsojtémá llúúvájte avyéjujte úúbállépejtsó ímityúné Páávoró hallúvu. 3 Áánemáhjáa néeme dibye ipíúva dííbyeke Jerotsaréevu. Aaméhjáa pítyácójcatsíyá juuva iárucóónúne dííbyeke illíihyánúpéjtsóíñe. 4-5 Ehdúhjáa diibye avyéjúúbeke ditye néerónáa neebe diityéke:

—Bo néhi caatyé amúhadítú avyéjujte íjcyame óóma Tsetsaréavu mepe amuha téhullévú meúúballe dííbyé hallúvú ímiááné ímityúné dibye méénúhajchííjyu. Muurá téhulle diibye cúúvéjari. Áhullévú lléváhréjuco tsiíñe o pééhiñe. Ehdúhjáa neebe Péjtoó.

6 Aabéhjáa teene Jerotsaréeri íjcyá íhyotsítú pápihchúúj coojíváubáhjápeé, íhjáa mityá pahójtsícúj coojívaj. Átsihdyúhjáa péjúcoobe Tsetsaréavu. Áané tsiíjyúhjáa teene idíllóítsihvu iácúúvéne píuvájúcoobe diibye Páávoróke. 7 Áábekéhjáa ditye wájtsítsóóbedívú Jerotsaréetu péené jodíómú ipíhcyáávéne dííbyé hallúvú úúballéjucóó ímityunéhji. Ároméhjáa íllure báñúmeíhi. 8 Aabéhjáa Páávoró ícyánéjcutu nééhií:

—Tsáháturo tsáma iná ímityúné o méénutú tamúnaa jodíómú taúhbájutu, téhdure diityé duurúvájatu. Téhdure tsáháturo páñétúejpi romáánómú avyéjúúbedítú ímityúné o íhjúvatúne.

⁹ Ehdúhjáa Páávoró néérónáa Péjto dííbye múnaa jodíómuma ímí íjcyane ímílléne néé dííbyeke:

—¿Aanéhaca ú imíllé Jerotsaréevu meímíbjachóné eene ñná díhyallúvú ditye úúbállehjýcýáne?

¹⁰ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Árónáa muurá tétsihýjyuco oo ehdu nénéhjí ámuha romáánómú meímíbjachohýcýáitsíí amúhá avyéjuube méménútsihyi. Aane muurá ú waajácurá íiné imítýúné o méénúturóné tamúnaa jodíómuma.

¹¹ Muurá ihdyu ímíááné imítýúné o méénuca ó pájameíyá oke ditye illíhyánuki. Keená ‘tsáhaá’ o nééiyóne. Áánetu íñe táhallúvú ditye úúbállehjýcýáronéhjí ímíááné íjcyátúhajchíí tsá oke múha íhvéjtsóityú diityé hójtsí pañévu. Áánéllíí ó imíllé amúhá avyéjuube pañétúejpíyé óóma teene ímíbjachóné.

¹² Ehdújáa Páávoró néénéllíí Péjto pámeekéré ípítýácócatsíhýcýámeke ipíjýúcúmema idíllójcatsíñe néé dííbyeke:

—Ehdu idyé muuha romáánómú avyéjuube pañétúejpíyé úúma ímíbjachóné u ímilléné ané óví dííbye éllévúrjúco u pééneé. Ehdúhjáa Péjto néé Páávoróke.

Páávoró ávyéjuube Agríipá úmíwari

¹³ Átsihdyúhjáa idyé múhdúj coojívatúrá tsijpi ávyéjuube Agríipá péé mewa Bereníitsema Tsetsaréavu Péjtóke ááhívetémútsi. ¹⁴ Aamútsíhýyáa téhulle íjcyámútsikye diibye Péjto úúballé Páávoró tétsihyi íjcyane. Neebéhjápeé:

—Íjcyaaabe íchihyi tsaapi cúvéhóójari Pééri pícyoíñuúbe. ¹⁵ Áábé hallúvúu jodíómú túkevýtsojtémá llúúvájte avyéjujte ímityúné oke úúbálleté Jerotsaréeri o íjcyáábeke oováa dííbyedívú o méénútsoki. ¹⁶ Árómekée o nééhií: “Tehdu muha romáánómú peecútéré muucá medsíjívétsóyónejíí tsaate tsíjtyé hallúvú úúbállémema ditye díllócatsítýúhajchííjyu.” ¹⁷ Ehdúu o néérónáa ditye óhdivu píhcyaavéjúcóónéllii awáa tsíjcyooji o díllóitsihvu o íjcyáne ó píuvá dííbyeke. ¹⁸ Áábe éllévúu tsááme ímityunéhjí dííbyé hallúvú úúbálléhíjcyáme. Aanée ó ijtsúcunú ímiááné dibye ímityúné méénuhíjcyáné dííbyé hallúvú ditye úúballeíñe. Áronáacáa tsá tehdu tene néétune. ¹⁹ Apáañéree nehíjcyámé Jetsóó dsíjivéjúcóóbeke dibye ‘íjcyaaabe’ íñéene úráavyehíjcyáne. ²⁰ Ehdúu nénehji o ímíbájchóítýúrónéllii ó neerá dííbyeke dibye ímílléhajchíí Jerotsaréevu muha dííbyema teene meímíbájchotéki. ²¹ Áronáacáa imíleebe páñétúéjpmáyé Agójtoma teene ímíbajchóne. Áánélliihyée dííbyeke o néé dibyéi cúúvéjaríyé íjcyaa dííbye éllévu o wállóótúné hajchóta.

²² Ehdúhjáa Péjto Agríípake úúbállénéllii neebe dííbyeke:

—Aane ihdyu ó lleebúcunúiyá téhdure dibye íhjuváne.

Áánélliihyéhjáa Péjto nééhií:

—Cáhawáá óvíi péjcore tsaabe dibye íhjuváne u lléebúcunúki.

²³ Ehdúhjáa Péjto dííbyeke néénéllii tsíjcyooji tsiíñe tsaamútsí Agrípamútsí méwama. Ávyéta

ímíhjáa íicyáávéne aahívemútsí dííbyé já pañévú tsodáhómú avyéjútémá tsijtye técoomí ihtsútújtéma. Áánáacáhjáa Péjto píuvájucóó diibye Páávoróke. ²⁴ Áánemáhjáa neebe diityéke:

—Ayúju, ámuúha, pámeere íñe múhdumé ávyéjuube Agríípama meíjcyamej. Áánújuco íchii dííbyé hallúvú ímityúné Jerotsarée múnáama Tsetsarée múnáa oke úúbállehíjcyaaábe. Áánúdityu nehíjcyámé dííbyekévá illííhyánúiyóne. ²⁵ Arónáa íjcyánejíí ííne déjúcotu díbye dsíjívéiyóne. Áábeke ó wálloó páñétúejpi Agójto éllevu dííbyema teene díbye íímibájcho dííbyerée ímíllénéllííhye. ²⁶ Áábedityú diibye páñétúejpikye o cáátúnúiyóné o ítsámeíhíjcyarónáa íñe ámuha metsáánéllíí amúhadívú ó íjchívyetsóhi. Áábeke cáhawáá óví aabye ávyéjuube Agríípá dilló muhdú díbye úúballéné botsíi mecaátunúné páñétúejpi ávyéjúúbe éllevu mewálloóki. ²⁷ Muurá tsá tene ímityú tsaapi cúúvéjari íjcyáábeke pecútéré mewálloone páñétúejpi éllevu ímichi ííne déjúcotú dííbyeke mewálloone úúbálletúmére. Ehdúhjáa Pejto néé diityéke.

26

Agríípá úmíwávú Páávoró úúballé muhdú íicyahíjcyáne

¹ Aanéhjáa Páávoróké diibye ávyéjuube Agríípá néehíi:

—Cána dihjúváj.

Ahdújucóhjáa díbye íhjuváne. ² Neebéhjápeé:

—Ávyéjuube Agrípaj, mítyane ó ímíjyuuvé muhdú tamúnaa jodíómú íjcyarómé táhallúvú ímítyunéhjí úúbállehíjcyánetu ícyooca díúmíwávú o íhjúváne. ³ Muurá ú waajácú muhdú muha meícyahíjcyánéhjí hallútú metáhjácatsíhíjcyáne. Aane cáhawáá ímíñeúvú lleebúcunu úúma o íhjúváne.

Muhdú Páávoró ícyahíjcyáne Jetsóoke ícyáhjútsótúné ihde

⁴ Muurá waajácúmé muhdúhjáa diityémá o píivyene Jerotsaréeri múúhá íñújiri. ⁵ Téhdure waajácúmé táováhtsadítyúré paritséómuube o íjcyaaabe íñe muha meúráávyehíjcyajító o úraavyéne. Aane téhdure íímílléhajchíí úúbálléiyóme. ⁶ Áábeke íñe oke íchihvu tsivámé Píívyéébéé dsíjívemeke íbóhíitsoíñé méíhdé múnáaúvuke néhíjcyáne o cáhcújtsónéllíi teene oke idíllóki. ⁷ Muurá 12-nevá dohjíba múnáa muha meíjcyame Píívyéébeke paíjyuvaré méíícúvehíjcyá díbyéé nééne muha maájtyúmíki. Ehdu nééne hallútú íñe tamúnaa táhallúvú ímítyunéhjí úúbállehíjcyáhi, Ávyéjuúbej. ⁸ ¿Ácooca ámuha tsá mecáhcújtsotú Píívyéébe dsíjívemeke bóhíitsóne?

Muhdú íhdéuvu Páávoró Críjtó uráávyé múnáake pátsáricyohíjcyáne

⁹ Ópée muurá idyé o íjcyároobe Natsarée múnáajpi Jetsóodítyú ímityúné o íjtsámeíñé ó itsúcunúhíjcyá tehdújuco o méénune. ¹⁰ Ehdúu ó méénuhíjcyá Jerotsaréeri. Muuráhjáa llúúvájte avyéjute oke néhdújuco cúvejáánuubéré o

péhijcyáné cahcújtso múnáake. Téhdurée tsaméhjjuco muha mepityácójcatsiñe tsaatéké medsiñvétsohijcyáne. ¹¹ Ehdúu diityéké ícúbáhraabéré ó pehijcyá pihcyáávejáané pañevú dityévaa teene ímiá uwáábojúhacáa íjcyane icyáhcujsóné íhvéjtsóroki. Áamekéé tsarí o íjtsúcunúne pátsaríjcyoobéré ó pehijcyá pahúllevaré tsiíñe iñújñineri íjcyárócoomíjiri.

Páávoró tsiíñe úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujsóne

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Aabée idyé téénevúré ó peerá Damájcovu llúúvájte avyéjujte oke wállóónéllíihye.

¹³ Áronáacáa juuvávyú cójijpñine núhba ájchú ehniíñevu íamítsaráhcó íjcyane peete óhdivu cádiivyéné pámeere oke náhbénúmema múúhake ajchúcunúhi. ¹⁴ Aamée muha máákityé baavújuco.

Áánáacáa oke tsaapi muuha heberéómú ihjyúrí néehí: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekíami oke ú pátsarícyohijcyaj? Muurá uure ú tútávátsámeíhijcyá éhne múúne ócáji naatsóú iñúbíjcóne iye tútávájtsámeídyu.” ¹⁵ Áánéllíihyée o néé dííbyeke:

“¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Áánéllíihyée oke neébe: “Oo Jetsóó oke u pátsarícyohijcyáabe.

¹⁶ Ahdícyane ílluréjuco díjyocúúve. Muurá íñe ícyooca úhdivu ó bóhówaavé óhdityu íjcyáné uwááboju u méénuki, áhdure bóónétu tsiíñe úhdivu o bóhówájtsóné uwááboju u méénuki. ¹⁷ Aabe ijcyá uke ó llííñeé dimúnaa jodíómuma tsiíñe

iñújñi múnaa uke imyéénútuki. ¹⁸ Áánéllíi uke ó

wallóo dityé éllevu diityéké u wáájácútso Naavéné hójtsí pañe íicyahíjcyánetu ditye íjchívye Píívyéébé icyánejcúvuréjuco diityé imítyuháñé ílluréjuco ábájíívemeímyé ímiááameréjuco íjcyá dííbyeéjte.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

Páávoró naavédú nééne íítene cáhcujtsóne

19 Ahdícyane tsáháa naavédú nééne óhdivu bóhówaavéné cáhcújtsótuube o íjcyatúne, Ávyéjuúbej. Muuráhjáa tééné pañe o íítene ó cáhcujtsóhi. 20 Aabée muurá Damájco múnáadítýú ó úwáábótujkénúhi. Átsihdyúu úwááboobéré o péé Jerotsaréetújuco páneeríyé Jodéá iíñújiri. Aabée jodíómú íjcyátúrómeké ó nehíjcyá ditye ímityúné íicyahíjcyáné ííhvéjtsóne Píívyéébekéréjuco iúráávyeki. Áhdurée ó nehíjcyá tééné uwááboju néhdújuco íjcyáneri ditye iwáájácútso tsíjtyeke ímiááné tsíhdyuréjuco íjcyane. 21 Éhdurée nééne hallútú tamúnaa íjcyarómé oke duurúvájá pañévú iékévéebeke imíllerá illííhyanúne. 22 Ároobe íñe íjcyoojívújuco Píívyéébe oke piáábóneri ímí dííbyeke o úráávyeebe o úwáábohíjcyáné dííbyé ihjyu pámeekéré ídáátsojtemáyé íhtsútujtéke. Aabe tsáháturo tsáma o nehíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvuma Píívyéébé ihjyú uuballe múnáa íiná íjcyaiñé úbállehíjcyáné tsííjtoríye. 23 Muuráhjáa nehíjcyámé Críjto íícúbáhrámeítsihdyu dsíjíveebe íbóhííneri meke pámeekéré tsííñé iíñújíne múnáama úújétsoíñé tsúúca mééma pajtyeté

Íjcyájucóone. Áhduréhjáa nehíjcyámé diibye tujkénúejpi Íjcyaiñé dsijívetu bóhiibe.

Páávoró imíllerá Agríipá cáhcujtsóné Jetsóoke

²⁴ Ehdúhjáa Páávoró Íhjuúvárónáa Péjto kéévánécoba nééhií:

—Ímuúbe, mítyane u wáájácúnerúbá ílluréjuco u méivaténe!

²⁵ Áronáacáhjáa neébe:

—Tsá o méivatétúne, Ávyéjuúbej. Ímiáané o nééhií. ²⁶ Muurá áanu ávyéjuube Agríipá ténehji páneere ímí waajácúhi. Áánéllii díbyé húmiriyé íínerí núhnévétuube ó ihjuúvá ténehji teevétariyé méénúmeíhíjcyátúnélliihye. ²⁷ Ahdícycane, Ávyéjuube Agríipaj, ¿a ú cáhcujtsó éhnéhjáa Píívyéébé ihjuú uubáalle múnaa nehíjcyanéhi? Muurá ó waajácú u cáhcujtsóne.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Úubá ú imíllé áyánéwuúré u úwááboróné o cáhcújtsóne Críjtoéjpiyéjuco o Íjcyáiýóne.

²⁹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá mítyane o úwaabóné u cáhcújtsóiyódúré idyé áyánéwu o úwaabóné ú cáhcújtsóiyáhi. Áánéllii muurá Píívyéébeke piáábó ó táumeíhíjcyá o úwaabóné ámuha mecáhcújtso íñe múhdumé oke ámuha melléébúacunúhíjcyámé o Íjcyadu ámuha meíjcyaki. Tsá idyé íñe úwáñehííñema o Íjcyadu ámuha meíjcyáiýóné o néétune.

³⁰⁻³¹ Ehdúhjáa Páávoró nééné boonétú pámeere tétsihyi Íjcyame tsiéllevu ipyééne tsamééréjuco néjcatsíñe:

—Tsáháturo muurá dibye ímiááné ìná ímityúné méénutú tééné déjúcotu idsíjívéiyóne. Aabe tsá cúvéhóojari íjcyáítyuróne.

³² Áhduréhjáa Agríipá Péjtóke nééhií:

—Muuráhjáa ihdyu tsúúca ijchívyéíyoobe páñétúéjpi máavyéjúúbemáyé teene íímíbajchóné íímíllétuca.

27

Páávoróké ditye Róómávu wállóone

¹ Aanée tsúúca múúhake Itááriávú iwállóóíñeri ihjyúvájcatsímye. Áanáacáa Páávoródívú tsijtye cúúvéjari íjcyámema ajcújucóomé tsodáhómú avyéjuube Jóórióké tsáha múnaa ‘Agójtó’ némeíñé tsodáhómúéjpikye. ² Aamée muha méújcámeíjyucóo Adaramíítíój cuujúwami Áátsiá íiñújí mujcójjuunévú pééímí pañévu. Áámemáa múúhama Arijtáácó péé Matsedóóniá íiñújí múnáajpi Tetsaróónicári ícyahíjcyaaábe. ³ Aamée tsíjcyooji muha méúújeté Tsidóovu. Átsihvúu diibye tsodáhómú avyéjuube Jóorio Páávorodí ídáátsóvéne íhvejtsó dibye íñahbéva múnáake íááhíveki. ⁴ Átsihdyúu muha tsíñejcúemóvú mepéemeke kíjyeba wááome ‘Chíipere’ némeíñé caapáhó ímiánéjcutu mépajtyéhi. ⁵ Aamée muha Pajpúriámá Tsiríítsiá íñújíicú tujkévetu mepajtyeme méúújeté Míírávu Ríítsiá íiñújí coomívu.

⁶ Átsihyíi diibye tsodáhómú avyéjuube ájtyúmité tsíimí cúújúwami Arejadriíáemi Itááriá íiñújívu péémí. Áámíryéjucóo muha mepéene téhullévu.

7 Aamée muha pívájcoojívájuco mepéhijcyámé íhtsútúnetu Níídó cóómí tujkévetu mepáptyeme tsapéhduré mepééíyónáa kíjyeba múúhakyé tsiéllévúré wááome muha ‘Créetaá’ némeíñé caapáhó hallú éhnéjcutúréjuco mepééme mepajtyé ‘Tsaamóo’ némeítsíi tujkévetu. ⁸ Átsihdyúu íhtsútúnetu muha mepéhijcyámé méúújeté tsátsii ‘Ímíá Mujcójúúne’ némeítsihvu Ráátseá cóómíj píihívújuco.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu muha choocówu mépehíjcyáhi. Ájyúu ápíchóhréjuco teene muha meúlléiyóné tsúúcajáa níjyáréjuco íjcyaiñé píihíjúcóónéllíihye. Áánéllíihyéé Páávoró diityéké ityéíbúwajtsóné neeráhi:

—Ámuúha Ávyéjajtej, ó waajácú mepééne ápíchó nééiñé. Muurá tsá apáámíré cúújúwami wágóóóvéítyuróne. Téhdure muurá méwágóóóvéiyáhi.

¹¹ Ehdúu Páávoró néérone tsá tsodáhómú avyéjuube cáhcújtsótúne. Téémí aabájajtétsikyéree téémí avyéjúúbema cáhcújtsóobe. ¹² Ájyúu muha meíjcyamújco tsá ímityú tétsii muha úúníjya mepáptyéiyónáaáca. Áánéllíihyéé muha méíjtsámeí mepéjúco tétsihdyu muha meíhnháhóhajchíi méúújeté Peníítsé mujcóvú Créetaá caapáhó pañe nuhba áabatéhíjcyánéjcuéraahócuri íjcyácoomívú tétsii muha mepáptye úúníjyaá.

Kíjyébama níjyaba mítyáne móóari

¹³ Áánáacáa tsíñejcútú áyanéwu kíjyeba muha mepééíhullévú íójcónéllíi íjtsúcunúmé

múu péhdu tene nééneé. Áánélliihyée tsúuca muha mepéjucóó Créétá caapáhó únúélleriye. ¹⁴ Ároné illúhwuúree múúhake ávyéta tsijpá néené kiiyebá waaó tsiéllévure. ¹⁵ Aamée muha metúkévéjtsómeiyónáa meíoovéjucóónéllii awáá muha meihvéjtsómeímyeke waaóne. ¹⁶ Aamée ‘Cáráoda’ némeíñé caapáhó bóunááletu muha mépajtyé imíchi kíjyeba íjcyátúnéjcuri. Átsihvúu míínéwu muha metsátyehíjcyami méujcú múúhá pañévu íhtsútúnetu. ¹⁷ Aamíi íñerijcyároné boone ímunáami cóhpéj chijchúmé wábyaúúneri. Áánemáa niityétsómé téemí ihcyúháñé muháa ‘Tsííteé’ némeíñé newáyuuhávú mecátsóhóóvetéiyóné apííchori. Áámekée kíjyebáréjuco múúhake tsájtyene. ¹⁸ Áané tsijcyóójíi téhdure apíchó tene néénéllii ílluréjuco ditye téemí pííchutáháñé wájojcóné téhí pañévu. ¹⁹ Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu pañetu téemí éhnéhjiréjuco idyé ditye wájojcóne. ²⁰ Ájyúu tsúuca pívájcoojívájuco tsá muha cóójiejpi núhbama mícúruwáúbakéré maájtyúmitúne. Aanáacáa kíjyeba éhnííñevúré ávyétá íhtsúturejuco íjcyánéllii tsáhájuco muha meíjtsámeítyú mepájtyetéíne.

²¹ Aamée májchotúmeréjuco muha meícyahíjcyánáa Páávoró íjyóóúúvéne néehíi:

—Ámuúhaj, ópée tsáma ámuúhake o nééne ámuha mecáhcújtsoca tsá meke metsíváítyuró Créétatu. Aacáa muurá tsá íllu meícúbáhrámeítyuróne. ²² Áronáa ihdyu imíchi méíjcyaco. Tsá néhi tsaatéubaré méhdityu muhdú

Íjcyáityú méjcuujúwami wágóóóvérónáaáca.
 23-24 Muuráhjané ípyejco o íícúvehíjcyaaabe Píívyéébe níjkyéji múnáájpikeye wáalloobe óhdivu íbóhówáávéne oke nééhií: “Tsáma díhllityédííne. Muurá ihdyu tehdújuco páñétúejpi romáánómú avyéjúúbedívú u úújetéíne. Áánéllii díjtyééveri Píívyéébe ámúhakyé pámeekéré pájtyetétsoó cúújúwámiri ámuha mepéhíjcyámeke.” Ehdúne oke ípyejco níjkyéji múnáajpi nééhií. 25 Ahdícyane imíchi méjicya. Muurá ó waajácú oke dibye néhdújuco mééma tene pájtyeíne. 26 Aane muurá mepámaavémé tsáné caapáhóy tohívú méwáhtóbaáhi. Ehdúu neebe Páávoró.

27 Áijyúu tsúúca míñéécú tsemáánájucó muha meúllene. Áámekeké tsápejco kíjyeba múúhakyé tsatyéhijcyá ‘Áádria’ némeííne móóaríyájucó tsánejcútú tsíñejcúvújuco. Áánáacáa pécójpíine téémí wákimyéi múnaa tsúúca waajácú muha ííñujívú mepííhine. 28 Áánélliihyée eevémé tétsíj páñé íwáájácuki. Aanée tétsíj páñé 36 ééveta. Átsihdyúu éhnííñéwuúvú muha mepétsii tsiíne eevémé 27 éévetaréjuco. 29 Átsihvúréjucóo dítye téémí dohjíwajcyóné níityetsóné téémí déjúcotu 4-wajcyóvá íjcyane muha néwayúúnetu mewápújúúvétuki. Aanée muha méjyácunúhijcyá metsítsiivéjúcúóóyóneri. 30 Áánáacáhjáa téémí wákimyéi múnaa tsuulléene téémí dohjíwajcyóné múu níityetsódú imyéénúnej tééveri míínéwu téhí pañévú níityétsójúcoorá téémiri íúmívaki. 31 Áánélliihyée Páávoró tsodáhómú avyéjúúbeke

nééhií:

—Muurá áátye méhdityu úmíváhajchíí tsáhájucó mepájtyetéityúne.

³² Áánélliihyée diitye tsodáhómú teemi míínéwúú dohji wátsahjyúcú apáhajchíí téhí pañéwájucó.

³³ Aanée tsúúca metsítsíívénáa Páávoró nééhií:
—Tsúúca íñe míñéécú tsemáánájucó mee majchóubaré, cuwáubaré, méénutúme. ³⁴ Áánéllii metsu tsíeménéuba memájcho téene tsíjpari meijcyaki. Muurá tsá muhdú meijcyáityúne.

³⁵ Éhdúú néébere pááaho iékéévéne Píívyéébeke téhdujtsó pámeere ííténáaáca. Ááné boonétúu idyóuháyóné májchoóbe. ³⁶ Áánélliihyée dííbye életu muha mémajchó dibye múúhakyé nééneri muha meímíjyúúvénema. ³⁷ Aamée pámeere teene cúújúwámí pañe muha meijcyame 276-meva. ³⁸ Aamée muha memájchóné boonétú tsiíñe wájójcómé téémí pííchutátúu tsáneetsa icyóevané temi ivájíhconúki.

Cúújúwami wápújuuvéne

³⁹ Áijyúu tsítsíívevu téémí wákimyéi múnaa tsá wáájácutú kééné iíñújírí muha meijcyane. Árónáacáa muha máájtyumí tsátsii pádujca nétsihyi néwayúúhá íjcyane. Átsihvúu imíllerómé ííhnháhóhajchíí icyátsuhjácóné teemi. ⁴⁰ Átsihvúu muha mepéé téémí dohjíwajcyóné wátsahcyúme. Áánemáa ítyúkevétsojííne chíjchuta icyácóroácóne tsuulléewa wájyámuwa picyóóme. Átsihdyúu muha mepéjucóó teene néwááyúúhá tujkévetu. ⁴¹ Aamée muha tsátsii panéjcuwátú íhnháhó

nóhjítsihdyu mepájtyerónáa cúújúwámí tújuwa úújeté néwáyúúhatu apáhajchíí wáduhnécu. Aamíi ávyéta cóhpé úújetémí nohji wáváajcóhi.

⁴² Áijyúu tsodáhómú imíllerá illíihyanúné cúúvéja múnáake ditye ijchíñe iúmívátuki. ⁴³⁻⁴⁴ Árónáacáa Páávoróké diityé avyéjuube ipájtyetétsóné iímílléne tsá ímíletú ditye tehdu méénune. Áánélliihyée neebe múhdumé ijchíñe píívyetédúmé ijchi ííñujívú diityé déjutu tsijtye úméhewáánéúbá hallúrí ipyéekíí. Ehdúu muha mepájtyetéhi.

28

Páávoró 'Máátaá' némeíñé caapáhorí

¹ Aamée muha téjyju botsíi méwaaajácú téjtohí mémé Mááta íjcyane. ² Áámekée múúhakye tétsíi múnaa ímí iwáátsúcúpéjtsómeke píuvá icyújuwááñúne éllevu muha mepíhmi níjyabáa téjyju állene tsúcó néénéllíihye. ³ Áánáacáa Páávoró áyánéwu icyóóvane cóvájtsóné pañétú ííñimye cájtúcuube dííbyeke íhdó íhyójsitu. ⁴ Aabée tétsihdyuré dííbyé hójtsitu wávíyíucunúúbeke tétsíi múnaa íííténe néjcatsíhi:

—Aanéubá ímiáané áanu dsíjivétso múnáajpi. Muurá eene nújpácyotu pájtyetéróóbeke tsiíñe Píívyéébe ehdu meenúhi.

⁵ Ehdúu ditye néerónáa diibye ííñimyéke wáchíyoácoobe apáhajchíí cúújúwá pañévújuco. Áané boonée pevétsihjídú diibye tsíhdyúwu néétuúbe. ⁶ Aanée íjtsorómé 'dííbyeke tene óóríñeri

dsíjívéiíbye' iñéénema. Aanée ítsohíjcyároné nééme tsaapi Píívyéébedu néébe díbye íjcyane.

⁷ Áijyúu teene caapáhó avyéjuube Póóbirió ihjya tétsihdyu píhíré nééjavu tsaímíyé múúhakyé iwáátsúcúmeke panévatúré ícúvehíjcyá pápihchúúj coojíva.

⁸ Áábéj caaní téjyju tsiíñáávema námedíjcyori chémeebe cuwájá pañe íjcyáábe éllevu Páávoró ipyééne Píívyéébema íihjyúvátshdyu dííbyé hallúvú íhyójtšicu pícyóóneri tsúúca bóhíibe.

⁹ Aanée pámeere téjtohíyí íjcyame chémevíjcyaméhjí iwáájácúne dííbye Páávoró éllevu tsáámekéjuco díbye bóhíitsohíjcyáne.

¹⁰ Aamée múúhakyé idyúúrúváne panévavu ajcú juuvá wáábyuta tsiíñe muha tsahíyí mepééíñéllííhye.

Páávoró Róómávú úújeténe

¹¹ Aamée muha pápihchúú nuhbává teene caapáhori méijcyáhi. Átsihdyúu muha tsiíñe mepéé tsami Arejadriíáemi tétsihyi úúníjyaba pájtyémíri.

Áámitúu imyémé kíjtyúmeí míñéécú Píívyéébedi ditye díllóhíjcyánéécú nááve. Tsáne mémée 'Cájtoó'.

Tsííñe mémée 'Póóroó'. ¹² Aamée muha Tsiracóótsá mujcójuvu mecátsúúvetémé tétsii méijcyá pápihchúúj coojíva.

¹³ Átsihdyúu muha tsané úníuélleri mepéhíjcyámé méúújeté Rééjío mujcóvu. Ááne tsijcyóójí tsaímíyé kíjyeba múúhakyé muha mepéhullévú wááome tsíijyú méúújeté Poteóórí coomívu.

¹⁴ Átsihvúu muha tsaate cahcújtso múnáadívú méúújetémé múúhakyé wajyú tsané tsemáánái muha díityémá méijcyaki. Ahdújucóo muha téhajchótá méijcyátsihdyu

botsíi mepééne Róómávuú. ¹⁵ Áánáacáhjáa teene Róómári íjcyáné cahcújtso múnaa tsúúca waajácú muha meúújetéíñe. Áánélliihyéhjáa múúhakyé cáhdahírómedítýú tsaaté múnaa úújeté ‘Áápió Nahjíhetsí’ némeítsihvu. Áánetúhjáa tsíjtýe múnaa úújeté ‘Pápihchúúwava Nújuwááne’ némeítsihvu. Áámekée Páávoró ‘bohíbohíúvú’ íítécunúne téhdujtsó Píívyéébeke mítyane. ¹⁶ Áánáacáa tsúúca tsodáhómú avyéjuube úújetétsó cúúvéja múnáake tehme múnáá avyéjúúbedívu. Áámedítýú Páávoróké idyówajcáróóbeke picyóómé íhdyúétsihvúré ítyehméébé tsodáhoma.

Páávoró Róómari úwaabóne

¹⁷ Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu Páávoró píuvájucóó teene Róómari íjcyame imúnaa jodíómú pihcyáávejááne túkevjtsojtéke. Aamée píhcyáávemeke neébe:

—Ámuúha tamúnaaj, tsáháturóo muurá íná ímityúné o méénutú memúnáama. Áhdurée tsá ímityúné o íjtsámeítýuró méíhdé múnáaúvúu muhdú ícyahíjcyánéhjitu. Áróóbekée oke Jerotsaréevu iékéevéébeke ácádsíjcaáyómé romáánómú hójtsí pañévu. ¹⁸ Aamée oke idíllóróne imíllerá iácádsíjcaáyóné íná ímityúné o méénútúúbeke oke ditye lííhyánúíyónéllíhye. ¹⁹ Árónáacáa memúnáa tsá ímíllétúne. Áánélliihyée awáá o née díityéké pañétúejpíyéjuco óoma teene íímíbájchoki. Tsáháa íná díityé hallúvú o úúbálle dííbyere óoma ímíbajchóné o ímíllétúne. ²⁰ Ehdu néénéllii ámúhakyé ó píuvá ámúhama o íhjúva

ímíñeúvu. Muurá mee ijraéémú méwaajácú mépée metéhmejícyané Mepájtyetétsoobe tsááiñe. Aabée muurá tsúúca tsááne o cáhcújtsóné déjúcotu íñe ícyoooca oo dóhjíutu.

²¹ Ehdúu Páávoró néénéllii dííbyeke néémeé:

—Áánerá keenéiyó Jodéatu waajácúháámiri díuubállé múúhadívú wájtsine. Keená memúnaa téhullétú tsáárome ímityúné díhyallúvú úubállehíjcyáne. ²² Áronáa ihdyu muha méimíllará múúhake u úúballéné muhdú u íjtsámeíñe. Muurá muha méwaajácú pahúllevá múnaa béhjíjto úráávyémeíñetu ímityúné íhjúvahíjcyáne.

²³ Ehdúu íñéene dííbyeke eevémé kéjcoojí dííbye éllevu itsááiñe. Ahdújucóo téjyuu dítye tsááne dííbye éllevu mítyame. Áámemáa pajcoójívaré íhjúvahíjcyaaabe Píívyéébé avyéjutu. Aabée diityéké íbúwátsohíjcyá ténejcúvú éhnehjáa Moitséeúvúma Píívyéébé íhjúu uuballe múnaa Jetsóodítú cáátúnuhíjcyané uwááboj tééveri. ²⁴ Ehdúu díbye úwáábohíjcyané ímí tsaatéké pájtyeme cáhcujtsóhi. Áánetúu tsijtye tsá cáhcújtsotúne. ²⁵ Aamée téénetu ípájúvanútsójcatsíñe péémekéréjuco tsiíñe díbye nééneé:

—Ímiáánéjucóhjáa muurá Píívyéébé Apííchó méíhdé múnáaúvuke íhjúu uuballe múnáajpi Itsaíaúvuj tééveri nééneé:

²⁶ Aatyé éllevu péene díñe íllu diityékej: Muurá uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure íajtyumíjúcooróné tsá dítye wáájácúityúne. ²⁷ Diityé íjtsaméí ímí néétúnéllii tsá dítye ímíñeúvú

lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá
wáájácúmeítyúmé éhne múúne hállúvatúmé
íjcyadu. Aaméjiī tehdu óhdi íjyácunúmekéjiī ó
ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé Apííchó néé méihdé
múnáaúvuke. ²⁸ Aane íñe ámúhakyé ó úúballé
Píívyéébéé mééma pajtyété méénúné uwááboju
téhdure jodíómú íjcyátúrómé wáábyuta íjcyane.
Aane llééboímye. ²⁹ Ehdúu Páávoró diityéké nééné
hallútú tsamééréjuco úhbájcatsímyéré pééneé.

³⁰ Aabéikyée tétsihyi ícyahíjcyá míñéécú pijcyábá
tsaaté já íáhdójari. Átsihyíi íjcyaaabe tsaímíyé
waatsúcúpétsohíjcyá íaahíve múnáake. ³¹ Áámekée
úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé avyéjú Jetsóodítyú
íjcyáné uwááboju múha ñná néjúcóótuúbe. Áyu
tehdújuco.

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

CXXX

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48